

ОПШТИНА ЛОПАРЕ

СТРАТЕГИЈА РАЗВОЈА ЗАСНОВАНА НА ПОШТОВАЊУ ЉУДСКИХ ПРАВА 2007-2015

Општински развојни програм заснован на поштовању људских права - RMAP

СКРАЋЕНИЦЕ

АД	Акционарско друштво
БДП	Бруто-друштвени производ
БиХ	Босна и Херцеговина
CEDAW	Конвенција за елиминацију свих облика дискриминације над женама
CESCR	Комитет за економска, социјална и културна права
CISP	Међународни комитет за развој народа
ЦК	Црвени крст
ЦРЦ	Конвенција о правима дјетета
ЦСР	Центар за социјални рад
ДЗ	Дом здравља
ECCHR	Европска конвенција о људским правима
EURED	Регионални економски развој Европске уније (Program Evropske уније)
FBiH	Федерација Босне и Херцеговине
GAP	Пројекат управне одговорности
GTZ	Њемачко друштво за техничку сарадњу
ICCPR	Међународна повеља о грађанским и политичким правима
ICESCR	Међународна повеља о економским, социјалним и културним правима
ЈКП	Јавно комунално предузеће
КМ	Конвертибилна марка, валута БиХ
КУД	Културно-умјетничко друштво
ВНМАС	Центар за уклањање мина БиХ
МЗ	Мјесна заједница
НВО	Невладине организација
НУС	Неексплодирана убојна средства
ОРТ	Општински развојни тим
OSCE	Организација за сигурност и сарадњу у Европи
ОСОЛ	Омладински савјет Општине Лопаре
ОШ	Основна школа
ПДП	Партија демократског прогреса
ПДВ	Порез на додану вриједност
ПГ	Партнерска група
РАК	Регулаторна агенција за комуникације
RMAP	Општински развојни програм заснован на поштовању људских права
РВИ	Ратни војни инвалиди
РС	Република Српска
СДС	Српска демократска странка
СИ	Сјевероисток
SIDA	Шведска агенција за међународни развој и сарадњу
СКД	Стандардна класификација дјелатности
CHCD	Савез независних социјалдемократата
СО	Скупштина општине
СПРС	Социјалистичка партија Републике Српске
СРС	Српска радикална странка
ТК	Тузлански кантон
UDHR	Универзална декларација о људским правима
УКТ	Ултра кратки таласи
UNDP	Развојни програм Уједињених нација
USAID	Америчка агенција за међународни развој
WHO	Свјетска здравствена организација

САДРЖАЈ

1. УВОД.....	4
2. ОПШТИНА ЛОПАРЕ ДАНАС.....	5
2.1. Профил локалне заједнице заснован на поштовању људских права	5
2.1.1. Демографија	5
2.1.2. Општинска управа.....	8
2.1.3. Локална економија	13
2.1.4. Инфраструктура и заштита животне средине	22
2.1.5. Социјална заштита.....	26
2.1.6. Здравствена заштита.....	30
2.1.7. Образовање	32
2.1.8. Култура и спорт	35
2.2. Анализе приоритетних развојних подручја.....	36
2.2.1. Општинска управа и цивилно друштво	37
2.2.2. Економија.....	38
2.2.3. Инфраструктура и заштита животне средине	40
2.2.4. Социјална заштита и здравство.....	41
2.2.5. Образовање, култура и спорт	43
3. ОПШТИНА ЛОПАРЕ У БУДУЋНОСТИ.....	45
3.1. Визија развоја општине – Лопаре у 2015. години.....	45
3.2. Развојни циљеви	47
3.3. Годишњи акциони план	52
3.4. Пројектне идеје.....	62

1. УВОД

Главни циљ развојног процеса заснованог на људским правима је остваривање неotuђивих права и слобода свих особа, а нарочито припадника најрањивијих категорија. Локални развој заснован на људским правима који проводи RMAP узима права гарантована међународним и домаћим законодавним оквиром као референцу и инструмент за анализу степена развоја локалне заједнице, као и за идентифицирање приоритета и дефинирање развојних интервенција.

Одговорност, учешће, недискриминација и владавина закона су кључни принципи развоја заснованог на људским правима. За разлику од уобичајеног партиципативног процеса планирања, приступ заснован на правима промовише одговорност трансформирајући „потребе“ становништва у одговарајућа права и захтијевајући од власти као носиоца обавеза да поступају у складу са одговарајућим законодавним оквиром. Истовремено, приступ заснован на правима даје практично значење термину „партиципације“, која треба бити свеобухватна, активна и значајна да би омогућила становништву да ефективно утиче на облик и резултате процеса планирања развоја у општини. Наглашавањем једнакости и недискриминације нарочита пажња се поклања укључењу маргинализованих група у процес планирања, са циљем стварања одговарајућег форума који ће им омогућити изношење властитих проблема.

Развојна стратегија општине Лопаре је резултат заједничког рада становништва Лопара и UNDP RMAP-а на практичној примјени наведених принципа у периоду од новембра 2006. године до јула 2007. године.

Идентификовање развојних приоритета са становишта људских права и дефинисање обавеза Општине су представљали први корак у процесу планирања. У обзир су узети расположиви финансијски, људски и други ресурси, те је на самом почетку процеса свим заинтересованим странама презентован профил општине заснован на људским правима.

Поштујући принципе партнерства и одговорности, процес планирања су проводила посебна тијела и то Општински развојни тим и партнерска група. Поред Начелника општине и представника општинских органа, партнерску групу су чинили представници грађанског и пословног сектора, као и маргинализованих група. Отворено и активно учешће од самог почетка је допринијело постизању концензуса и заједничком власништву над процесом планирања и стратегијом заснованом на правима.

У складу са заједнички одабраним приоритетним областима, партнерска група је подијељена у радне групе које су детаљно анализирале приоритетна питања са смјерницама о доступности, приступачности и квалитету локалних услуга узетим из законодавног оквира о људским правима. Заинтересоване стране су биле константно информисане о постигнутим резултатима састанака радних група, чиме је осигурана транспарентност процеса. На састанцима партнерске и радних група вођена је дискусија и донесене су одлуке о развојним и оперативним циљевима, као и конкретним пројектима и мјерама. Ови резултати чине језгро развојне стратегије општине Лопаре.

Процес планирања је закључен припремом годишњег акционог плана и успостављањем механизма за имплементацију, мониторинг и евалуацију напретка и остварених резултата. Како је стратегија динамичан документ који поставља смјернице за будућност, неопходно је редовно вршити мониторинг, њено анализирање и ажурирање током процеса имплементације.

2. ОПШТИНА ЛОПАРЕ ДАНАС

2.1. Профил локалне заједнице заснован на поштовању људских права

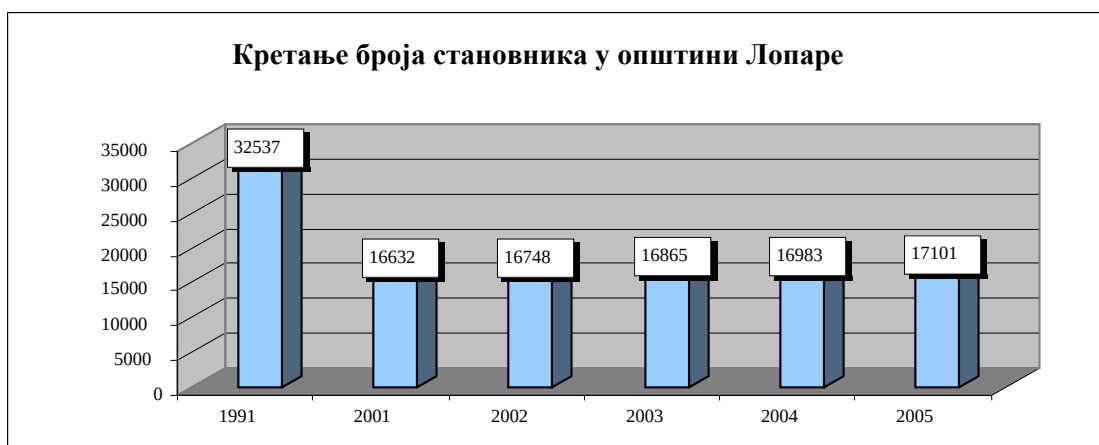
Општина Лопаре се налази у сјевероисточном дијелу Босне и Херцеговине (БиХ) и дио је ентитета Република Српска (РС). У току 1992. године, од територије некадашње општине Лопаре настале су двије општине, и то општина Лопаре у РС и општина Челић која је дио Федерације Босне и Херцеговине (ФБиХ). Садашња општина Лопаре заузима површину од 299,8 км² и граничи с општинама Угљевик и Бијељина у РС, Теочак, Сапна, Тузла и Челић у ФБиХ, те са Дистриктом Брчко¹.

Општина је смјештена на прелазу планине Мајевице ка равницама Семберије и Посавине, и представља средиште овог дијела Подмајевице. Цијело подручје карактерише велики број мањих водених токова, а кроз град Лопаре протиче ријека Гњица. Град Лопаре се налази на просјечној надморској висини од 235 м. Природни ресурси којим располаже општина Лопаре су пољопривредно земљиште, шуме и камен, док у мањем и неиспитаном обиму има камене соли и руде угља.

Кроз општину пролази регионални пут Тузла–Брчко и магистрални пут Бијељина–Тузла. Дужина категорисане путне мреже на подручју општине износи 204 км², а има и 333 км некатегорисаних путева. Ови подаци указују да је путна мрежа прилично развијена, али је број асфалтираних путева, како категорисаних тако и некатегорисаних веома мали.

2.1.1. Демографија

Општину Лопаре чине 33 насељена мјеста организована у 25 мјесних заједница³. Према посљедњем попису становништва из 1991. године, општина је имала 32.537 становника, од чега 18.243 Срба, 11.990 Бошњака, 1.263 Хрвата и 1.041 Осталих. Важно је напоменути да је током 1992. године, површина Општине смањена за око 30%, те да готово трећина пријератних становника општине Лопаре данас живи у сусједној општини Челић⁴. У току и након рата дошло је до значајних промјена у демографској структури становништва, а према процјенама Завода за статистику РС за 2005. годину, на подручју данашње општине Лопаре живи 17.101 становника⁵, што је за 47,5% мање у односу на број становника из 1991. године.

¹ Општина Лопаре је дио Регије Сјевероисточна Босна, коју чине 34 општине из оба ентитета и Дистрикт Брчко.

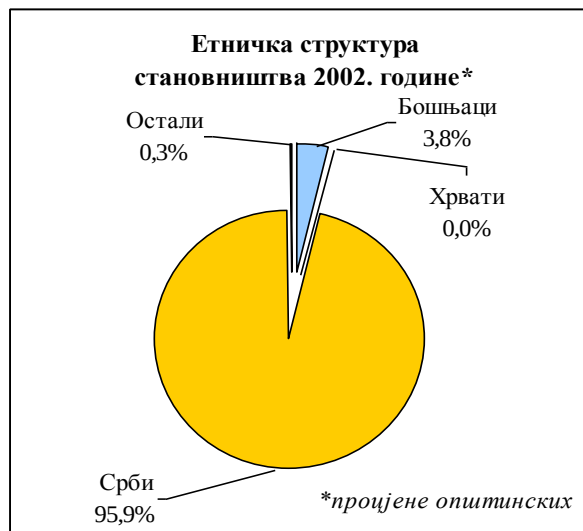
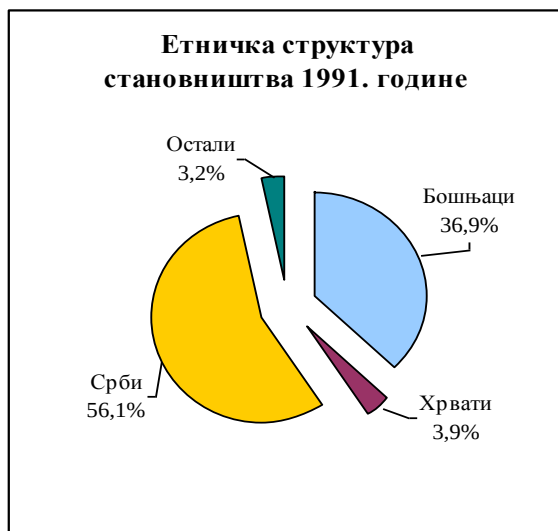
² Ради се о 23 км магистралних путева, 61 км регионалних путева (49 км асфалтирано), те 120 км локалних путева (33 км асфалтирана).

³ То су Бобетино Брдо, Брусница, Јабланица, Коњиковићи, Корај, Кореташи, Козјак, Лабуцка, Липовице, Лопаре, Мачковац, Милино Село, Миросавци, Мртвица, Пељаве, Пипери, Пирковци, Подгора, Прибој, Пукиш, Пушковац, Тобут, Вакуф, Вукосавци и Завршје.

⁴ Према процјенама општинских органа, на данашњој територији општине је 1991. године живјело 21.405 становника, а према процјенама тренутно живи око 18.000 становника.

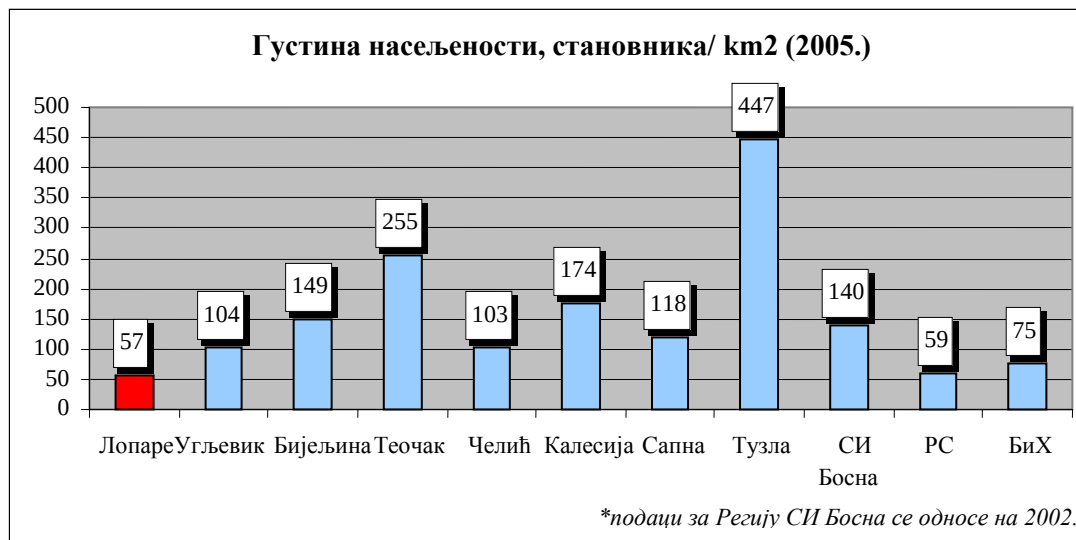
⁵ Демографска статистика – Статистички билтен бр. 8, Завод за статистику РС, 2005. година.

Према расположивим процјенама⁶, становништво из реда српског народа учествује са више од 90% у укупном становништву општине. Међутим, и овдје је битно нагласити да је дио пријератне општине Лопаре, који настањују углавном припадници бошњачког народа, сада у саставу ФБиХ и чини општину Челић. У Лопарама живи и око 40 чланова ромске заједнице (Каравласи).

Према расположивим општинским подацима за 2005. годину, у општини има 4.885 домаћинства, а просјечна величина домаћинства је 3,5 члана.

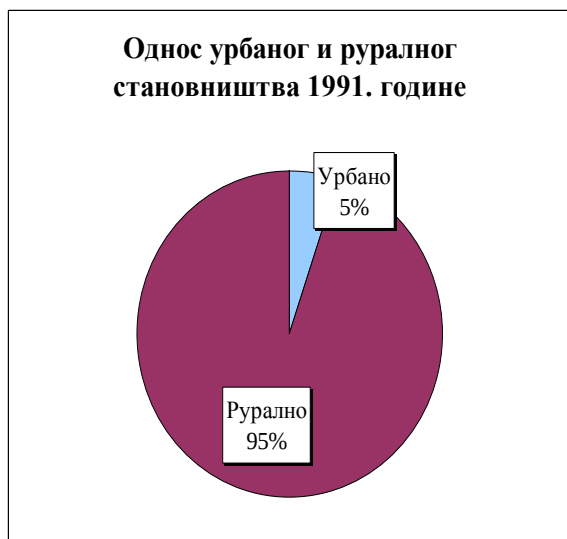
С густином насељености од 57 становника на км², општина Лопаре се убраја међу ријетко насељене општине у БиХ, гдје просјечна густина насељености износи 75 становника на км².

Према попису становништва из 1991. године удио женског становништва у укупном становништву је износио 49%, а мушког 51%. Иако подаци о полној структури становништва општине у послеријатном периоду нису доступни, процјењује се да је у односу на последњи попис становништва, у Лопарама, као и у осталим дијеловима БиХ, дошло до пораста учешћа жена у укупном становништву.

⁶ Према расположивим процјенама општинских служби за 2002. годину, у општини Лопаре живи 16.058 Срба и 640 Бошњака. У општини су регистроване 284 расељене особе, 45 избјеглица и 1.261 повратник. (Извор: Министарство за избјеглице и расељена лица, Одсјек Бијељина)

Прије рата већину становништва општине Лопаре чинило је рурално становништво. Уколико узмемо у разматрање процјене општинских служби о структури становништва у 2005. години, можемо уочити да је у односу на 1991. годину дошло до повећања броја становника у урбаном дијелу општине, иако је и даље велика већина становништва настањена у руралном дијелу општине.

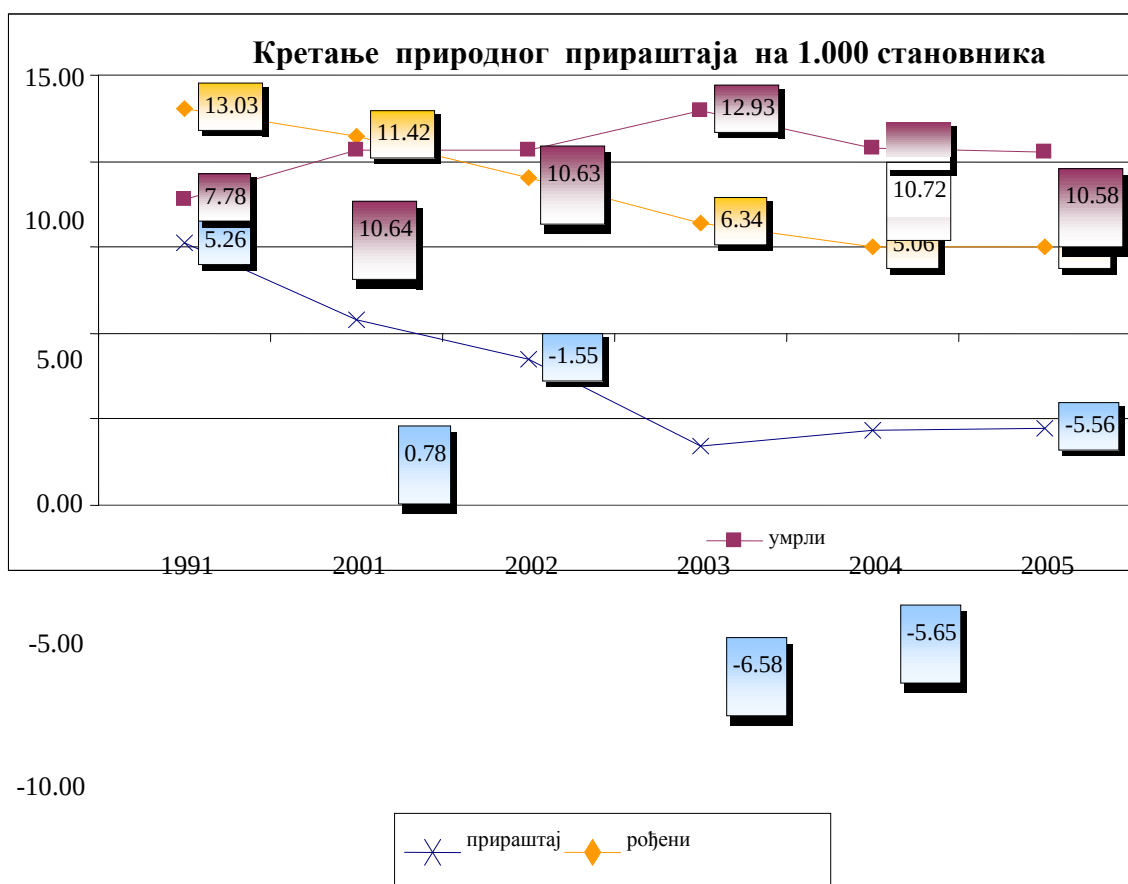

У старосној структури становништва општине у 1991. години значајно је учешће радно способног становништва (од 15 до 64 године старости), док је удио становника до 14 година старости испод границе која дефинише репродуктивну способност становништва (25% становништва до 14 година старости). Према расположивим подацима за 2002. годину, у односу на 1991. годину дошло је до значајног смањења учешћа становништва млађе животне доби, те до повећања удјела радно способног становништва у укупном становништву општине.

Последњих година природни прираштај је у константном паду, а од 2001. године број умрлих је већи од броја рођених, па је сваке године забиљежена негативна стопа природног прираштаја. Просјечна стопа природног прираштаја у последње три године је износила -5,93%, што је знатно испод просјечне стопе природног прираштаја у РС⁷. Незнатан раст броја становника у последњих неколико година се објашњава повратком ранијих становника општине.

⁷ Просјечна стопа природног прираштаја у РС за последње три године је износила -1,3 промила (Демографска статистика – Статистички билтен бр. 8, Завод за статистику РС, 2005. година).

Узимајући у обзир негативан природни прираштај у посматраном периоду, а не укључујући потенцијалне промјене броја становника услед миграција, очекује се да ће се укупни број становника општине Лопаре у наредним годинама смањивати.

2.1.2. Општинска управа

Општинска управа има значајну улогу у свакодневном животу грађана, те утиче на квалитету живота и остваривање великог броја темељних права. Основни елементи који карактеришу добру јавну управу обухватају ефикасност, ефективност, одговорност, транспарентност, судјеловање грађана, одсуство дискриминације, као и оснаживање угрожених категорија становништва. С обзиром да општинска управа уређује и руководи значајним дијелом јавног живота у интересу грађана, она мора бити у стању одговорити свакодневним захтјевима грађана и осигурати константно побољшање квалитета живота локалне заједнице. Стога је општинска управа дужна осигурати висок ниво учешћа грађана у управљању јавним пословима, обезбиједити једнак приступ запошљавању у оквиру јавног сектора, осигурати ефективне и ефикасне услуге, као и приступачне и транспарентне механизме одговорности.

Представничко тијело грађана и орган одлучивања и креирања политика општине Лопаре је Скупштина општине (СО). У раду Скупштине општине учествују 23 одборника (од тога једна жена). Одборници су из следећих политичких партија: Српска демократска странка (СДС) с 10 одборника, Савез независних социјалдемократа (СНСД) с 5 одборника, Социјалистичка партија Републике Српске (СПРС) с 4 одборника, Партија демократског прогреса (ПДП) с 2 одборника, те Српска радикална странка РС и Српска радикална странка - др. Војислав Шешел са по једним одборником. За извршавање својих задатака СО оснива сталне и повремене комисије, одборе и савјете као радна тијела Скупштине⁸.

⁸ Стална радна тијела СО су: Комисија за статутарна питања, Пословник и прописе, Комисија за буџет и финансије, Комисија за заштиту људских права и представке и притужбе грађана, Комисија за мјесне заједнице и сарадњу с

Носилац извршне власти у Општини је начелник општине, који заступа и представља Општину, те руководи Општинском административном службом. Одлуком о оснивању Општинске административне службе⁹ утврђена је њена структура и унутрашња организација у оквиру четири одјељења и три службе (Одјељење за општу управу¹⁰, Одјељење за привреду и друштвене дјелатности, Одјељење за просторно уређење и стамбено-комуналне послове и Одјељење за финансије, те Стручна служба начелника, Служба за заједничке послове и Стручна служба СО).

Техничка опремљеност Општине је задовољавајућа, али су просторије, инвентар и електро инсталација у згради Општине у лошем стању¹¹. Ефикасност рада општинске административне службе је у великој мјери унапријеђена отварањем Центра за пружање услуга грађанима. Овај пројекат је реализован у склопу Пројекта управне одговорности (GAR)¹². У оквиру истог пројекта рађен је и Програм планирања капиталних инвестиција¹³, који СО до сада није усвојила. Од 2005. године конзорциј италијанских невладиних организација на челу с организацијом CISP (Међународни комитет за развој народа), а у сарадњи с Удружењем VESTA из Тузле и општинским властима проводи низ активности на јачању улоге мјесних заједница. Конзорциј италијанских невладиних организација у општини Лопаре тренутно проводи пројекат који има за циљ побољшање положаја дјеце и младих¹⁴.

Осим Регулационог плана Општина Лопаре не посједује ниједан други просторно-плански документ. Регулациони план је усвојен 2002. године и до сада је претрпио 8 измјена кроз дефинисање урбанистичко-техничких услова за поједине локације. Недостају Регулациони планови за МЗ Прибој и МЗ Корај. Иначе, постојећи Регулациони план није дигитализован, постоје само мапе, а не и компјутерски преглед, па грађани немају јасан увид у стање на терену. Урбанистичке одлуке се издају на основу Одлуке о просторном уређењу из 1977. године и на основу мишљења Комисије¹⁵. У 2006. години СО је донијела одлуку о приступању изради просторног плана, о чему је обавијештено и Министарство за просторно уређење, грађевинарство и екологију РС. Општина Лопаре није извршила попис јавне имовине у складу са Законом о утврђивању преноса права располагања имовином на јединице локалне самоуправе¹⁶. Општинске власти немају податке о имовини којом располажу, због неријешених имовинско-правних односа не могу је укњижити код надлежнх Суда, па тако немају ни стварну могућност да њоме управљају.

2.1.2.1. Људски ресурси и јавне финансије

Начелник општине утврђује структуру и унутрашњу организацију Општинске административне службе¹⁷. У складу с тим, усвојен је Правилник о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста¹⁸. Тренутним Правилником је предвиђено да општинска административна служба запошљава 50 службеника, што је знатно мање од тренутног броја запослених. У току је израда новог Правилника, који ће бити у складу са критеријима ефикасности, дјелотворности и економичности. Тренутно општинска административна служба, укључујући начелника, запошљава 75 особа, од чега је 40 жена¹⁹. Од укупног броја запослених,

---

општинама и градовима, Комисија за избор и именовања, Мандатно-имунитетска комисија, Комисија за друштвени надзор, Комисија за заштиту околине, културног и природног наслеђа, Комисија за однос с вјерским заједницама, Комисија за борачка питања, Комисија за питања младих, Комисија за послове из стамбене области и Комисија за спорт.

⁹ Одлука број 02/1-85/06 од 20.02.2006.

¹⁰ Одсек за управне послове и Одсек-Центар за услуге грађанима.

¹¹ Електро инсталација дотрајала и потребно је инсталирати нову.

¹² Пројекат Америчке агенције за међународни развој (USAID) и Шведске агенције за међународни развој и сарадњу (SIDA).

¹³ У склопу овог пројекта Општина је уз помоћ GAR-а израдила документ који прописује начин формирања комисије за капитална улагања, начин прикупљања приједлога пројеката, израду критерија за оцјењивање пројеката, те поступак рангирања пројеката.

¹⁴ Израда документа омладинске политике.

¹⁵ Комисија се успоставља на основу члана 70 Закона о уређењу простора РС (Службени гласник РС, бр.84/02)

¹⁶ Службени гласник РС, бр. 70/06

¹⁷ Закон о локалној самоуправи РС, члан 44

¹⁸ Правилник број 02/1-122/06, 06.03. 2006.

¹⁹ Од укупно 40 запослених жена у општинској администрацији, 1 је начелница одјељења, а 1 шефица одсека.

1 је магистар економских наука, 20 запослених има ВСС, 12 ВШС, 31 ССС, 3 НСС, 1 ВКВ радник, 2 КВ-ПК и 5 НКВ радника²⁰. Начин запошљавања општинских службеника је регулисан Законом о локалној самоуправи РС²¹, а оглашавање слободних радних мјеста се врши путем јавног конкурса у средствима јавног информисања (најчешће у дневним новинама „Глас Српске“). Иако се генерално прописани поступак запошљавања проводи, ипак је присутан политички фактор приликом запошљавања. Општина у последње вријеме запошљава дио незапослених с ВСС који су на евиденцији Бироа за запошљавање, како би им се омогућило да обаве приправнички стаж и положе стручни испит²².

Један од недостатака на који су указали запослени у општинској административној служби односи се на непоштовање Правилника о унутрашњим комуникацијама²³. Размјена, преношење и разматрање информација међу службеницима је на врло ниском нивоу. У општинској администрацији је примијећена незадовољавајућа организованост и расподела послова и радних задатака, те недостатак одговарајуће оцјене квалитета извршеног посла и рада службеника. Ово је последица непостојања јасно дефинисаних критерија за оцјењивање рада службеника, као и неусаглашености постојећих описа послова и радних задатака запослених у општинској администрацији.

Општинским буџетом за 2006. годину су планирани укупни приходи од 2.567.830 КМ, а до краја 2006. године остварени су у износу од 2.479.187 КМ²⁴. Порески приходи у укупним општинским приходима износили 79%, док су непорески приходи сачињавали 21% (непорески приходи обухватају и приходе из грантова у износу од 204.455 КМ; 53.182 КМ помоћ од GАР-а, а 151.273 КМ грант од Владе РС). У односу на 2005. годину остварени приходи су већи за 29%.

Укупно остварени расходи-издаци до краја 2006. године су износили 2.748.224 КМ, односно 107% од планираног буџета. У укупним расходима у 2006. години текући издаци (плате, накнаде, доприноси и материјални трошкови општинске административне службе и средства за Скупштину) су износили 1.013.710 КМ или 36,88% (од тога трошкови материјала и услуга су износили 8,28%). Текући трансфери²⁵ су износили 231.633 КМ односно 8,43%, текући грантови у износу од 496.159 КМ чинили су 18,05% укупних расхода. Капитални расходи су износили 318.110 КМ, односно 11,58%. За отплату домаћих задужења²⁶ издвојено је 594.440 КМ или 21,63% (од тога камате 7.349 КМ), остали трошкови 30.194 КМ или 1,13%. Буџетска резерва износи 63.153 КМ (2,30%) и већа је у односу на план за 58% обзиром да су пристигла непланирана средства од Министарства рада и борачко инвалидске заштите у износу од 24.023 КМ. Наведена средства су намјенски исплаћена, а како у буџету нису планирана на расходовној страни, означена су као буџетска резерва (буџетска резерва без ових средства би износила 39.130 КМ). Остварени дефицит за 2006. годину износио је 246.073 КМ, а за његово покриће у 2007. години је планирано 200.000 КМ.

Буџет за 2007. годину је планиран у износу од 3.685.000 КМ (увећан за 44% у односу на план буџета за 2006. годину)²⁷. Текући трошкови (плате, накнаде запослених, трошкови материјала и услуга и средства за Скупштину) износе 28,02%. Планирани текући трансфери (текући грантови) чине 6,87%, а грантови непрофитним организацијама и нижим ниивоима власти чине 10,5%. Планирани капитални расходи учествују са 9,65% у укупним расходима, инвестиције за

²⁰ Општина запошљава 73 Србина, 1 Бошњака и 1 Хрвата. У општини ради и један број припадника борачке популације.

²¹ Службени гласник РС, бр. 101/04.

²² Тренутно су у општинској администрацији запослена 3 приправника и 1 волонтер.

²³ Правилник број 02/1-86/06, донесен 20.02. 2006.

²⁴ Остварени износ укупних прихода исказан је на основу ребаланса буџета за 2006. годину, за који постоји сагласност од Министарства финансија РС.

²⁵ СШЦ „Вук Караџић, Дјечији вртић Лопаре, Народна библиотека „Десанка Максимовић“, ЦСР, ЈП за информисање „Радио Мајевица“, Ватрогасно друштво, Дом здравља.

²⁶ Обавеза из ранијег периода, отплата кредита и отплата дуга за набавку аута.

²⁷ У укупним планираним приходима за 2007. годину, планирани порески приходи износе 52,56%, непорески приходи 14,87%, док 32,57% чини кредит који ће се инвестирати у инфраструктуру.

путну инфраструктуру износе 1.200.000 КМ или 32,56%, док 12,4% представљају остали издаци од чега већину чини отплата задужења.

2.1.2.2. Информисање и учешће грађана у јавним пословима

У циљу унапређења комуникације с грађанима и осигурања слободе приступа информацијама, информисање грађана се врши путем интерног оглашавања на огласној плочи, штампања Службеног гласника Општине Лопаре²⁸, штампањем Билтена Општине Лопаре (уз подршку конзорција италијанских невладиних организација и Удружења VESTA из Тузле), те кроз свакодневну комуникацију функционера и службеника општинске администрације са грађанима. На простору општине Лопаре не постоји континуирано и благовремено информисање грађана о локалним темама и сервисним информацијама путем електронских и штампаних медија. Јавном предузећу за информисање (са локалном УКТ радио станицом) које је успоставила Скупштина општине Регулаторна агенција за комуникације (РАК) је 2001. године одузела дозволу за рад. Упркос залагањима СО, електронски медији сусједних општина, као ни подузетници, до сада нису изразили интерес за покретање локалне радио станице. У 2007. години су покренуте активности на поновном успостављању радио станице за општину Лопаре. РАК-у је упућен званичан захтјев за одређивање УКТ фреквенције, а у општинском буџету за ову сврху предвиђен је износ од 25.000 КМ. Објављивање јавних огласа и тендера врши се у дневним новинама Глас Српске, Службеним новинама БиХ и Службеном гласнику РС. Грађани, односно председници МЗ имају могућност да присуствују раду сједница СО, али им се једино достављају материјали уколико се на сједници разматрају нека питања од виталног интереса за њихову МЗ. Сједнице СО се одржавају у складу с Програмом рада скупштине²⁹. У склопу Центра за пружање услуга грађанима отворен је инфо-пулт на којем грађани могу добити све потребне информације. Сва општинска одјељења израдила су брошуре-водиче који садрже најбитније информације о раду одјељења и упутства о начину остваривања права грађана³⁰. У припреми је званична *web* страница Општине³¹.

Учешће грађана у процесу доношења одлука остварује се и кроз организовање јавних расправа и округлих столова. Буџет Општине, као јаван и транспарентан документ, штампа се и објављује у Службеном гласнику Општине и на огласној плочи у згради општине. При расподјели грантова појединцима, другим нивоима власти и непрофитним организацијама, корисници грантова имају директно учешће тако што дају своје приједлоге у току израде нацрта буџета. Приједлози се узимају у обзир, уколико је то могуће, приликом креирања буџета. Нацрт буџета је предмет јавних расправа, које се углавном организује у сали СО Лопаре. Позиви за јавну расправу се упућује свим корисницима грантова, као и председницима МЗ, док се путем огласне плоче с нацртом буџета настоје упознати и грађани. Примјећена је велика незаинтересованост и председника МЗ и грађана за учешће у јавним расправама, које углавном посјећују директни корисници буџета.

Комуникација с грађанима се остварује и кроз рад мјесних заједница. Након општинских избора у 2004. години, расписани су избори за савјете мјесних заједница. У општинској администрацији стручни сарадник за цивилне послове задужен је и за комуникацију с мјесним заједницама, те пружање стручне и техничке подршке. Иако су у већини МЗ успостављени савјети МЗ и изабрани председници, евидентно је да функционисање мјесних заједница није на задовољавајућем нивоу, те да се зборови грађана организују веома ријетко. Како је позиција председника МЗ волонтерска, већина председника МЗ није мотивисана за рад. Мјесне заједнице углавном имају просторије за рад³², али су те просторије у веома лошем стању и не користе се за ту намену. Општинским буџетом предвиђају се средства за рад мјесних заједница

²⁸ Службени гласник општине Лопаре се објављује по потреби, тј. када се прикупи довољан број аката за објављивање. Штампа се у 60 примјерака и доставља свим МЗ, јавним установама, предузећима и заинтересованим појединцима.

²⁹ Од новембра 2004. до новембра 2006. одржано свега 18 сједница.

³⁰ Индекс-Регистар информација у општини Лопаре.

³¹ Званична веб страница Општине Лопаре ће се налазити на адреси www.opstinalopare.com.

³² Мјесне заједнице које немају просторије за рад су: МЗ Козјак, МЗ Пирковци, МЗ Коњиковићи и МЗ Завршје.

(материјалне трошкове)³³, али за њихову распојелу не постоје критерији, па се трансфери врше на основу захтјева и исказаних потреба МЗ³⁴. Због непостојања утврђених критерија за распојелу средстава, ова средства најчешће добивају оне мјесне заједнице које имају своје представнике у СО. Капитални пројекти по мјесним заједницама се подржавају у оквиру капиталних расхода под буџетском ставком одржавање локалних путева и кроз ставку остали капитални расходи – инвестиције у МЗ³⁵. Буџетом за 2007. годину у оквиру осталих капиталних расхода планирана су средства за МЗ у износу од 131.500 КМ³⁶. У Општини постоји Комисија за капитална улагања, која врши одабир пројеката за капитална улагања, на основу критерија које је прије двије године Општина дефинисала у оквиру Пројекта управне одговорности (GAP).

На подручју општине дјелује 14 организација грађанског друштва³⁷ и бројна спортска удружења. Формиран је и Омладински савјет Општине Лопаре (ОСОЈ), у чијем саставу су три омладинске организације³⁸ и Савјет ученика средње школе. Иако на подручју општине постоји више организација грађанског друштва, једино се за Удружења пољопривредника може рећи да успјешно и активно дјелују. Једно од тих удружења је „Екопродукт“ из Лопара³⁹. Друго активно Удружење пољопривредника је „Бехар“ из Кораја⁴⁰, које је, уз подршку међународних организација и домаћих власти постало самоодржива организација. Иначе, остале организације грађанског друштва у општини Лопаре нису самоодрживе, већ се ослањају на финансијску потпору међународних организација и донатора, као и на помоћ домаћих власти. За подршку организацијама грађанског друштва у 2006. години општинским буџетом планирана су средства у износу од 5.000 КМ, док је до краја године издвојено 3.750 КМ. Буџетом за 2007. годину за ову сврху планиран је износ од 10.000 КМ. Критерији за распојелу буџетских средстава за ове организације нису утврђени. Организације грађанског друштва, пошто су и саме врло неактивне, немају утицаја на процес доношења одлука у општини. Недовољна укљученост организација грађанског друштва произилази и из чињенице да постоји велика незаинтересованост и самих чланова организације за укључивање у друштвена дешавања. Осим тога, велики број организација се суочава с различитим проблемима у свом раду као што је недостатак простора за њихово дјеловање, као и ограничена финансијска средства.

Као носилац дужности Општина Лопаре је створила услове како би грађани могли кроз формалне или неформалне механизме узети учешће у јавним пословима. Међутим, постојећи механизми се недовољно користе. Обзиром на недостатак заинтересованости и неразвијену свијест грађана, неопходно је подузети додатне напоре и радити на стварању бољег окружења за грађанско дјеловање. Учешће грађана у управљању јавним пословима и у процесу доношења одлука је важно, јер активно, слободно и значајно учешће грађана представља једну од основних компоненти права на развој⁴¹. У циљу осигурања ефективног и ефикасног рада

³³ За 2006. годину та ставка је износила 13.000 КМ, док је за 2007. годину планирано 26.627 КМ.

³⁴ У 2006. години од укупно 25 МЗ, само њих 6 је добило средства из општинског буџета на име ставке „материјални трошкови“.

³⁵ У 2006. години је издвојено 177.698 КМ за одржавање локалних путева и санацију клизишта у МЗ. Капитални расходи по пројектима за МЗ (углавном се односе на асфалтирање пута) износе 166.566 КМ.

³⁶ Наведена средства се односе на асфалтирање пута у МЗ Брусница, реконструкцију водозавода Рисовац-Веселиновац и реконструкцију и доградњу водозавода МЗ Прибој, реконструкцију улице расвјете у МЗ Лопаре и изградњу новог градског гробља.

³⁷ То су: Омладинска организација „Фортис“ Лопаре; „Клуб младих Прибој“ Прибој; Организација младих „Фомако“ Корај; Удружење пољопривредника „Бехар“ Корај; Удружење избјеглих и расељених лица, Удружење пољопривредника „Екопродукт“; Занатско-подузетничко удружење; Удружење парализованих, оболелих од дјечије парализе и других трајних инвалидности општине Лопаре; СПКД „Просвјета“ Лопаре; Удружење грађана „Еко Леонардо“ Прибој; Удружење пензионера, Ловачко удружење Лопаре; Удружење добровољних давалаца крви и Општинска борачка организација.

³⁸ „Клуб младих Прибој“ Прибој, Омладинска организација „Фортис“ Лопаре и Организација младих „Фомако“ Корај.

³⁹ „Екопродукт“ окупља око 80 коопераната, а овај број је у сталном порасту. Ради на едукацији пољопривредних произвођача, увезује произвођаче с тржиштем, помаже у остваривању подстицаја за пољопривреднике а помогао је пољопривредним произвођачима и приликом отварања откупне станице при Ветеринарској станици.

⁴⁰ „Бехар“ окупља петнаестак оснивача и око 60 коопераната.

⁴¹ Човјек је у самом центру развојног процеса и као такав он треба бити активни учесник и уживалац права на развој – чл. 2. Декларације о праву на развој.

општинске администрације неопходно је поштовати донесене прописе и одлуке, те радити на доношењу оних који су битни за побољшање рада општинске администрације. Политичка превирања у оквиру СО су се у последњем периоду негативно одражавала на рад општинске администрације, отежавајући ефикасно рјешавања приоритетних проблема с којим се суочавају грађани. Стога је неопходно унаприједити дијалог политичких партија на власти, имајући у виду да њихови интереси не би смјели бити изнад јавних интереса.

2.1.3. Локална економија

Равномјеран економски раст и стварање услова за одржив економски развој требају бити праћени мјерама које власти подузимају како би се осигурало пуно уживање права на рад и гарантовао пристојан живот сваком појединцу. Право на рад подразумијева право свакога на могућност да заради довољно за живот слободно изабраним или прихваћеним радом, право приступа систему заштите који сваком запосленом гарантује приступ запослењу, право на сигурне радне услове и право на формирање синдиката, те право запосленог да не буде неправично лишен запослења. Право на рад се не треба схватати као апсолутно и безусловно право на запослење, али државе које признају право на рад морају подузети низ корака да осигурају испуњење наведених услова како би сваком појединцу омогућиле да материјално обезбиједи себе и породицу.

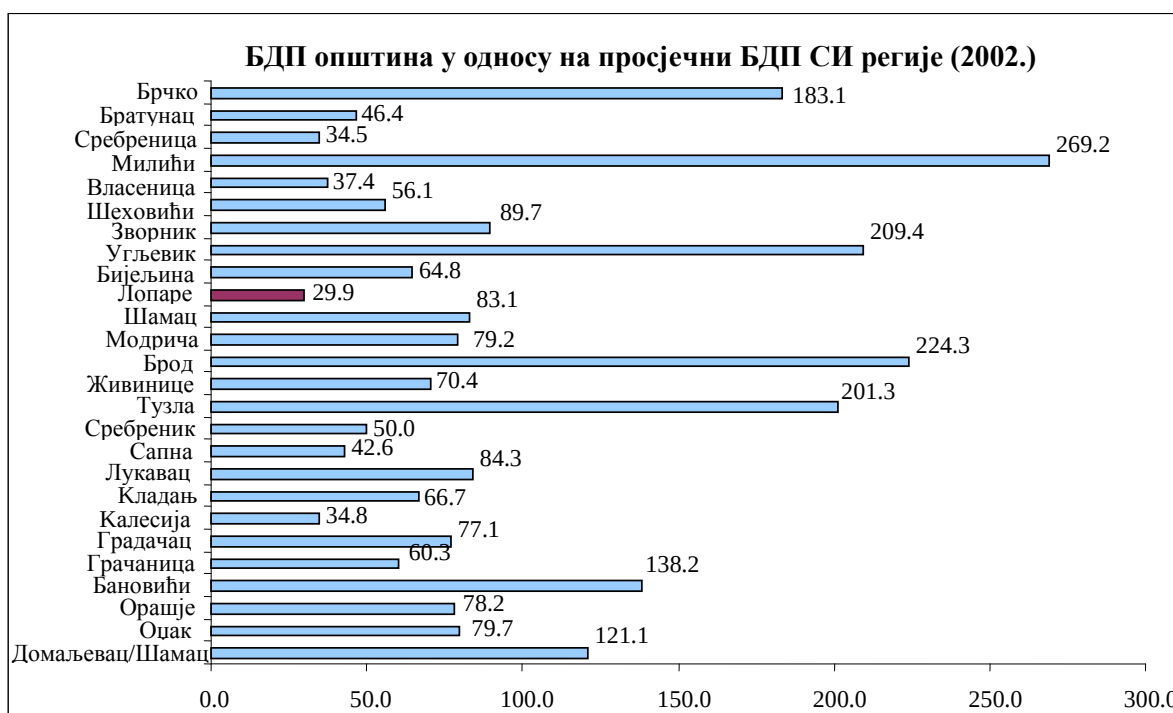
Кораци и мјере које су власти дужне подузети за осигурање пуног уживања права на рад обухватају техничко и стручно усмјеравање и образовање, законске и друге мјере у циљу осигурања физичког и менталног интегритета радника у остваривању права на запослење, те доступност услуга за подршку појединцима да нађу одговарајуће запослење. Поред тога, грађани морају имати приступ услугама, без дискриминације, као и приступ релевантним информацијама⁴². Власти такође морају подузети активности у циљу смањења броја радника запослених изван формалне економије, који су као такви изван система заштите. Иако све ово указује на значајну улогу свих нивоа власти у поштовању, заштити и промовисању права из области запослења, такође је јасно да постоје структурне и друге препреке које настају као посљедица фактора који су ван контроле појединачних влада и које могу угрозити потпуно остваривање права на рад.

Општина Лопаре спада међу неразвијене општине у РС и БиХ. Према доступним подацима и процјенама економска ситуација на подручју општине се континуирано погоршава, што се очитује и у континуираном смањењу бруто-друштвеног производа (БДП) по глави становника. Такође се може видјети да је БДП по глави становника у 2006. години на око 30% од БДП-а по глави становника из 1990. године.

⁴² Међународни пакт о економским, социјалним и културним правима (ICESCR), чланови 6, 7.

Општина Лопаре је у 2003. години имала најнижи БДП на подручју Сјевероисточне економске регије (СИ). У том периоду бруто-друштвени производ општине Лопаре је досезао једва 30% од просјечног бруто-друштвеног производа на подручју СИ регије. Као што се може видјети из горњег приказа и након 2003. године БДП по глави становника се континуирано смањује.

2.1.3.1. Предузећа и самосталне дјелатности

На подручју општине Лопаре највећи број пријератних индустријских капацитета је престао с радом, док један мали број тих предузећа још увијек ради, али с веома малим процентом искориштености капацитета. Основни разлози за овакву ситуацију на подручју општине су лоше управљачке структуре у предузећима, губитак тржишта, застарјела технологија и неефикасан процес приватизације.

Предузећа која су била најзначајнији фактор пријератног развоја општине Лопаре су: Фабрика радијатора „Термал“, Фабрика столова и столица „Фадил Јахић Шпанац“, Фабрика опекарских производа „ФОП“, Фабрика детерџената „Дита“, Фабрика пољопривредних машина „Мајевица“ и Фабрика трикотаже и веза „Везионица“. Највећи број радника запошљавала је Фабрика столова и столица (око 650 запослених) и извозила је на тржиште западне Европе, а данас је ово предузеће у стечајном поступку. Од наведених предузећа данас успјешно послују АД „ФОП“, ДОО „Кристин Мод“ (некадашња „Везионица“), те новоосновано предузеће ДОО „Смиљевац Пром“ (производња јахти) и неколико других предузећа. Поред тога, неискориштени капацитети су и у АД „Аутосервис Мачковац“, АД „Трговина“, АД „Конграп“, ДОО

„Пхарманова“. У области грађевинарства водеће фирме су ДОО „Интеграл МЦГ“, ДОО „Ран-Рад“ и ДОО „Зидар“.

У општини нема великих предузећа. Од укупног броја регистрованих предузећа, 69% су микро предузећа која запошљавају до пет радника. Средња предузећа која запошљавају између 50 и 250 радника чине само 7% од свих регистрованих предузећа и углавном су у државном власништву.

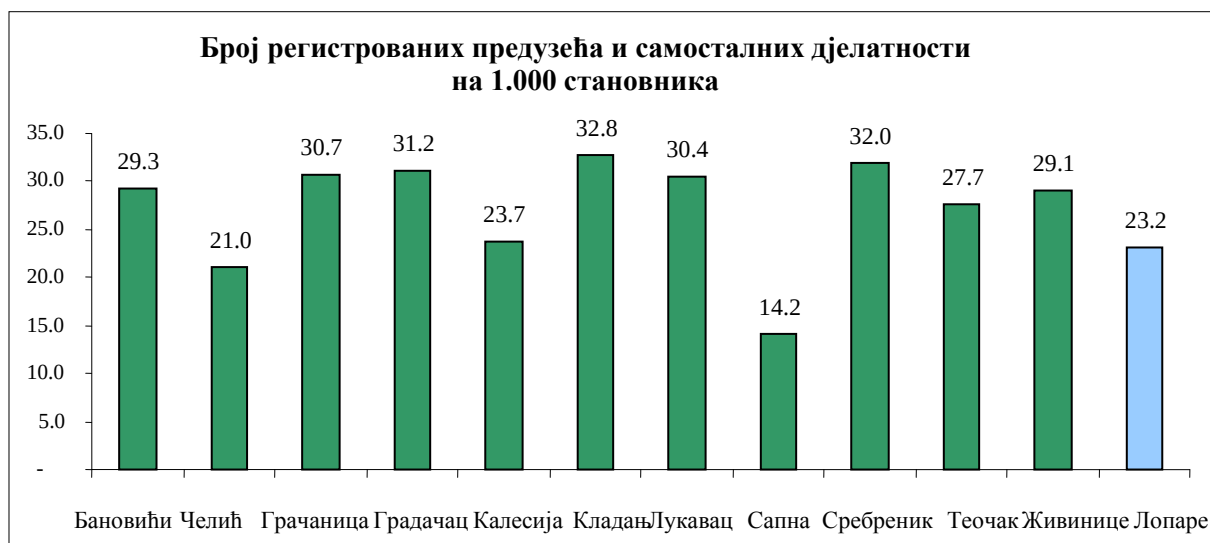

Када су у питању самосталне дјелатности, највећи број је регистрован као трговачке радње, тезге на пијаци и занатске радње. Иако се велики број сеоских домаћинстава бави пољопривредом као основном дјелатности, веома је мали број регистровао своју дјелатност. У складу с измјенама у Закону о пољопривреди и новом начину регулисања подстицаја пољопривредне производње очекује се повећање интереса за регистровањем пољопривредне дјелатности.

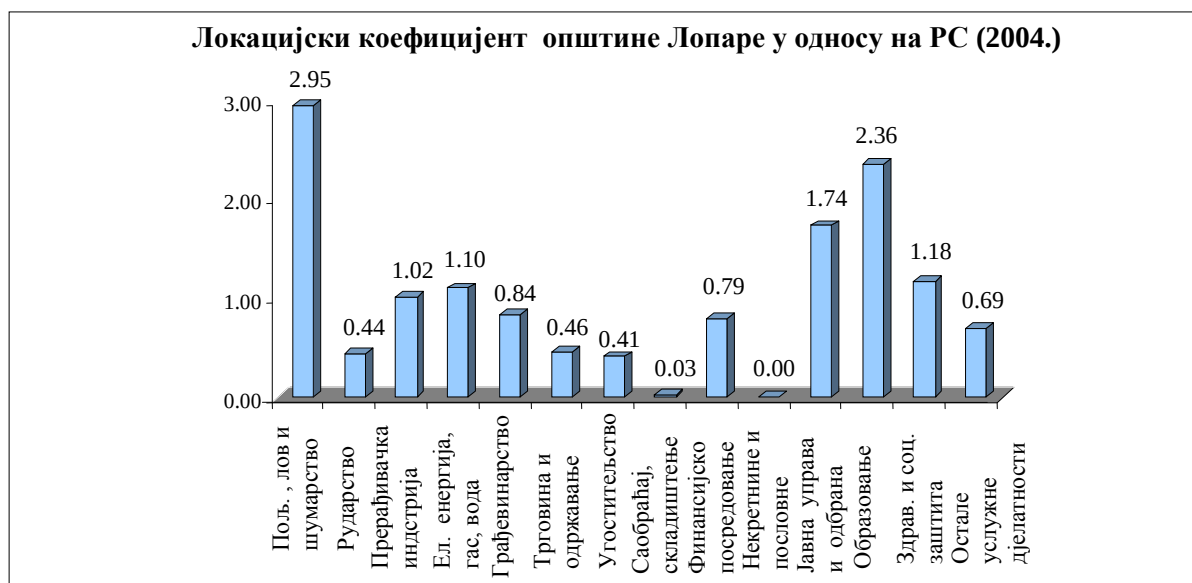

На основу података о броју регистрованих предузећа и самосталних дјелатности можемо закључити да је предузетништво неразвијено на подручју општине Лопаре. Поређење

регистрованог броја предузећа и самосталних дјелатности на 1.000 становника указује на мали број регистрованих субјеката у општини Лопаре. Само двије изузетно неразвијене општине из СИ регије (Челић и Сапна) имају мањи број регистрованих привредних субјеката на 1.000 становника.

За анализу структуре економије општине Лопаре кориштени су подаци о запослености по стандардној класификацији дјелатности (СКД) на подручју општине Лопаре и подаци о запослености по СКД-у на подручју РС. Поређење је рађено само за 2004. годину, обзиром да су једино за ту годину били доступни подаци о запослености по СКД-у у РС. Локацијски коефицијент мањи од 1 указује на мању концентрацију запослености у одређеној дјелатности, односно одсуство трговинске размјене посматраног подручја и осталих регија или подручја. Вриједност локацијског коефицијента већа од 1 указује на значајну концентрацију запослености у одређеној дјелатности, те на могућност да је посматрано подручје релативно специјализовано у одређеној дјелатности или индустрији.

Концентрација запослености у дјелатности **пољопривреде**, лова и шумарства на подручју општине Лопаре је изузетно висока и значајно већа од просјечне концентрације запослености у овој дјелатности на подручју РС. Локацијски коефицијент од 2,95 указује да је дјелатност

пољопривреде, лова и шумарства изузетно јака локална дјелатност, која може послужити као основа за даљи развој и запошљавање на подручју општине. Поред тога, већина сеоских домаћинстава има пољопривреду као основну дјелатност, али тиме не осигурава довољне приходе за задовољавање потреба домаћинства.

Концентрација запослености у дјелатности **прерађивачке индустрије** је готово истовјетна просјечној концентрацији запослености на подручју РС, што указује да је прерађивачка индустрија локална дјелатност која би могла представљати основу развоја општине и којој треба омогућити несметан даљи развој. Ипак, овдје је важно напоменути да се кориштени подаци односе на 2004. годину, када су још увијек нека од већих предузећа регистрована у овој дјелатности била у функцији.

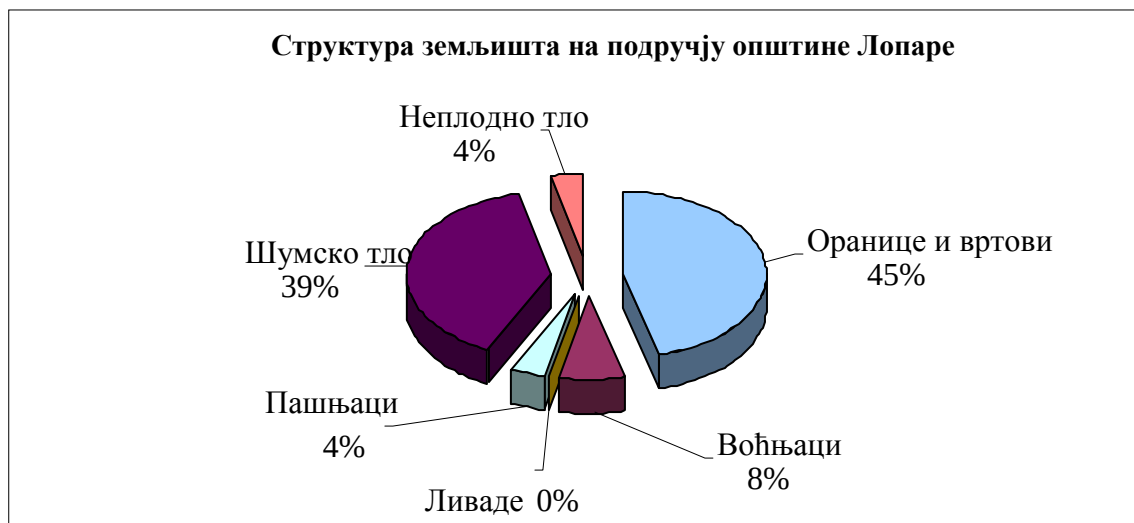
Концентрација запослености у **грађевинарству** је нешто нижа од просјека концентрације запослености у овој дјелатности на подручју РС. Развијеност грађевинске дјелатности на подручју општине Лопаре је на нивоу који је довољан за задовољавање локалних потреба.

Дјелатности трговине и угоститељства су изразито неразвијене на подручју општине Лопаре и испод су нивоа развијености који је довољан за задовољавање потреба домицилног становништва. Постоји могућност да је у ове двије дјелатности значајан број радника запослен „на црно“, што доводи до оваквих резултата при анализи ове двије дјелатности. Осим тога близина Бијељине и Брчког, као већих центара, има свој утицај на ове дјелатности.

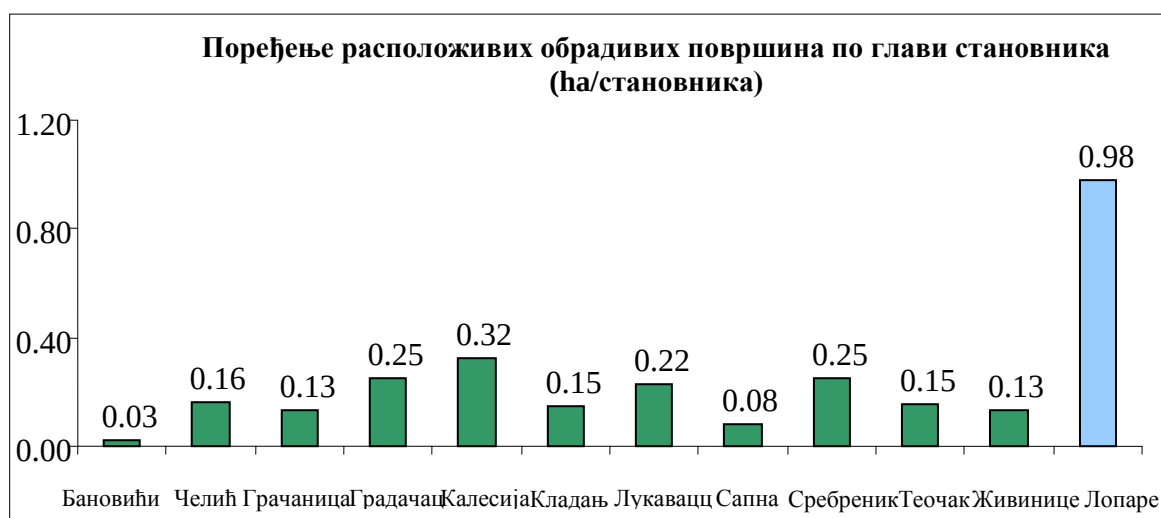
У дјелатностима **јавне управе и образовања** је изнимно висока концентрација запослености. Локацијски коефицијенти од 1,73 за јавну управу и 2,35 за образовање указују на концентрацију запослености у овим дјелатностима двоструко већу од просјека РС.

2.1.3.2. Пољопривреда

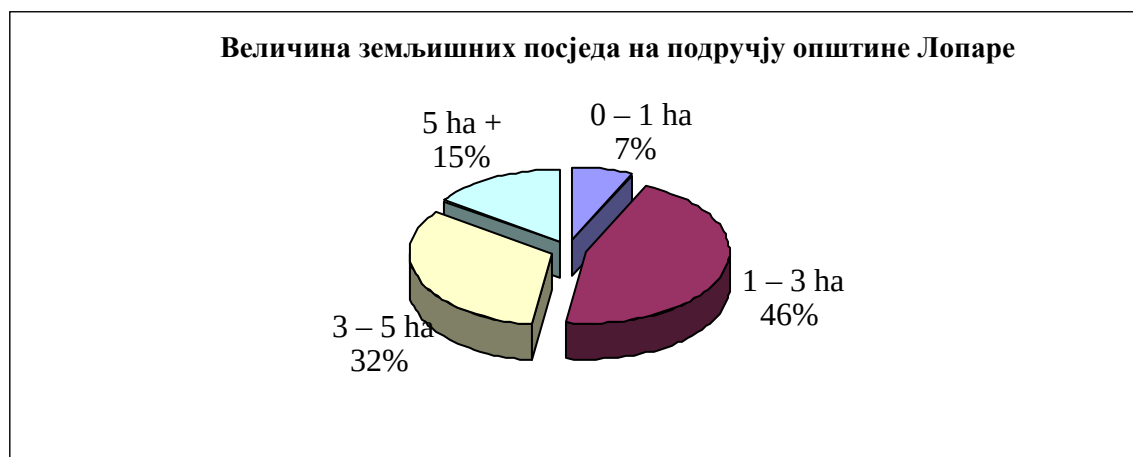
Општина Лопаре има значајне пољопривредне ресурсе. Око 45% од укупних површина на подручју општине су под ораницама и вртovima, 8% под воћњацима и 4% под пашњацима. Остале површине су под шумама којима управља Шумско газдинство Мајевица.

Ако се као индикатор способности заједнице да произведе довољне количине хране за своје становништво узме минималних 0,17 ха обрадивог земљишта по глави становника, види се да расположиво обрадиво земљиште по глави становника на подручју општине Лопаре скоро шест пута прелази дефинисани потребни минимум, те да општина Лопаре има довољне површине и за тржишну пољопривредну производњу.

Међутим, као и у осталим општинама у БиХ, обрадиве земљишне површине су уситњене и већина парцела је испод величине од 5 хектара, што отежава достизање обима производње довољног за тржишну пољопривредну производњу.

Надаље, расположиве пољопривредне површине се углавном користе за производњу класичних, традиционалних пољопривредних култура.

Пољевене површине на подручју општине Лопаре (2005.) ⁴³					
Житарице	Површина (ha)	Поврће	Површина (ha)	Крмно биље	Површине (ha)
Пшеница	170	Кромпир	190		
Раж	0	Мрква	5	Сточна репа	10
Јечам	60	Пасуљ	25	Мјешавина трава и легуминоза	45
Овас	20	Купус	18	Дјетелина	533
Кукуруз	2.800	Лук	36	Луцерка	364
Тритикале	15	Парадајз	16	Сијено са ливада	21
Јагоде	36	Паприка	15	Сијено са пашњака	1.017
Малине	4	Краставац	12	Сијено из вочњака	1.800
УКУПНО	3.105	УКУПНО	317	УКУПНО	3.790

⁴³ Подаци из Статистичког извјештаја о оствареним приносима у 2005. години.

Највећи дио обрадивих површина је засијан крмним биљем, а следећа култура по величини пољевених површина је кукуруз и остале житарице, док су под поврћем занемариве земљишне површине.

Родна стабла на подручју општине Лопаре 2006.			
Врста воћа	Број родних стабала	Врста воћа	Број родних стабала
Јабуре	15.100	Трешње	9.320
Крушке	40.000	Вишне	8.530
Шљиве	700.000	Кајсија	67.000
Брескве	66.000	Дуње	3.100
Ораси	3.100		

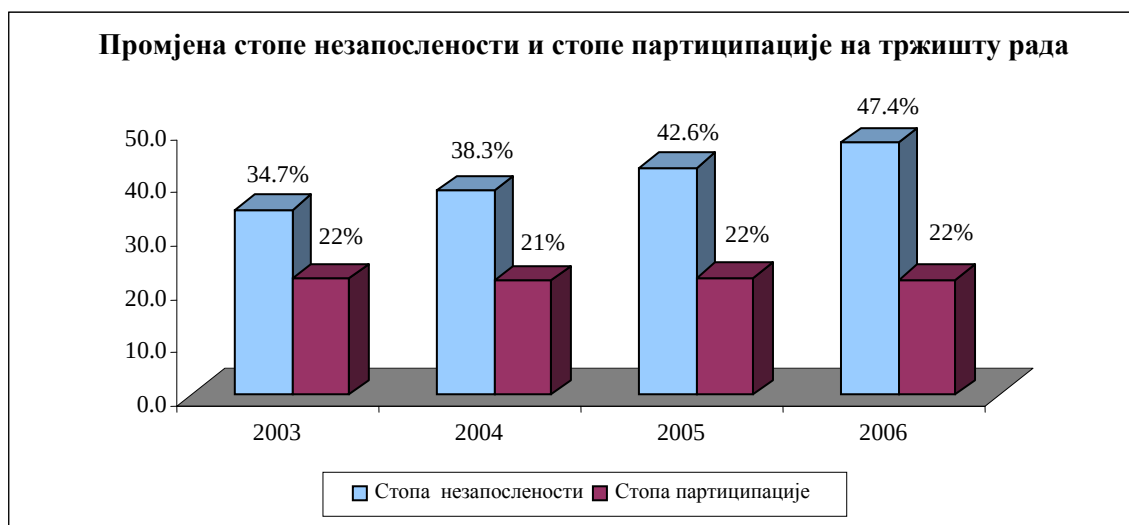
Воћарство је најперспективнија грана пољопривреде на овом подручју, са изузетно повољним климатским и земљишним условима. Тренутно стање у овој области је незадовољавајуће, тако да се у наредном периоду треба посветити већа пажња развоју и интензивирању ове производње.

Сточарство представља значајну прилику за развој овога краја, а у последње вријеме је примјетан и повећан интерес пољопривредника за узгој стоке (говеда, овце и свиње).

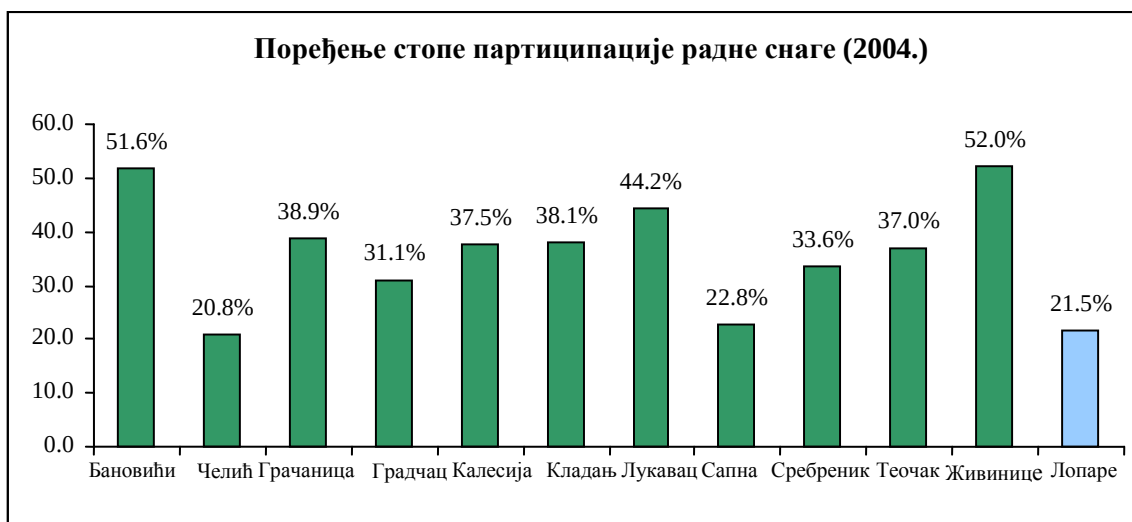
На подручју општине дјелује пет земљорадничких задруга: Земљорадничка задруга „Дојчин Лукић“ из Лопара, Земљорадничка задруга „Ратко Перић“ из Прибоја, Земљорадничка задруга „Букови“ из Мртваца, Земљорадничка задруга „Братство“ Корај и Пољопривредна задруга „Агро-Корај. Наведене задруге су посједовале, а неке и данас посједују значајне капацитете (хладњаче, хале, сушаре, механизацију, земљиште и сл.) и представљале су покретачку снагу пољопривредне производње на подручју општине Лопаре. Дио расположивих капацитета је дат у закуп или је продат, а преостали дио је неискориштен.

2.1.3.3. *Тржиште рада*

Основни индикатори указују на веома тешку ситуацију на тржишту рада на подручју општине Лопаре. У 2006. години од укупног броја становника у радној доби (између 15 и 64 година), само 2.870 или 22% је економски активно, односно запослено или активно тражи запослење. Подаци не обухватају неформални сектор и нерегистровану запосленост. Од 2.870 економски активних становника, 1.511 је запослено (радници пријављени од стране послодаваца који уредно уплаћују сва давања и законом дефинисане доприносе на плате), а 1.359 је незапослено.

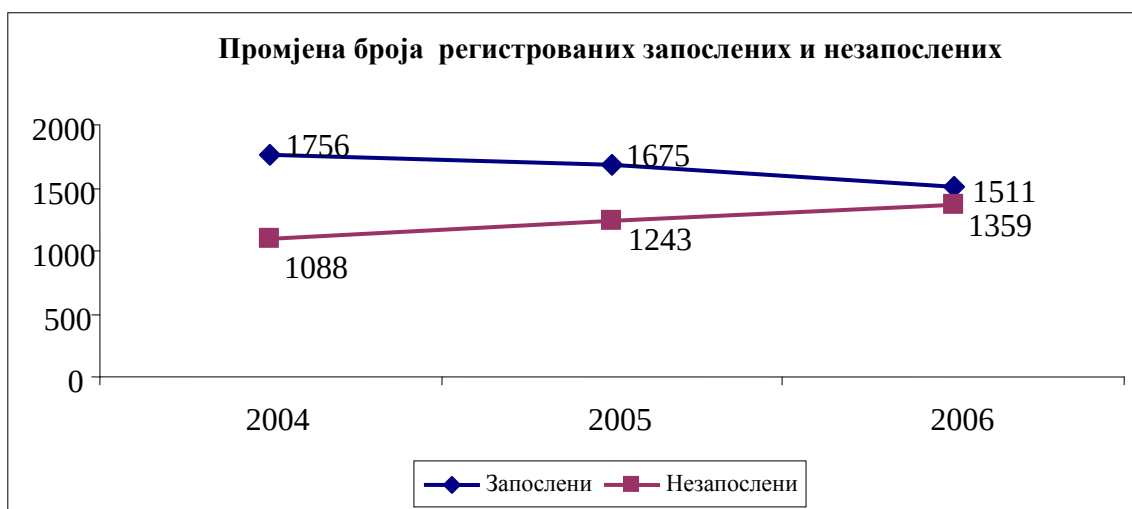

Ниска стопа економски активног становништва од 22% може бити последица великог броја запослених, а нерегистрованих радника или чињенице да се на подручју општине Лопаре већина популације бави пољопривредом као основном дјелатности и нису регистровани, те сходно томе нити обухваћени званичном статистиком. Ако се употреби веома груба методологија процене броја стварно запослених у пољопривредној дјелатности, дошли би до податка да се око 4.000 становника општине Лопаре бави пољопривредом као основном дјелатности и да су фактички „запослени“.

Уколико се стопа партиципације радне снаге на тржишту рада⁴⁴ на подручју општине Лопаре упоређи са стопом партиципације на подручју других општина СИ регије, може се видјети да општина Лопаре заједно с општином Челић има убједљиво најнижу стопу партиципације радне снаге на тржишту рада.

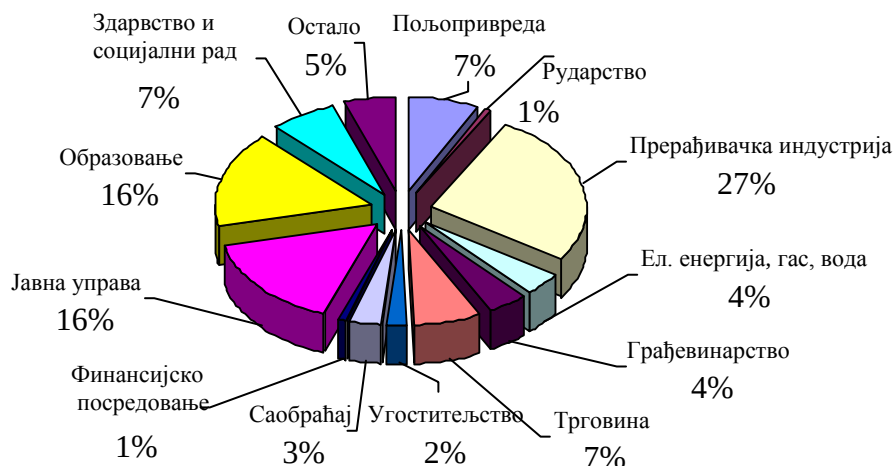
Такође, стопа регистроване незапослености од 47,4% је веома висока и континуирано расте у посљедње четири године.

Из претходног приказа види се да се број регистрованих запослених континуирано смањује у посљедње три године, док се у истом периоду број регистрованих незапослених континуирано повећава.

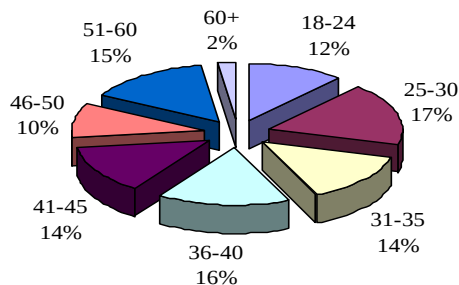
⁴⁴ Стопа партиципације радне снаге на тржишту рада представља постотак радно способног становништва које је или запослено или активно тражи посао (регистровани незапослени).

Структура запослености по дјелатностима (2006.)

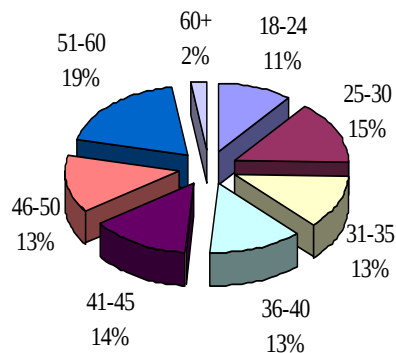

Највећи број запослених је у дјелатности прерађивачке индустрије. Минимално 40% од укупног броја свих регистрованих запослених су запослени у државним институцијама и организацијама. Важно је напоменути да би дјелатност пољопривреде била заступљена у много већем проценту од приказаног, уколико би се укључила и нерегистрована домаћинства која се баве пољопривредом.

Процентуално учешће појединих старосних група у укупној незапослености (2004.)

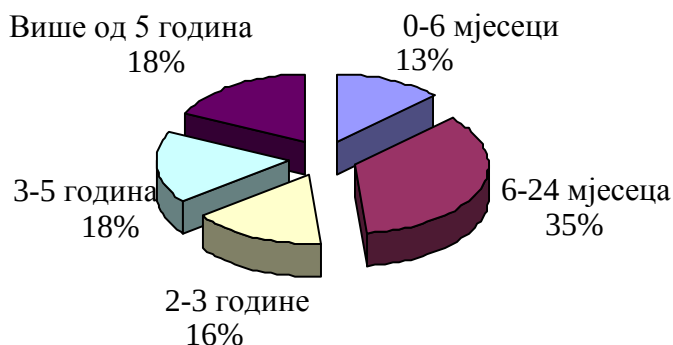

Процентуално учешће појединих старосних група у укупној незапослености (2006.)

У 2006. години, млади у доби од 18 до 30 година старости су чинили 26% од укупног броја незапослених на подручју општине Лопаре. У поређењу с 2004. годином учешће младих у укупној незапослености је мање за 3%. Највеће повећање процентуалног учешћа у укупној незапослености биљеже старосне групе од 46 до 50 година и од 51 до 60 година.

Дужина чекања на запослење (2006)

Као што се може видјети из претходног приказа, већина незапослених су дугорочно незапослених. Око 52% од укупног броја незапослених су незапослени дуже од двије године.

Већина незапослених су полуквалификовани радници или радници с нижом стручном спремом. Ове двије квалификационе групе незапослених чине 65% свих регистрованих незапослених. Ако се томе дода 11% незапослених НКВ радника, може се видјети да су двије трећине незапослених на подручју општине Лопаре без потребних знања и вјештина које би им омогућиле лакше запошљавање.

Укупно стање у привреди општине Лопаре онемогућава адекватно остваривање права на рад и пристојну зараду⁴⁵, али се одражава и на остваривање других људских права, као што је право на социјалну сигурност, право на одговарајуће стандарде живљења⁴⁶ и право на развој. Незапосленост у Лопарама посебно погађа полуквалификоване раднике, те раднике с нижом стручном спремом, као и особе у животној доби од 46 до 60 година. Ниска стопа партиципације радне снаге на тржишту рада од 22% може бити посљедица раширености сиве економије, односно нерегистрованих запослених, што се негативно одражава на њихова права на повољне услове рада и социјалну сигурност. Један од основних предуслова за смањење незапослености је и стварање адекватног пословног окружења које би обезбиједило брзо, једноставно и јефтино оснивање нових предузећа, те створило услове за директна страна улагања. Држава, односно органи власти на свим нивоима су дужни подузети кораке за пуно остваривање права на рад, укључујући техничко и професионално усмјеравање, усавршавање и обуку радне снаге у складу са позитивним законским прописима који дефинишу ову област.

2.1.4. Инфраструктура и заштита животне средине

Док је поштовање људских права широко прихваћено као предуслов за одрживи развој, заштита животне средине представља предуслов за остваривање низа људских права. Посебно је снажна веза између заштите животне средине и права на здравље и адекватне стандарде живота. Штавише, право сваког појединца на снабдијевање довољним количинама сигурне, питке и физички приступачне воде за личну употребу и употребу у домаћинству сматра се значајним правом човјека. Поред личне употребе и употребе у домаћинству, вода је неопходна за производњу хране и осигурање прихода, али и за уживање културних права и обичаја. Надаље, ова права предвиђају континуиране напоре надлежних власти за побољшање животних услова грађана, укључујући побољшање свих аспеката еколошке и индустријске хигијене.

⁴⁵ Члан 6. Међународног пакта о економским, социјалним и културним правима (ICESCR) гарантује право на рад, што подразумева право на могућност обезбјеђивања пристојног живота кроз слободно изабрано и прихваћено запослење.

⁴⁶ Право на одговарајуће стандарде живљења - члан 11 ICESCR.

Право на воду, између осталог, подразумева право на систем водоснабдијевања и управљања који свим грађанима пружа једнаке могућности за уживање овог права. Водоводна инфраструктура и услуге морају бити приступачне за све, укључујући угрожене и маргинализоване категорије становништва, формално и у пракси, без дискриминације по било којем основу. Поред тога, грађанима морају бити осигуране адекватне информације о свим питањима која се односе на водоснабдијевање⁴⁷.

2.1.4.1. Водоснабдијевање и управљање отпадним водама

Општина Лопаре се снабдијева водом са два главна изворишта - Веселиновац и Рисавац, којима управља Јавно комунално предузеће (ЈКП) „Екоком“. Јавним водоводом обухваћено је уже градско подручје, те МЗ Мачковац, Пирковци, Вукосавци и Веселиновац, односно 3.000 становника. Ако овом броју додамо још око 2.200 становника који се снабдијевају водом са изворишта Миросавци⁴⁸, произилази да се око 30% становништва општине Лопаре снабдијева водом из јавног водовода, што је далеко испод просјека у РС⁴⁹. Остатак општине, односно већина руралних подручја се снабдијева водом са приватних изворишта или бунара. Водозхвати у Веселиновцу и Рисавцу, са којих се уже градско подручје снабдијева водом за пиће, изложени су неконтролисаној сјечи шуме, што у значајној мјери доводи до слабијег водоснабдијевања. Водоводна мрежа у ужем дијелу града је у релативно добром стању, али остатак цјевовода и систем за пречишћавање (дозери и опрема) су дотрајали. У циљу отклањања ових проблема покренут је пројекат реконструкције водовода, који финансира GАР и Дирекција за воде РС. Предузеће „Интеграл“ које је извођач ових радова касни са радовима, што има за посљедицу обуставу испоруке воде за пиће, те се тренутно цијело градско подручје снабдијева техничком водом. Филтери у станици за пречишћавање воде у градском водоводу су уско грло, те не могу да прераде сву количину воде у вријеме већих падавина⁵⁰. ЈКП „Екоком“ биљежи знатне губитке воде (и до 30%), а који су посљедица неисправних цјевовода на примарној водоводној мрежи, те неисправних санитарија у зградама. Присутна је неекономична потрошња воде коју предузеће ЈКП није санкционисало. За разлику од осталих мјесних заједница, МЗ Корај и Миросавци имају водовод који је изграђен уз помоћ средстава USAID-а. Вода је бактериолошки и хемијски исправна, али становници МЗ Корај плаћају воду пет пута скупље него становници МЗ Миросавци или корисници водовода којим управља ЈКП „Екоком“. По завршетку радова, водовод је предан на управљање ЈКП „Екоком“, да би након неког времена прешао у надлежност МЗ Миросавци, а потом је дат на управљање физичком лицу. Примарна водоводна мрежа која иде од пумпне станице у Миросавцима до МЗ Корај је у лошем стању, па се биљеже значајни губици. Ово доводи у питање рентабилност функционисања водовода, те се намеће потреба санације примарне мреже.

Бактериолошка контрола воде из градског водовода врши се редовно⁵¹, док се хемијска контрола врши једном годишње. Редовна контрола воде врши се и из водовода који снабдијева мјесне заједнице Миросавци и Корај. Контрола воде из бунара и приватних изворишта у приградским насељима је нередовна. Бактериолошка загађења воде за пиће јављају се услјед великих киша, поплава и бујица, али у том случају ЈКП „Екоком“ информисе грађане⁵². До сада на подручју општине нису забиљежена заразна обољења узрокована неисправношћу воде. Одлуком Скупштине Општине утврђена је цијена воде и комуналних услуга. ЈКП „Екоком“ обрачунава цијену на основу количине потрошене воде (мјерење утрошка воде врши се водомјерима) или паушално, према величини домаћинства⁵³. Ниво наплате услуга је низак и

⁴⁷ ICESCR, члан 11 и 12; Општи коментар 11 везано за право на воду.

⁴⁸ Локални водовод изграђен средствима USAID-а за потребе двије МЗ Миросавци и Корај.

⁴⁹ Према NHDR (Национални извјештај о хуманом развоју) - 2005., услуге снабдијевања питком водом осигуране су за свега 48% становника у РС, у поређењу са 90% у ЕУ.

⁵⁰ Реконструкција филтера била је предвиђена у склопу GАР пројекта, али због ограничених финансијских средстава до реализације није дошло.

⁵¹ Узорке за анализу воде узима Дом здравља Лопаре и шаље их у лабораторију у Бијељину на анализу.

⁵² Стављањем обавјештења на огласне плоче на свим релевантим објектима (школе, општина, и сл.).

⁵³ Цијена воде за физичка лица износи 0,40 КМ/ м³ са ПДВ-ом, док паушална цијена износи: 4 КМ (1 члан домаћинства), 6,30 КМ (2 члана домаћинства), 8 КМ (3 члана домаћинства), 9,20 КМ (4 члана домаћинства), 10,20 КМ (5 чланова домаћинства) и по 0,70 КМ за сваког члана у домаћинствима која броје преко 5 чланова.

креће се око 40%, па је то један од најзначајних проблема с којима се суочава ЈКП „Екоком“. Генерално, због техничких недостатака водоснабдијевање града Лопаре и приградских насеља је незадовољавајуће ријешено, па се намеће потреба и неопходност дугорочног рјешавања ове проблематике.

Услуге одвода отпадних вода осигуране су за уже градско подручје и дио МЗ Корај⁵⁴, односно за око 20% становништва општине, што је далеко испод босанскохерцеговачког просјека који износи око 40%. Отпадне воде, које настају као последица живота становника у самом насељу Лопаре сакупљају се у колекторе, те се без третмана пречишћавања испуштају директно у водоток ријеке Гњице, у МЗ Мачковац, низводно од града Лопаре. Постојећи канализациони систем је мјешовитог типа, те се оборинске воде не одвајају од отпадних вода. Приградска и рурална подручја општине нису покривена канализационом мрежом, тако да у већини случајева отпадне воде завршавају у потоцима, путним каналима или у непрописно изграђеним септичким јамама. Све ово озбиљно загађује воду и околну земљиште. Један од приоритета у будућем периоду је изградња канализационе мреже на подручју цијеле општине (активности су започете у Прибоју, укључујући и проширење постојеће канализационе мреже до „Везионице“, како би се на ову мрежу прикључила и насеља која до сада нису имала ријешену канализацију).

2.1.4.2. Управљање чврстим отпадом

Одлагање чврстог отпада на подручју општине Лопаре се врши на алтернативну депонију, релативно малог капацитета, која је смјештена на подручју планине Мајевице, у МЗ Коњиковићи. Ова локација се користи више од годину дана и привременог је карактера, док се не изгради регионална санитарна депонија на подручју општине Бијељина, која би требала задовољити потребе неколико општина из ФБиХ и РС⁵⁵. Привремена општинска депонија се мјесечно затрпава, ограђена је, али нема чувара. Организованим прикупљањем и одвозом смећа покривене су само четири мјесне заједнице у општини⁵⁶. Иако интерес за одвозом смећа постоји међу становништвом и неких других МЗ (МЗ Корај), због ограниченог капацитета привремене депоније овом захтјеву се није удовољило. Одвоз отпада из МЗ Лопаре се врши два пута седмично, а из руралних МЗ једном седмично, што је недовољно. Цијена услуге одвоза отпада се обрачунава паушално, а утврђена је општинском одлуком⁵⁷. У сеоским подручјима гдје не постоји организовано прикупљање отпада, незаконито одлагање отпада је узело маха. Отпад се најчешће баца у ријеку или оставља поред цесте. До појаве дивљих депонија између осталог долази и због несавјесног понашања правних лица која избјегавају плаћање услуга комуналном предузећу, те свој отпад одлажу нелегално. Не зна се тачан број илегалних депонија, а мало ко брине о њиховом санирању, јер све док се већи дио општине не покрије организованим одвозом отпада, овој појави је тешко стати у крај. Осим тога, за санацију дивљих депонија потребно је издвојити новчана средства, што Општина није у стању, обзиром на ограничена буџетска средства. У општини постоји и једна клаоница, а одлагање органског отпада из те клаонице, у договору са санитарном инспекцијом, врши власник на подручје Мајевице.

2.1.4.3. Путна инфраструктура

Путна инфраструктура у већини мјесних заједница у општини Лопаре је у веома лошем стању, а већина путева је некатегорисана и налази се под туцаником⁵⁸. У посебно лошем стању налази се пут Лопаре-Тузла, преко Мајевице, који је већ дужи период затворен због одрона. Због одрона на том путном правцу не саобраћа ни аутобус, те су становници ових мјесних заједница⁵⁹ одсјечени од остатака општине. Тренутно су због клизишта путни правци угрожени

⁵⁴ Дужина канализационе мреже је 1.500 м. Уже градско језгро покривено је и системом прикупљања површинских вода у дужини од 800 м.

⁵⁵ Општине: Бијељина, Лопаре, Челић, Теочак и Угљевик.

⁵⁶ Лопаре, Мачковац, Вукосавци и Прибој

⁵⁷ Врши се по броју чланова и то: 3 КМ (1 члан), 3,8 КМ (2 члана), 5,5 КМ (3 члана), 6,6 КМ (4 члана) и 7,7 КМ (5 чланова).

⁵⁸ Од 537 км путева, само 109 км је асфалтирано.

⁵⁹ Нпр. становници МЗ Коњиковићи.

на 57 локација, а процијењена штета на путевима је велика⁶⁰. Осим тога, већина путева на подручју општине конципирана је тако да ти путеви воде становнике из општине Лопаре⁶¹, а не према средишту општине. Општинским буџетом сваке године предвиде се одређена средства за путну инфраструктуру, а та средства се искључиво троше на поправак постојећих путева, а не на асфалтирање макадамских или изградњу нових. У 2007. години планира се промијенити досадашња пракса инвестирања у путну инфраструктуру, тако да ће се средства намјеног кредита⁶² улагати углавном у изградњу квалитетних асфалтних путева који ће водити од мјесних заједница према граду Лопаре. Одржавање путева у зимском периоду врши служба за путеве из Бијељине, док је чишћење тротоара у надлежности ЈКП „Екоком“. Услед недостатка опреме, ЈКП не врши редовно чишћење тротоара. Иако у граду постоји хидрантска мрежа за прање улица, улице се ријетко перу, јер су издвајања из општинског буџета за ту намјену недовољна.

2.1.4.4. Стамбена инфраструктура и снабдијевање електричном енергијом

Према подацима Министарства за људска права и избјеглице БиХ, у општини Лопаре је у току рата уништено или девастирано 1.469 стамбених јединица⁶³. Највећи дио тих објеката (око 70%) је поправљен уз помоћ донаторских средстава⁶⁴, те властитим средствима становника. У 2004. и 2005. години је Министарству за људска права и избјеглице поднесено 327 захтијева за поправку кућа. Поред оштећених стамбених објеката велика оштећења била су и на пословним објектима, али је већи дио њих поправљен уз помоћ међународних организација и домаћих институција.

Становници у већини мјесних заједница на подручју општине имају проблема са снабдијевањем електричном енергијом. Електрични стубови су стари и преко 30 година, водови су дотрајали, па тако у зимском периоду или при мањем невремену долази до кварова и прекида у испоруци електричне енергије. Има домаћинстава која чак нису ни прикључена на електричну мрежу, а према неким показатељима то није занемарљив проценат и креће се око 5%. Један дио општине покривају друга електродистрибутивна подручја, што представља проблем при отклањању кварова.

2.1.4.5. Заштита земљишта и ваздуха

На територији општине Лопаре не постоје велики индустријски загађивачи који би у значајној мјери могли да угрозе квалитет ваздуха. Једини загађивачи ваздуха су индивидуална ложишта која служе за загријавање стамбених објеката, школа и домаћинстава. Ријечни токови су у релативно добром стању, па нема већих поплава, изузев у насељу Веселиновци, гдје живи мањи број Каравлаха.

Према извјештају МАК-а, након рата 7,8% укупне површине општине Лопаре или 22,1684 км² (односно 2/3 граничног подручја) је било минирано⁶⁵. Међу најугроженијим су рубна насеља⁶⁶, а у послјератном периоду забиљежено је неколико смртних случајева и рањавања. Активности на деминирању, и то углавном I категорије минираних подручја, су се интензивирале тек у 2005. и 2006. години, те је до сада деминирано нешто више од 1,020 км² земљишта или мање од 5% укупно минираних површина. Општинским буџетом нису предвиђена средства за уклањање мина, а путем референта за цивилну заштиту одржава се контакт с МАК-ом и ентитетском управом Цивилне заштите, те са свим заинтересованим организацијама у циљу организовања упозорења, обуке и едукације грађана о опасностима од мина.

⁶⁰ У 2006. години процијењена штета је 319.346 КМ, а Влада РС дала је симболичну своту од 80.000 КМ за санацију настале штете.

⁶¹ Неке МЗ су боље саобраћајно повезане с другим општинама, нпр. општином Бијељина и дистриктом Брчко, него са градом Лопаре.

⁶² Кредитна средства у износу од 1.200.000 КМ за путну инфраструктуру.

⁶³ Ради се о насељеним мјестима Корај, Мирсавци, Лукавица, Пипери, Завршје, Коњиковићи, Прибој, Пељаве, Подгора, Потраш, Бријест и др.

⁶⁴ Организације и институције које су учествовале у обнови стамбеног фонда су: Hylswerk, Mercy Corps, IRC, CISP, Save the Children, Parsons, UNHCR, Влада РС, Влада ФБиХ, Влада ТК, Влада Холандије, Влада Малезије и др.

⁶⁵ I категорија: 6,6120 км²; II категорија 6,1880 км² и III категорија 9,3680 км².

⁶⁶ Мирсавци, Завршје Коњиковићи, Подгора, Пипери, Јабланица, Брусница, Кореташи, Пукиш, Прибој и Пељаве.

Због учесталих клизишта сваке године велике штете се причињавају на путним правцима, стамбеним и другим објектима. У општинском буџету нема предвиђених средстава за елементарне непогоде, иако је раније то било предвиђено. Општина једино оснива Комисију за процјену штете и упућује захтјев за помоћ надлежним ентитетским органима. Међутим, средства која Влада РС издваја за санирање штете су углавном недовољна. Клизишта која су задесила општину Лопаре оштетила су, уништила или угрозила куће, помоћне објекте, инфраструктуру и пољопривредно земљиште, тако да укупна штета у 2005. и 2006. годину износи 1.727.585,59 КМ, а Влада РС је одобрила помоћ од само 80.000 КМ.

Проблеми с којима се општина Лопаре суочава на пољу инфраструктуре и заштите животне средине одражавају се на право на одговарајуће стандарде живота, право на највише достижене стандарде здравља, право на развој и сигурну животну средину. Одговорност за заштиту животне средине је подијељена између РС и Општине. Према Закону о заштити животне средине⁶⁷, општине су дужне да припреме и донесу у наредном периоду Програм заштите животне средине. Овај документ још није донесен на нивоу општине Лопаре. И поред ограничених буџетских средстава, општинске власти би требале показати већи интерес за рјешавање инфраструктурних проблема, обзиром да се неки од проблема могу ријешити уз релативно мала улагања. Надаље, потребно је радити и на изградњи свијести код грађана и на додатној едукацији грађана о потреби очувања и заштите животне средине, а примијењено је да у општини не постоји нити једно удружење које би се бавило питањима заштите човјекове околине и унапређењем еколошке свијести грађана.

2.1.5. Социјална заштита

Право на социјалну сигурност, укључујући право на социјално осигурање, је међународно признато као једно од темељних људских права⁶⁸. Друга права из ове области обухватају право сваке особе на адекватан животни стандард, укључујући и примјерену исхрану, одјећу и смјештај, као и право на стално побољшање животних услова. Остваривање овог права уско је везано за инклузивни хумани развој, смањење сиромаштва и друштвени напредак. Држава је обавезна осигурати ефикасне механизме за остваривање права из ове области путем система социјалне заштите који ће служити свим њеним грађанима и који ће бити заснован на јасним и транспарентним процедурама, гдје је основни критериј стварна потреба корисника за социјалном заштитом.

У БиХ не постоји јединствен систем социјалне и дјечије заштите, а социјална заштита и осигурање су у надлежности ентитета. У РС је одговорност за социјалну и дјечију заштиту подијељена између ентитетских и локалних власти. Ентитет сноси одговорност за доношење политике, док је финансирање и провођење политике дјелимично децентрализовано. На темељу Закона о социјалној заштити⁶⁹, Закона о дјечијој заштити⁷⁰, Породичног закона⁷¹, Закона о заштити цивилних жртава рата⁷² и других прописа и одлука регулишу се питања из ове области, а грађанима се признају сва права предвиђена законима, али у границама могућности општина.

Јавна установа Центар за социјални рад (ЦСР)⁷³ је носилац социјалне заштите на подручју општине Лопаре. ЦСР има адекватне просторије за рад, како то захтијевају стандарди

⁶⁷ Службени гласник РС, бр. 53/02.

⁶⁸ Право на социјалну сигурност – члан 9. ICESCR; чланови 13(а), 14(ц) CEDAW, члан 26 CRC и члан 22. UDHR. Према Уставу РС члан 61 и члан 68 (12) Република гарантује минимум социјалне сигурности грађана, те уређује и обезбјеђује социјалну заштиту.

⁶⁹ Службени гласник РС, бр. 05/93; 15/96 и 110/03.

⁷⁰ Службени гласник РС, бр. 15/96, 10/98, 26/01.

⁷¹ Службени гласник РС, бр. 54/02.

⁷² Службени гласник РС, бр. 25/93 и 32/94.

⁷³ ЦСР запошљава 6 лица која раде пуно радно вријеме (дипломирани социјални радник-ВСС, 2 социјална радника-ВШС, референт дјечије заштите-ВШС, рачуноводствени радник-ССС, дактилограф), те чистачицу која ради пола радног времена.

социјалног рада, а и техничка опремљеност је задовољавајућа⁷⁴. Једна од отежавајућих околности у раду ЦСР је недостатак стручног кадра и то правника, дефектолога, педагога, логопеда и психолога. На нивоу РС је донесен Правилник о пословима, нормативима, стручним кадровима и смјештајним условима у ЦСР⁷⁵. Поменути Правилником је регулисана систематизација стручног кадра у ЦСР, по којој је општина Лопаре испод прописане норме за запошљавање наведеног стручног кадра. Истим Правилником регулисано је да један социјални радник покрива 6.000 до 8.000 становника, а у општини Лопаре један социјални радник покрива више од 8.500 становника⁷⁶.

Дјелатност ЦСР финансира се из општинског буџета. Социјална давања корисницима се највећим дијелом финансирају из општинског буџета, дијелом из Фонда за дјечију заштиту РС, те једним дијелом из допунских средстава за социјалну заштиту из буџета РС⁷⁷. Издвајања из општинског буџета за социјална давања повећавају се из године у годину⁷⁸, али су она и даље недовољна, узме ли се у обзир да се на име социјалних давања из општинског буџета издваја око 3%. Иако ЦСР као корисник буџета активно учествује у креирању буџета, најчешће се не удовољава његовим реалним захтјевима, који су дефинисани на основу потреба са терена⁷⁹. Средства за рад ЦСР се обезбјеђују из општинског буџета, али су и она недовољна и нередовно се исплаћују⁸⁰.

У циљу осигурања средстава за остваривање права у области дјечије заштите у РС је основан Јавни фонд дјечије заштите, који се финансира из обавезних доприноса на плате, а дјеломично и из буџета РС. У складу с Правилником о пословима и нормативима, стручним кадровима и смјештајним условима Центра за социјални рад, ЦСР рјешава у првом степену остваривање права из области дјечије заштите, а који се између осталих односе на остваривање права на дјечији додатак, матерински додатак, накнаду плате за вријеме кориштења породилског одсуства, те помоћ за опрему новорођенчета. Исплата новчаних примања за ове облике дјечије заштите врши се у Стручној служби Фонда дјечије заштите са сједиштем у Бијељини. У 2006. години право на дјечији додатак остварило је 320 породица⁸¹. Право на дјечији додатак остварује свака породица, која испуњава критерије предвиђене Законом о дјечијој заштити⁸² за друго, треће и четврто дијете и то најдуже до навршених 15 година живота⁸³. Иако је Закон о дјечијој заштити доста строг и у неку руку дискриминирајући⁸⁴, заштита дјеце на нивоу РС је доста добро ријешена, узимајући у обзир и чињеницу да свако новорођено дијете остварује право на помоћ за опрему новорођенчета⁸⁵, те да свака мајка има право на матерински

⁷⁴ Опремљен је са два рачунара која су увезана с базом података на нивоу БиХ.

⁷⁵ Службени гласник РС, бр. 4/02.

⁷⁶ ЦСР из Лопара, Бијељине, Пелагичева, Угљевика и Шамца упутили су захтјев Министарству за здравље и социјалну заштиту РС за измјену поменутог Правилника и траже да норма буде 5.000 становника на једног социјалног радника. Као разлог за измјену Правилника и повећање броја социјалних радника у ЦСР наводи се укидање некадашњих позиција социјалних радника у привреди, лоше спроведена приватизација и пост-ратна дешавања.

⁷⁷ Ово је предвиђено Законом о социјалној заштити РС члан 79. Допунска средства за социјалну заштиту у 2005. години износила су 9.500 КМ, а у 2006. години за ту намјену ЦСР је добио 17.505 КМ.

⁷⁸ У 2006. години планиран је износ од 70.000 КМ, а реализовано је 69.100 КМ, док је на име социјалних давања за 2007. годину планирано 90.000 КМ.

⁷⁹ Примјера ради, у 2006. години ЦСР је приликом креирања нацрта буџета доставио Општини процјену потребних средстава за социјална давања која је износила 150.000 КМ, док је општинским буџетом планиран износ од 70.000 КМ (47% потребних средстава).

⁸⁰ Запосленима се каснило са уплатама доприноса за пензиону и здравствено осигурање и исплатама за неколико топлих obroka.

⁸¹ Рјешења за дјечији додатак су издата за 320 породица, док је број дјеце која остварују ово право већи.

⁸² Члан 24 Закон о дјечијој заштити РС. Независно од материјалних услова, право на дјечији додатак имају дјеца погинулих бораца, дјеца цивилних жртава рата и ратних војних инвалида I и II категорије, дјеца-цивилне жртве рата и дјеца без родитељског старања.

⁸³ По Закону дјеца с посебним потребама примају дјечији додатак до навршених 19 година, а касније бивају обухваћени пензиону-инвалидским осигурањем.

⁸⁴ Право на дјечији додатак нема прво, пето и остала дјеца без обзира на материјални положај родитеља, док је висина дјечијег додатка различита за друго, треће и четврто дијете (дјечији додатак за друго и четврто дијете износи 30,50 КМ, док дјечији додатак за треће дијете и дјецу с посебним потребама износи 56,85 КМ).

⁸⁵ Износ помоћи не може бити мањи од 50% просјечне нето плате у привреди РС.

додатак⁸⁶. Осим тога, Влада РС доноси годишње Одлуке којим покушава поправити стање у дјечијој заштити⁸⁷.

Тешка социо-економска ситуација на подручју општине Лопаре узрокована је прије свега нефункционисањем привреде. У општини Лопаре у посебно тешкој економској ситуацији нашле су се вишечлане породице у којима не ради нити један члан⁸⁸, избјеглице које су смјештене у неусловним колективним центрима⁸⁹, Роми (Каравласи)⁹⁰, особе с посебним потребама⁹¹, старе и изнемогле особе које живе саме, расељене особе⁹², повратници⁹³ у рубна подручја, те демобилисани војници⁹⁴. Међу угроженим категоријама су и пензионери⁹⁵, ратни војни инвалиди⁹⁶ и породице погинулих бораца⁹⁷, иако према мишљењу неких грађана ове три категорије становништва живе боље од већине других у општини, јер имају бар нека примања⁹⁸. Иако нема података на локалном нивоу, истраживања проведена по питању сиромаштва на нивоу БиХ указују да се велики дио становништва налази тек изнад границе општег сиромаштва⁹⁹. Ово указује на то да значајан број становника општине треба неки вид социјалне заштите.

Према евиденцији ЦСР број корисника социјалне помоћи у 2006. године је износио 1.032 особа¹⁰⁰, а 2005. године 1.043¹⁰¹. Међутим, овај број корисника социјалне заштите не представља стварну слику стања, јер Центар не ради процјену стања на терену, већ углавном региструје оне који се сами пријаве. У послеријатном периоду у општини није проведено систематично прикупљање података о социјалном статусу и стварним потребама становништва, те не постоји израђена социјална карта. Осим тога, информисање грађана о могућности остваривања социјалних права у општини Лопаре се не проводи на адекватан начин. Ефикасно информисање грађана вршило се путем локалне радио станице, која тренутно

⁸⁶ Закон о дјечијој заштити РС, члан 15.

⁸⁷ Уз права која су призната законима, Влада РС доноси и одлуке на годишњем нивоу у циљу побољшања материјалног положаја социјално најугроженијих категорија становништва (у 2006. години: Одлука о додјели новчане помоћи за свако четврто новорођено дијете у висини од 768 КМ и стандардног дјечијег доплатка од 232 КМ, Одлука о додјели једнократне новчане помоћи сваком трећем дјетету рођеном у периоду од 1. јула до 31. децембра 2006. у висини од 268 КМ и стандардни дјечији доплатак од 232 КМ, Одлука о додјели 15 КМ/мјесечно за сва лица која су корисници сталне новчане помоћи, туђе његе, дјечијег доплатка и материнског додатка). Надаље, у склопу „Дјечије недеље“ Фонд за дјечију заштиту покренуо је акцију да се за кориснике права на опрему новорођенчади издвоји и по додатних 100 КМ на име опреме новорођенчета.

⁸⁸ Према званичним подацима, број незапослености на подручју општине Лопаре у 2006. години износио је 1.345.

⁸⁹ Око 45 лица налази се у алтернативном смјештају у објектима шумарских кућа, школа, МЗ, задружних објеката и сл.

⁹⁰ Око 40 особа које живе у врло лошим условима. Њихове куће врло често буду поплављене, немају воду ни канализацију. Нити један члан ове заједнице не ради.

⁹¹ Удружења паралегичара, оболелих од дјечије парализе и осталих инвалидности (окупља особе с оштећењем слуха, вида, тјелесним оштећењима и сметњама у психичком развоју) има 140 чланова, а стварни број ових лица је и већи.

⁹² 90 породица, односно 284 лица.

⁹³ У општину се вратила 1.261 особа.

⁹⁴ Број незапослених демобилисаних бораца на евиденцији Бироа за запошљавање у 2006. години је износио 110.

⁹⁵ Број пензионера у децембру 2006. години био је 1.332, од којих већина прима минималну пензију од 116 КМ.

⁹⁶ У 2006. години регистровано је 298 РВИ, од којих половина прима инвалиднину у износу од 20 до 30 КМ, а само 9 лица прима максималну инвалиднину од 1.313 КМ.

⁹⁷ Ради се о 244 породице погинулих бораца, а висина примања је 160 КМ за једночлану породицу или 240 КМ за вишечлану породицу.

⁹⁸ Та примања се крећу од 30 до 160 КМ.

⁹⁹ Према Панел анкети „Живјети у БиХ“, спроведеној 2004. године од стране Статистичких завода у БиХ уз подршку Уреда за међународни развој Владе Велике Британије (DFID), 17,8% становништва у БиХ (21% у РС) се налази испод границе сиромаштва која износи 2.223 КМ по особи на годишњој основи или око 6 КМ дневно.

¹⁰⁰ Ради се о 51 кориснику сталне новчане помоћи (износ 41-82 КМ), 52 корисника туђе његе и помоћи (износ 41 КМ), 23 корисника друге материјалне помоћи (износ од 40-150 КМ), 3 корисника смјештаја у другу породицу (износ 100 КМ), 76 корисника једнократне новчане помоћи (износ 41 КМ-200 КМ), 87 корисника здравствене заштите (износ 2 КМ/мјесечно), 420 корисника услуга социјалног рада и другог стручног рада; 320 корисничких породица за дјечији додатак (износ од 30,50 КМ - 56,85 КМ).

¹⁰¹ Број корисника социјалне помоћи у 2006. години је мањи, јер се у 2006. години смањио број корисника дјечијег додатка за око 10%.

није у функцији, па је једини преостали начин информисања путем оглашавања по мјесним заједницама. Обзиром да ни мјесне заједнице не функционишу на најбољи начин, највјероватније је да информације не доспијевају до оних којима је потребан неки вид социјалне заштите. Надаље, узимајући у обзир висину социјалне помоћи која се исплаћује путем ЦСР¹⁰², упитно је колико су довољно материјално обезбијеђени и они који примају социјалну помоћ.

На подручју општине Лопаре има око 120 душевних болесника. Недостатак Центра за ментално здравље увелико отежава збрињавање таквих болесника, који неријетко угрожавају јавни ред и мир. На подручју општине не постоје ни установе за смјештај старих и изнемоглих особа, и жртва насиља у породици, установа за смјештај васпитно запуштене и занемарене дјеце, дјеце с посебним потребама, итд. Смјештај за неке од ових особа осигурава се у установама РС изван општине или чак у сусједној Републици Србији.

Не зна се тачан број дјеце с посебним потребама. При ЦСР регистровано је 65 дјеце која су категорисана, а сматра се да је стварни број дјеце с посебним потребама знатно већи. Родитељи дјеце с посебним потребама се суочавају с друштвеном стигмом и често немају довољно развијену свијест о потребама те дјеце, тако да неријетко не врше категоризацију ове дјеце, па чак ни регистрацију. У таквим случајевима дјеца нису обухваћена кроз систем социјалне заштите, немају ни одговарајућу здравствену заштиту, а често на одговарајући начин не остварују ни право на образовање. У општини не постоји удружење које би окупљало ову дјецу и њихове родитеље, те заступало њихове интересе и потребе. Једино удружења које окупља све инвалидне особе је Удружење параплегичара, обољелих од дјечије парализе и осталих трајних инвалидности. Укупан број чланова је 140, од чега је 22 параплегичара, док су остали чланови лица с другим видовима инвалидитета. Предвиђено је да се Удружење финансира из општинског буџета у оквиру ставке за НВО, али у протекле двије године нису осигурана финансијска средства из општинског буџета. Једини стални извор финансирања је са ентитетског нивоа по Закону о играма на срећу¹⁰³. Повремени извор финансирања овог Удружења је паушал једног одборника, који се своје накнаде одрекао на име Удружења, али тај извор финансирања није сталан и сигуран. Удружење нема адекватне просторије за свој рад, нити најнужнију опрему како би могло обављати своју основну дјелатост. Један од великих проблема ове категорије становништва је непостојање приступних рампи за инвалидна лица у већини јавних установа и предузећа у општини¹⁰⁴.

Велики проблем у последње вријеме представља и повећано насиље у породици, које је, према подацима Полицијске станице и ЦСР, у већини случајева насиље над женама. До стварног броја жртва насиља у породици тешко је доћи, обзиром да жртве насиља најчешће не пријављују случајеве насиља. Најчешћи узрок насиља је лоше социо-економско стање у породици. На подручју општине, па и шире регије, не постоји сигурна кућа за смјештај жртва насиља, али је у току иницијатива с невладином организацијом ЛАРА из Бијељине на отварању сигурне куће у Бијељини. Жртвама насиља на располагању је СОС телефон при организацији ЛАРА Бијељина. У 2006. години на подручју општине Лопаре евидентиран је један случај трговине људима, а жртва је малолетно женско лице које је након проведених активности ЦСР и Полицијске станице, смјештено у сигурну кућу за жртве трговине људима у Бијељини. Против починилаца кривичног дјела проведен је кривични поступак. На подручју општине евидентиран је и случај инцеста, а починилац је кажњен. Кроз овај случај инцеста још једном се потврдило колико је у ЦСР неопходно ангажовање психолога ради компетентног приступа и рјешавања оваквих и сличних проблема.

Упркос задовољавајућој законској регулативи која је донесена на нивоу РС, имплементација загарантованих социјалних права у општини Лопаре је увелико отежана због издвајања малих буџетских средстава за ову област. Осим тога, недостатак системског прикупљања података о

¹⁰² Стална новчана помоћ креће се у висини од 41 до 82 КМ.

¹⁰³ Службени гласник РС, бр. 84/04 и 85/05. Удружење из тог извора има кварталне исплате од 158 КМ.

¹⁰⁴ Једино зграда Општине, ЦСР и Дом здравља имају адекватно ријешен прилаз за инвалидна лица.

социјалном статусу грађана, те неадекватни механизма за информисање воде ка потенцијалном искључивању дијела рањиве популације из система социјалне заштите. Непостојање центара или установа за смјештај болесних, старих и изнемоглих особа погоршава социјалну слику заједнице. Додатно забрињава чињеница да се, због ограниченог буџета, у општини Лопаре води веома мала брига о повратничкој популацији, која је углавном стара и болесна.

2.1.6. Здравствена заштита

Свако људско биће има право на највише достижне стандарде физичког и менталног здравља, без дискриминације по било којем основу¹⁰⁵. Постизање највиших стандарда здравља подразумијева стручно особље и социо-економске предуслове, као и ресурсе које држава има на располагању. У том смислу, јасно је да власти, укључујући све нивое, не могу осигурати заштиту од сваког узрока лошег здравља, али су дужне обезбиједити, користећи сва доступна средства, успостављање функционалног система здравствене заштите уз адекватне установе, услуге и услове који ће свима осигурати једнаке могућности уживања највишег доступног нивоа здравља у датом окружењу.

Ово, између осталог, значи да здравствене установе, лијекови и услуге морају бити доступни и приступачни за све грађане, нарочито за угрожене и маргинализоване категорије, без дискриминације по било којем основу. Здравствене установе такође морају бити културно прихватљиве и осигуравати квалитет услуга, што захтијева стручно медицинско особље, адекватну опрему, санитарије и сигурну воду за пиће. Надаље, мора бити успостављена и адекватна пракса информисања грађана о питањима из области здравствене заштите, као и механизми одговорности и праћења ефикасности јавне управе у осигурању здравствене заштите.

Јавна здравствена установа Дом здравља (ДЗ) „Лопаре“ пружа услуге примарне и консултативно-специјалистичке здравствене заштите на подручју општине¹⁰⁶. Примарна здравствена заштита рјешава се у склопу опште и породичне медицине, заштите предшколске дјеце (0-6 година), заштите школске дјеце и омладине (7-26), заштите жена (15 и више година), хигијенско-епидемиолошке заштите, стоматолошке заштите и лабораторијско-биохемијске дијагностике. Додатно се пружају услуге пнеумофизиолошке заштите. У склопу Дома здравља дјелују 4 теренске амбуланте¹⁰⁷, које су удаљене од сједишта Дома здравља од 10-30 km и територијално су адекватно распоређене. Дом здравља располаже капацитетом стационара од 32 лежаја, те простором за гинекологију и акушерство који тренутно нису у употреби.

Од 2004. године у Дому здравља се проводи пројекат породичне медицине. Служба породичне медицине има одговарајуће амбуланте, за чије су потребе у склопу пројекта Фа-Ми и уз помоћ Швајцарске агенције за развој и сарадњу адаптиране 3 ординације и 2 интервенције, што задовољава стандарде и по простору и по опреми. Постоје 3 тима породичне медицине с кадром доедукованим из породичне медицине¹⁰⁸. Поред наведених тимова породичне медицине, посао у Дому здравља је организован по тимовима и за друге докторе. Тим доктора медицине ради у амбуланти у Прибоју два пута седмично, док медицинска сестра ради цијелу седмицу. У амбуланти у Мртвици доктор медицине ради једном седмично, а медицинска сестра ради цијелу седмицу. Амбуланта у Корају је радила до децембра 2006., када је затворена због незаинтересованости грађана, односно повратника у тој мјесној заједници. При Дому здравља организована је и служба Хитне помоћи у којој раде доктори породичне медицине и доктори медицине. Рад Хитне службе финансира се средствима Фонда за здравствено осигурање. Не

¹⁰⁵ Члан 12 ICESCR

¹⁰⁶ Од специјалиста раде: специјалиста медицине рада, специјалиста опште медицине и специјалиста школске медицине.

¹⁰⁷ Амбуланта у Прибоју, Мртвици, Корају и Пиперима.

¹⁰⁸ То су: специјалисти медицине рада, школске медицине и опште медицине који су завршили доедукацију из породичне медицине.

постоји патронажна служба, а по потреби тимови породичне медицине обављају кућне посјете. На подручју општине постоји само једна приватна стоматолошка ординација. У склопу Дома здравља нема апотеке, а на подручју општине постоји само једна апотека чији је оснивач Општина, као и једна приватна апотека. У Дому здравља дјелује и специјалистичко-консултативна служба из гинекологије један дан седмично (уз ултразвучну дијагностику), тако да труднице бивају обухваћене редовним контролама, а ослобођене су партиципације. Постнаталну заштиту у Дому здравља обавља специјалиста школске медицине, а према смјерницама које је издао Институт за заштиту здравља РС, врши се упућивање на секундарни ниво. Брига о дјечи је на задовољавајућем нивоу, те се врши редовна вакцинација дјеце старосне доби од 0-18 година (по календару вакцинације). Прије сваког вакцинисања врши се и систематски преглед дјеце.

При Дому здравља рад појединих служби увелико је отежан због недостатка одређених апарата и опреме (лабораторијска опрема). Дом здравља са припадајућим теренским амбулантама ради у неусловним просторијама тако да амбуланте у Прибоју, Мртвици, Корају и Пиперима немају ријешено питање гријања, питке воде и канализације. Неке од наведених амбуланти¹⁰⁹ немају своје просторије, те су принуђене да раде у просторијама мјесних заједница или основних школа. Поред наведеног проблема, амбуланте немају ни основне инструменте за рад. На подручју општине Лопаре не постоји Центар за ментално здравље, а не постоји ни установа за смјештај ментално обољелих¹¹⁰.

Укупан број запослених у Дому здравља је 58 (од чега су 42 жене и 16 мушкараца)¹¹¹. Рад у малој и непривлачној средини, уз ниска примања и неријешено стамбено питање, кратко задржава докторе (не дуже од 6 мјесеци). Према стандардима који су важећи у РС, један тим породичне медицине (односно тим доктора медицине) је предвиђен на 2.000-2.500 становника свих узраста, тако да 10 доктора¹¹² који раде у Дому здравља задовољавају важеће стандарде.

Према подацима Фонда здравственог осигурања, у 2005. години број неосигураних лица био је 4.227, што чини око 25% укупног становништва. Иако је број неосигураних лица велики, олакшавајућа је околност да Дом здравља организује превентивне прегледе¹¹³ који су бесплатни, како за осигурана тако и за неосигурана лица. У 2006. години организована је оваква акција која је трајала два мјесеца, али према евиденцији Дома здравља на превентивне прегледе јавила су се углавном осигурана лица и она које редовно долазе на прегледе. Наведени податак упућује на чињеницу да је ниво свијести грађана о значају властитог здравља недовољан, те да је потребно радити више на просвјешћивању становништва у том смислу. Хитни случајеви се примају без обзира на осигурање, гдје лице добије хитну медицинску помоћ и превоз до болнице, ако је неопходно.

Дом здравља Лопаре се финансира из средстава Фонда за здравствено осигурање РС путем годишњег уговора и од партиципације грађана. Основни критериј за додјелу средстава је број осигураних лица у општини и проценат развијености општине¹¹⁴. У посљедње четири године, иако се незнатно повећава број становника у општини, долази до смањења броја осигураника код Фонда здравственог осигурања, те су и издвајања из ФЗО за ДЗ Лопаре из године у годину

¹⁰⁹ Амбуланта у Мртвици је смјештена у просторијама ОШ, а амбуланта у Пиперима у просторијама МЗ.

¹¹⁰ Регистровано је 120 душевних болесника с ризичним дијагнозама, као што су душевни поремећаји, психозе, поремећаји личности, ПТПС (пост-трауматски стресни поремећај). Овако велики број душевних болесника посљедица је ратних збивања, стреса, начина исхране, социјалних услова, миграција, итд.

¹¹¹ То су 4 доктора специјалисте, 6 доктора медицине, 2 доктора стоматологије, 1 виши медицински техничар, 1 виши санитарни техничар, 1 виши РТГ техничар, 13 медицинских сестара и техничара (ССС), 2 педијатријске сестре, 2 медицинске сестре акушерског смјера, 1 санитарни техничар, 4 медицинска лаборанта, 1 зубни техничар, 1 стоматолошка сестра. Поред наведених медицинских радника, у оквиру ДЗ запослено је и 19 административних и помоћних радника.

¹¹² Један од доктора је тренутно на специјализацији из гинекологије.

¹¹³ Од 01.09. до 31.10.2006. организовани су превентивни прегледи за неосигурана и социјално угрожена лица по свим селима у општини.

¹¹⁴ Влада РС је донијела „Одлуку о ранг листи развијености општина за 2005.“, СГ РС, бр. 108/05, којом је општина Лопаре сврстана у ред изузетно неразвијених општина на подручју РС.

мања¹¹⁵. За пружене здравствене услуге за 12.874 осигурана лица у току 2006. године планирана средстава од Фонда здравственог осигурања износила су 620.500 КМ¹¹⁶. И општинским буџетом планирају се одређана средстава за рад Дома здравља, те су за 2006. годину планирана средства у износу од 10.000 КМ¹¹⁷, а издвојено је само 3.000 КМ и то на име утврђивања смртности. Партиципација грађана у цијени медицинских услуга износи 20%, а више од половине осигураних лица је ослобођено од паритиципације по разним основама (15 категорија становништва је ослобођено плаћања партиципације)¹¹⁸. Средства која се добију на име партиципације троше се за материјалне трошкове¹¹⁹. Фонд здравственог осигурања прописује позитивну листу лијекова и додјељује средства за ту намјену, а критериј је број осигураних лица. За Дом здравља у Лопарама у 2006. години планиран је износ од 254.400 КМ. Листа прописаних лијекова је задовољавајућа, међутим износ средстава који је намијењен за ту листу је недовољан, тако да ризик прекорачења средстава намијењених за набавку лијекова иде на терет Дома здравља.

Превентивна и хитна здравствена заштита је доступна за сво становништво општине Лопаре. Физички приступ примарној здравственој заштити је отежан, посебно за становништво које живи у руралним подручјима. Осим тога, физички приступ секундарној здравственој заштити је отежан и незадовољавајући¹²⁰. С обзиром на велики број неосигураних лица, сиромаштво и слабо ријешену социјалну заштиту, велики број становника се сусреће с потешкоћама када је у питању партиципација у плаћању медицинских услуга, тако да и економска приступачност здравственој заштити није загарантована. Лоша техничка опремљеност Дома здравља и амбуланти има негативан утицај на квалитет здравствене заштите. Општина издваја симболична средства (око 0,5% од планираног буџета) за материјалне трошкове Дома здравља, али би било неопходно да општинске власти, у складу са својим могућностима, учествују у финансирању здравствене заштите на нивоу општине. Иако Дом здравља организује повремена савјетовања на тему заштите здравља, неопходно је уложити додатне напоре за просвјешћивање становништва.

2.1.7. Образовање

Право на образовање је једно од темељних људских права. образовање представља једно од кључних фактора за остваривање других права и покретачка је снага у оснаживању дјете и одраслих да сами обликују своју будућност, изађу из сиромаштва и узму пуно учешће у животу своје заједнице. У том смислу, право на образовање је уско везано с правом на рад. Сваки појединац има право на образовање, а власти на свим нивоима, укључујући и општину, дужне су осигурати остваривање овог права.

Основно образовање је обавезно и мора бити бесплатно и доступно свима. Остале форме образовања (средње образовање, техничко и стручно усавршавање, више образовање) требају бити једнако доступни свима и власти морају подузети кораке да осигурају да су и ове форме образовања бесплатне. Право на образовање такође обухвата темељно образовање за одрасле особе које нису примиле или прошле кроз пуно основно образовање. Да би се осигурало потпуно уживање права на образовање власти морају осигурати доступност и приступачност образовним институцијама, као и прихватљивост и прилагодљивост образовног система. У том смислу, власти су дужне осигурати да су образовне установе и програми доступни у довољној

¹¹⁵ Број осигураних лица у 2003. износио је 13.546; 2004. години – 13.149; 2005. години – 12.874.

¹¹⁶ За примарну здравствену заштиту 443.760 КМ, за промоцију здравља и превенцију масовних незаразних обољења и другу превенцију за осигурана и неосигурана лица 124.100 КМ; а за стоматолошку заштиту 52.640 КМ. Али, до 31.12.2006. ФЗО је Дому здравља доznaчио укупно 456.000 КМ.

¹¹⁷ Средства су планирана за утврђивање смртности, обавезну имунизацију и остале услуге. За 2007. годину општинским буџетом предвиђена су средства у износу од 19.500 КМ за текуће трошкове.

¹¹⁸ То су жене у току трудноће и порођаја, те до једне године дана узраста дјетета, дјеца до навршених 15 година, лица старија од 65 година, лица обољела од туберкулозе, менталих болести, дијабетеса, малигних обољења, лица обољела од бубрежних болести (лица на дијализи), итд.

¹¹⁹ Набавка ампулираних лијекова и санитетског материјала, реагенса за лабораторију, стоматолошког материјала...

¹²⁰ Становници општине Лопаре се не могу лијечити у Брчком, које је од општине удаљено свега 30 км и гдје грађани не партиципирају у цијени лијечења. Секундарну здравствену заштиту грађани остварују у Бијељини која је од Лопара удаљена 50 км.

мјери, те да су испуњењи технички и кадровски услови. Надаље, образовање мора бити физички и економски приступачно за све, без дискриминације. Форме и суштина образовања, укључујући наставни програм и методе, морају бити квалитетне и прихватљиве (релевантне, културно погодне) и ученицима и родитељима.

У складу с постојећом законском регулативом, основно и средње образовање у Републици Српској је регулисано на нивоу ентитета¹²¹. Осим предшколских установа¹²², ентитет је у потпуности одговоран за политику у домену образовања и школства, док је мало тога истински децентрализовано на општине¹²³. Оснивач основних школа је Влада РС, која сноси већину трошкова финансирања школа, док Општина обезбјеђује дио средстава за инвестиционо и текуће одржавање у складу с могућностима, материјалне трошкове школе, као и трошкове учешћа ученика на локалним и регионалним такмичењима. Оснивач средњих школа може бити Општина или Влада РС. Према Закону о средњој школи, Влада обезбјеђује средства за плате запослених, трошкове републичког такмичења и дио средстава за инвестиције, док Општина сноси све остале трошкове¹²⁴. Средња школа и Општина потписују уговор о износу потребних средстава које обезбјеђује Општина. У 2006. години општинским буџетом за СШЦ планирана је сума од 65.300 КМ, док је у плану буџета за 2007. годину планиран износ у висини од 65.000 КМ. Осим ових извајања Општина је у 2006. години учествовала у реконструкцији физкултурне сале у СШЦ са износом од 26.197 КМ, док је планом за 2007. предвиђен износ од 20.000 КМ за реконструкцију физкултурних сала у основним школама и у СШЦ¹²⁵.

На подручју општине Лопаре постоје три централне основне школе са 15 подручних одјељења¹²⁶ и Средњошколски центар (СШЦ) „Вук Караџић“¹²⁷. У свим школама постоји Савјет родитеља као савјетодавно тијело и Савјет ученика¹²⁸ који промовишу интересе школе у заједници, представљу ставове родитеља школском одбору, подстичу ангажман родитеља и ученика, информишу школски одбор о својим ставовима, итд. Настава у средњој и свим основним школама у општини Лопаре изводи се по наставном плану и програму РС, изузев у ОШ „Доситеј Обрадовић“, коју похађа велики број дјеце-повратника бошњачке националности¹²⁹. На основу Одлуке Министарства за просвјету и култура РС¹³⁰, настава за ученике од ИВ до ИХ разреда (након што дјеца савладају оба писма) у овој школи изводи се по комбинованом програму за националну групу предмета¹³¹, и то тако што се различити наставни садржаји изводе по групама као у комбинованим одјељењима. У овој школи није било могуће организовати одјељења у којима би се настава изводила одвојено по наставном плану и програму ФБиХ и РС, јер није било довољно ученика¹³².

¹²¹ Закон о основној школи, СГ РС, бр. 38/04; Закон о средњој школи, СГ РС, бр. 38/04.

¹²² У области предшколског одгоја и образовања Општина осигурава средства потребна за оснивање и рад предшколске установе. Дјечији вртић у Лопарама са 20 дјеце се финансира 80% из општинског буџета, а 20% трошкова финансирају корисници услуга.

¹²³ У области основног образовања Општина даје приједлог броја и просторног распореда школа на подручју општине. Општина предлаже уписно подручје, доставља школама списак школских обвезника за упис у редовну основну школу, формира комисију за упис дјеце у први разред, сноси трошкове сервисних услуга (превоза, исхране, смјештаја) за дјецу с посебним потребама, те води евиденцију неписмених лица и лица без потпуног основног образовања.

¹²⁴ Трошкове наставе, стручно усавршавање, средства за одржавање хигијене, канцеларијски материјал, разредне и матичне књиге, средства за гријање, воду, струју, превоз радника на посао и са посла ако је удаљеност већа од 4 км, љекарски прегледи радника, текуће и инвестиционо одржавање, трошкови амортизације, трошкови општинског и регионалног такмичења.

¹²⁵ Иако средства предвиђена општинским буџетом за финансирање СШЦ нису велика, ни тај износ се не испалађује у потпуности. За 2005. годину Општина није исплатила СШЦ 21.000 КМ, док је у 2006. години од планираних 60.000 КМ, СШЦ исплаћено само 52.700 КМ.

¹²⁶ Укупан број ученика у школској 2006/07. години износи 1.224, од чега 598 дјечака и 626 дјевојчица.

¹²⁷ СШЦ „Вук Караџић“ има 397 ученика, од чега 166 дјечака и 231 дјевојчица. СШЦ има три смјера: Гимназија, Економија, право и трговина и Машинство и обрада метала.

¹²⁸ Савјет ученика при СШЦ је веома активан, те је добио и награду OSCE-а као добар примјер у пракси.

¹²⁹ ОШ „Доситеј Обрадовић“ похађа 127 ученика српске националност и 98 ученика бошњачке националности.

¹³⁰ Одлука број 6-04-2164/06 од 13.06.2006. Ова Одлука донесена је након Привременог споразума о задовољавању посебних потреба и права дјеце повратника коју је донио ОНР 2002. године.

¹³¹ Матерњи језик, познавање природе, познавање друштва, историја и географија.

¹³² Потребно је минимално 18 ученика да би се формирало једно одјељење.

Већина основних школа, а посебно подручне школе, нема ријешено питање снабдијевања питком водом, санитарни чворови су неријешени¹³³, а једино централне школе имају ријешено гријање. Средњошколски центар, иако се налази у самом центру града није прикључен на градску канализациону мрежу, има властиту септичку јаму која није адекватно ријешена, те долази до честог зачепљења цијеви у систему. Ни градска основна школа није прикључена на канализациону мрежу. Намјештај у већини школа је стар и дотрајао. Евидентан је и недостатак наставних учила за све предмете. Прије 4 године у основним школама уведен је предмет информатике, иако школе за то још увијек нису оспособљене ни кадровски ни технички. Радионице за практичну наставу у СШЦ су лоше опремљене, те ученици практичну наставу углавном обављају код приватника са којима школа склопи уговор. Поред незадовољавајуће техничке опремљености, у свим школама је забиљежен дефицитарни наставни кадар (наставник енглеског језика, ликовне и музичке културе, наставник техничког образовања, информатике, математике итд.), што се негативно одражава на квалитет наставе.

На подручју општине 198 ученика основних школа удаљено је од својих школа више од 4 км. Ови ученици углавном имају организован превоз, а аутобусни ред вожње усклађен је са почетком и завршетком наставе. Министарство просвјете и културе РС ушествује у цијени аутобусних карата за ученике основних школа¹³⁴. У случају да за нека удаљенија мјеста није организован превоз, Општина ангажује или лични превоз или издваја средства како би родитељи могли превозити дјецу до школе, те се може рећи да је физичка приступачност образовању за ову дјецу задовољавајућа. У општини Лопаре 194 ученика средње школе удаљено је од школе више од 4 км у једном правцу. Ови ученици, а нарочито они који долазе из рубних подручја¹³⁵, сусрећу се с великим проблемима, јер превоз до тих мјеста није организован. Проблема са превозом имају и ученици који долазе из дијела општине према Челићу и Брчком, јер је и тај дио општине лоше покривен превозом. Осим тога, Министарство за просвјету и културу РС не покрива трошкове превоза за средњошколце, тако да је физички и економски приступ образовању за ове ученика незадовољавајући. У циљу побољшања економске приступачности образовању, Општинска борачка организација проводи низ активности, као што је обезбјеђивање уџбеника за дјецу палих бораца и РВИ¹³⁶, плаћање превоза за ту категорију ученика, обезбјеђење средства за плаћање трошкова екскурзије, итд. Општинским буџетом нису предвиђена средства за стипендирање ученика основних и средње школе, док се средства издвајају само за стипендирање студената¹³⁷. Дјеца која припадају заједници Каравлаха похађају редовно основну и средњу школу. Највећи проблем с којом се ова дјеца суочавају је непостојање превоза до школе, тако да морају пјешачити више од 4 км у једном правцу. Иако је школовање дјеце у општини Лопаре отежано због тешког социо-економског стања, сва дјеца која су психо-физички способна похађају школу. У овој школској години забиљежено је да је само један ученик напустио школу, а ради се о васпитно запуштеном дјетету.

У свим основним школама и СШЦ уведена је инклузивна настава, а укупан број дјеце која похађају наставу по посебном наставном плану и програму на територији општине је 24. У сарадњи с Министарством за просвјету и културу РС израђен је програм рада за инклузивну наставу, а наставници су додатно едуковани за рад с таквом дјецом. С обзиром да се у општини Лопаре не зна тачан број дјеце с посебним потребама, сматра се да постоји извјестан број дјеце са посебним потребама која не остварују право на образовање.

¹³³ Од 15 подручних школа само школа у Јабланици има воду и санитарни чвор. Све остале школе имају пољске WC-е.

¹³⁴ Министарство просвјете и културе РС плаћа 94,40% од цијене аутобусне карте.

¹³⁵ Коњиковићи и Милино Село, гдје дјеца пјешаче и до 12 км у једном правцу.

¹³⁶ Ове књиге се на крају школске године враћају у школу, да би се следеће године дијелиле бесплатно дјеци слабијег имовног стања.

¹³⁷ На име стипендирања студената је у 2006. години планирано је 15.000 КМ, а за 2007. годину планирано је 20.000 КМ.

Према Закону о основној школи, Општина је дужна да води евиденцију неписмених лица и лица без потпуног основног образовања, али то није случај у општини Лопаре. Иначе, неписмена одрасла лица имају могућност да стекну основно образовање¹³⁸, али због незаинтересованости кандидата у општини Лопаре годинама није организовано образовање за одрасле. У средњој школи постоји могућност да 20% ученика буду ванредни полазници¹³⁹, али због законске регулативе, која прописује да и ванредни ученици морају похађати годину за годином, овај начин образовања није привлачан, те полазници траже могућност гдје лакше могу доћи до дипломе.

Иако образовање није у надлежности општине, општинске власти би у складу са својим могућностима, требале подузети одређене кораке у циљу приближавања школе ученицима, те за све осигурати физичку приступачност образовању. Поред тога, потребно је осигурати кавалитетан, прихватљив и прилагодљив образовни систем кроз обезбјеђивање средстава за текуће инвестиционо одржавање, те кроз стручно усавршавање наставника и стручних сарадника. На овај начин осигурао би се приступ образовању у складу с међународним стандардима о људским правима, а и домаћим законима¹⁴⁰.

2.1.8. Култура и спорт

Сваки појединац има право на судјеловање у културном и спортском животу, те на пуни културни и духовни развој, без дискриминације по било којем основу¹⁴¹. Поред тога, припадницима мањинских група не смије бити ускраћено право на властиту културу, вјероисповијест или кориштење властитог језика¹⁴². Пуно уживање ових права захтијева доступност културне инфраструктуре (културни центри, музеји, библиотеке, позоршта, итд.), заштиту културног идентитета и међусобно уважавање између појединаца и различитих група, те могућност професионалног образовања на пољу културе, умјетности и спорта.

На нивоу РС не постоји закон који на свеобухватан начин регулише питање културе, већ одређени број закона којима се регулишу поједине области из домена културе, као што је Закон о библиотечкој дјелатности¹⁴³. Јавне установе активне у области културе су Народна библиотека „Десанка Максимовић“¹⁴⁴ и Српско просвјетно културно друштво „Просвјета“ (СПКД). Народна библиотека је углавном организатор културних дешавања, као што су књижевне вечери, изложбе, драмске представе¹⁴⁵. СПКД „Просвјета“ има ликовну, литерарну, рецитаторску и фолклорну секцију, а рад „Просвјете“ сведен је на минимум због недостатка адекватних просторија. Од 2005. године СПКД „Просвјета“, у сарадњи са три сусједне општине, организује културну манифестацију „Пјесмом и игром кроз Мајевицу“. Наставак овог пројекта се очекује и у будућности. У посљедњих 5 година, Општина Лопаре организује и културну манифестацију „Ђурђевданске свечаности“ која се одржава поводом Дана општине. Грађани општине Лопаре показују интересовање за културним дешавањима, али недостатак адекватног простора увелико спутава и организаторе и уживаоце ових догађаја. Изградња објекта у којем ће дјеловати Дом културе је у току, те је за очекивати да ће у будућности културни живот у општини бити знатно унапријеђен. Финансирање Народне библиотеке врши се из средстава која се издвајају са ентитетског нивоа (лична примања за запослене у Народној

¹³⁸ Према Закону о основној школи, члан 98 до 102.

¹³⁹ У школској 2006/2007. години расписан је конкурс за 28 ученика, а само 7 полазника јавило се на конкурс.

¹⁴⁰ Члан 13 ICESCR, члан 28 ЦРЦ, Општи коментар 13 Комитета за економска, социјална и културна права, као и члан 4 Оквирног закона о основном и средњем образовању у БиХ.

¹⁴¹ ICESCR члан 15, CEDAW члан 13.

¹⁴² ICCPR члан 27.

¹⁴³ Службени гласник РС, бр. 52/01; 39/03.

¹⁴⁴ Народна библиотека упошљава 4 лица, располаже са 20.000 књига и са око 540 уписаних читалаца. Чланарине у библиотеци износи 8 КМ годишње, док је за колективно учлањење предвиђена олакшица од 50%, а за пензионере чланарина износи 2 КМ годишње.

¹⁴⁵ Због непостојања адекватних просторија, тј. Дома културе, драмске представе су већином монодрамске вечери глумаца који долазе са територије БиХ и сусједне Републике Србије.

библиотеци), из општинског буџета (материјални трошкови)¹⁴⁶, те кроз властите приходе библиотеке (чланарине и донације)¹⁴⁷. Из општинског буџета издвајају се и незнатна средства за СПКД „Просвјета“ Лопаре¹⁴⁸. Иако оскудна, сва културна дешавања која се организују у општини Лопаре организују се углавном у граду, културна инфраструктура није развијена у руралним дијеловима општине, а приступ руралног становништва културним дешавањима је ограничен.

Област физичке културе на подручју општине је организована на основу Закона о спорту РС¹⁴⁹. У општини не постоји Спортски савез, већ дјелује више спортских клубова¹⁵⁰. Већина ових клубова се такмичи у 3. и 4. лиги РС, а традиционално се организују фудбалски турнири¹⁵¹. Спортски клубови се у потпуности финансирају из општинског буџета¹⁵². Критериј за расподјелу буџетских средстава не постоји. Трансфер средстава клубовима врши начелник по захтјевима клубова, а најчешће се већа средства издвајају за веће клубове, те се може рећи да је један од неписаних критерија за додјелу средстава спортским клубовима величина клуба, односно број чланова. Велики проблеми с којима се спортисти и спортски радници сусрећу у општини Лопаре произилазе из недостатка финансијских средстава. Као последица тога спортисти имају неадекватну здравствену заштиту. Осим тога, опремљеност спортских клубова је лоша, а спортски терени нису урађени по стандардима. Општини недостаје спортско-рекреативни центар, а тренутно сви спортски клубови користе фискултурне сале СШЦ и ОШ „Свети Сава“ Лопаре. У руралним подручјима општине постоје фудбалска игралишта (ограђене површине без трим стаза и трибина) које користе сви фудбалски клубови, док у урбаном дијелу општине не постоје такви терени. Имајући у виду наведене недостатке, немогуће је очекивати неке запаженије резултате од ових клубова.

Становници општине Лопаре заинтересовани су за сваки вид културних и спортских дешавања која се организују у општини, па је посјећеност таквих манифестација велика. Међутим, оскудни инфраструктурни и технички капацитети, те недовољна финансијска средства која се издвајају са ентитетског и општинског нивоа не омогућавају често организовање оваквих дешавања. У руралним дијеловима општине не постоје никакви услови за организовање културних манифестација, док и у градском дијелу општине недостају спортски терени. Стога можемо рећи да је свим становницима општине Лопаре ускраћено право на пуни културни, духовни и спортски развој. Општина у складу са својим финансијским могућностима покушава задовољити потребе локалног становништва у области културе и спорта, али неопходно је радити на бољем организовању унутар спортских клубова и културних друштава, те на доношењу критерија о расподјели буџетских средстава тим корисницима.

2.2. Анализе приоритетних развојних подручја

Полазећи од процјене стања људских права, учесници у процесу планирања су се сложили о питањима од највећег значаја за локалну заједницу, дефинишући их у облику угрожених људских права. Одлучујући фактор у утврђивању приоритета су биле надлежности општине, те расположиви финансијски, људски и други ресурси за дјелотворно рјешавање проблема.

¹⁴⁶ У 2006. години планирана средства за рад Народне библиотеке била су 12.000 КМ, а реализовано је 11.000 КМ. Планом буџета за 2007. годину предвиђен је износ од 16.000 КМ.

¹⁴⁷ Чланарина у библиотеци износи 8 КМ годишње, док је за колективно учлањење предвиђена олакшица од 50%, а за пензионере чланарина износи 2 КМ годишње.

¹⁴⁸ У 2006. години је планирано и реализовано 2.000 КМ, а за ову намјену је у 2007. години планиран износ од 5.000 КМ.

¹⁴⁹ Закон о спорту РС, СГ РС, бр. 04/02; 66/03.

¹⁵⁰ ФК „Мајевица“, ФК „Мртвица“, ФК „Јединство“ Кореташи, ФК „Бобетино брдо“, ФК „Прибој“, ФК „Корај“, ОК „Мајевица“, Карате клуб „Мајевица“.

¹⁵¹ Васкршњи турнир у Пукишу, Ђурђевдански и првојунски турнир у Лопарама, а у јулу се организује фудбалски турнир у Корају.

¹⁵² У 2006. години средства која су планирана за рад спортских клубова износила су 60.000 КМ, а реализовано је 67.070 КМ. Средства предвиђена у ову сврху за 2007. годину износе 63.000 КМ.

Покушало се одредити у којој мјери сваки идентификовани проблем утиче на квалитет живљења становника Лопара и на који начин се одражава на друге проблеме и остваривање и уживање људских права.

Приоритетна питања и проблеми су груписани у оквиру пет подручја дјеловања, укључујући **јавну управу и цивилно друштво, економију, инфраструктуру и заштиту животне средине, социјалну и здравствену заштиту, образовање, културу и спорт.**

SWOT анализа је кориштена као кључни алат при анализи приоритетних развојних подручја на која ће општинска развојна стратегија бити фокусирана. Њеном примјеном су се искристализирале интерне карактеристике локалне заједнице (снаге и слабости) које омогућавају или онемогућавају њен развој, као и вањски елементи (пријетње и могућности) на које заједница нема директан утицај, а које пак могу утицати позитивно или негативно на њен даљи развој. Снаге представљају позитивне факторе или предности локалне заједнице које она може искористити за даљи развој и за отклањање идентификованих слабости, које представљају ограничавајуће факторе и препреке инхерентне локалној заједници, а без чијег отклањања није могућ даљи напредак и развој. Прилике су услови или вањски фактори који омогућавају или олакшавају развој предности и подстичу развој уопштено, а пријетње су неповољни вањски трендови који спречавају развој заједнице.

2.2.1. Општинска управа и цивилно друштво

Као приоритет развоја у општини Лопаре препозната је потреба унапређења комуникације и сарадње Општине и грађана, те активније судјеловање грађана у јавним пословима. Нагласак је стављен на неопходност побољшања управљања финансијским и људским ресурсима, као и општинском имовином, а све у циљу постизања већег квалитета услуга.

Унапређењу ефикасности у раду општинске управе знатно су допринијеле информатичка увезаност општинских служби и инсталирање нових програмских апликација. Транспарентнији рад јавне управе, почетак реформи у јавној управи, те равномјерније пуњење буџета и измиривање обавеза према корисницима буџета, добар су предуслов за успјешнији рад јавне управе. Још увијек ограничена буџетска средства резултат су ниског нивоа економске активности и недовољне наплате изворних прихода Општине. На креирање буџета врло често имају утицај политички и други фактори. Осим тога, Општина није извршила попис јавне имовине у складу са Законом, те нема могућност да њоме управља, што има директан негативан утицај код креирања буџетских прихода. Када је у питању управљање финансијским ресурсима уочено је да у Општини не постоје јасно дефинисани критерији за распојелу буџетских средстава, а посебно према организацијама грађанског друштва и мјесним заједницама. Постојећа организација општинских служби није најоптималнија, а број запослених у управи у значајној мјери превазилази стварне потребе, те је у припреми нови правилник о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста. Премда је квалификациона структура запослених у општинској управи одговарајућа, примјетан је недовољан ниво професионалности и одговорности код запослених и неискоришћеност људских ресурса. Интерна комуникација међу запосленим је на врло ниском нивоу, запослени нису посебно мотивисани за рад, а систем награђивања и санкционисања није јасно дефинисан. У великој мјери је присутан политички фактор при запошљавању, који је често и пресудан. Недостатак просторно-планске документације у општини, честе измјене регулационог плана, те недоследност у примјени појединих прописа и њихова различита тумачења воде ка недовољној ефикасности локалне управе, те стварају неповјерење грађана у институције. Надаље, честа политичка превирања коче рад Скупштине општине и резултирају неблаговременим усвајањем општинских аката, што се одражава на ефикасност општинске управе у различитим секторима дјеловања.

Комуникација и сарадња грађана и локалних власти није на задовољавајућем нивоу. То је прије свега последица недовољно развијене свијест грађана о властитим правима и одговорностима, неинформисаности грађана (недостатак електронских и писаних медија), те недовољне заинтересованости грађана за учешћем у јавним пословима. Грађани нису довољно свјесни утицаја који могу имати као носиоци права. Једини значајнији облик организовања грађана и њиховог учешћа у јавним пословима представља дјеловање мањег броја активних невладиних организација. НВО немају одговарајуће услове за рад, а посебно је изражен проблем недостатка просторија. И поред постојања Омладинског савјета на подручју општине (укључене три омладинске организације) мало је учешће младих у цивилном друштву. Такође, уочена је и веома мала заступљеност жена у јавном животу. У циљу активнијег укључивања грађана у јавне послове неопходно је улагати додатне напоре на подизању свијести о значају грађанског учешћа, те изнаћи могућност за рјешавање просторних проблема, како би се створили услови за нормалан рад, те ускладили интереси, захтијеви и приједлози грађана према јавној управи. Постојећи механизми информисања грађана (развијена мрежа МЗ, редовно штампање Службених гласника, Билтен општине Лопаре, Комисија за капитално улагања итд), представљају значајну снагу у овој области, док непостојање електронског медија (радио фреквенција укинута још 2001. године) има за последицу неkontинуирано и неблаговремено информисање грађана о локалним темама и сервисним информацијама. Постојеће механизме би требало дјелотворније користити у смислу двосмјерног протока информација, те наставити рад на добијању дозволе за локалну радио станицу. У циљу активнијег рада МЗ неопходно је стимулисати рад по мјесним заједницама, јер би се кроз рад мјесних заједница неке категорије становништва, као што је сеоско становништво, повратници, избјегла и расељена лица, жене и др, укључиле у друштвена дешавања.

Уз наведене снаге и слабости, општина Лопаре суочава се са низом вањских пријетњи које у одређеној мјери успоравају процес модернизације јавне управе а огледају се у ограниченим надлежностима општине са тенденцијом даљег смањивања, измјештањем појединих институција из општине (као што је премјештање суда, тужилаштва и грунтовнице у Бијељину), те незаконито мијешање виших нивоа власти у надлежности Општине. Осим тога, неадекватна комуникација између виших и нижих нивоа власти (непостојање двосмјерне комуникације), лоша законска рјешења и честе измјене закона, те немогућност утицаја на законске прописе успоравају трансформацију управе у сервис који ће ефикасно одговорити потребама грађана. Ипак, пред Општином се отварају значајне могућности које ће унаприједити њен рад и приближити га грађанима. Реформа пореског система (увођење ПДВ) осигурала је повећање општинског буџета, а лобирање код виших нивоа власти, уз помоћ народног посланика који је са подручја општине Лопаре, даје очекиване резултате. Очекује се да ће са увођењем ISO стандарда доћи до унапређења рада општинске управе. Унапређењу рада општинске управе у Лопарама може допринијети и интерес који реформи општинске управе тренутно поклањају међународне организације. Надаље, у циљу унапређења рада јавне управе потребно је успоставити међуопштинску сарадњу, сарадња са Савезом општина и градова РС, те регионалну прекограничну сарадњу чиме би дошло до размјене искустава и примјера добре праксе. Отворена је могућност сарадње са Регионалним развојним агенцијама, те кориштење идеја и пројеката из Регионалне развојне стратегије.

2.2.2. Економија

Општина Лопаре сврстава се у најнеразвијеније општине Сјевероисточне регије, а економска ситуација се из године у годину погоршава. Иницијална анализа указала је на низ интерних слабости које су довеле општину у овако незавидан положај. У општинској управи не постоје сређени подаци о стању у привреди, а постојећи подаци су нетачни, те је било врло тешко урадити процјену стања у овој области. Низак ниво сарадње јавног и приватног сектора је такође једна од кључних идентифицираних слабости. Недовољно учешће и заинтересованост приватног сектора су дијелом последица неорганизованости приватног сектора и неактивности

удружења привредника. Велике површине неискориштеног пољопривредог земљишта, слабо кориштење постојећег стручног особља, недостатак планске документације за заштиту, уређење и кориштење пољопривредног земљишта, те загађеност животне средине уочене су као слабости које су кочница интензивнијем развоју пољопривреде.

Застарјела опрема и технологије у некадашњим успјешним предузећима, недостатак производних дјелатности и развојних пројеката за исте, те немотивисаност дијаспоре за улагањем у мала и средња предузећа на овим просторима имају за посљедицу велики број незапослених. Велика стопа незапослености регистрована је посебно међу младим особама што се може довести у везу са недостатком подршке младима и женама у запошљавању и самозапошљавању, те у ниском нивоу образовања радне снаге. Надаље, ограничена су и средства из општинског буџета намјењена за подстицај развоја малих и средњих предузећа, а недовољна сарадња политичких станакa на локалном нивоу доводи до неповјерења грађана у огране локалне власти и до бојазни за већим улагањима на подручју општине. Мишљење је да недовољан број менаџера и одлазак високообразованог кадра може успорити локални привредни развој. Осим тога и лоша путна инфраструктура на подручју општине једна је од великих кочница за бржи привредни развој општине.

Повољни климатски услови, велике површине расположивог пољопривредног земљишта, те традиција и искуство у пољопривредној производњи (узгој шљива, јабука, крушака, а у посљедње вријеме и јагодичастог воћа) представљају велики потенцијал за развој ових грана пољопривреде. Распожива и релативно јефтина радна снага, која се може едуковати кроз различите програме путем савјетодавне општинске службе, те сертификовано особље за производњу здраве хране упућују на то да пољопривреда представља значајну дјелатност на подручју општине и да може послужити као основа за даљи развој и запошљавање. Овоме у прилог иде и постојање удружења пољопривредника и пет земљорадничких задруга које би требало боље организовати и ојачати. Иако у општини постоје добри услови за развој сточарства ова грана није до сада била посебно развијена, па је неопходно искористити све потенцијале, како људске тако и природне, и кренути са интензивнијим узгојем свиња, оваца, коза и перади.

Објекти и опрема од предузећа, која су некада били најзначајнији фактори развоја општине Лопаре, сада су неискористена, па би се уз јасно дефинисану стратегију и привлачење капитала дијаспоре могли створити бољи услови за развој малог и средњег предузетништва у оквиру металне, дрвне и текстилне индустрије. За ове гране привреде већ постоји кадар који би се требао доедуковати у савременим технологијама које захтијева тржиште. Отварању малих и средњих предузећа иде на руку и брзина пружања услуга у општинској администрацији при регистрању самосталних дјелатности, наравно уколико су сви други предуслови испуњени.

Удаљеност суда, који је смјештен у Бијељини, за регистрацију правних лица, недостатак капитала за инвестиције, високе каматне стопе, неуређеност тржишта отежавају рад привредних субјеката и негативно се одражавају на локални развој. Негативни ефекти процеса приватизације, те ограничене надлежности општине у овој области представљају додатну пријетњу локалном развоју. С обзиром на лошу развијеност општине, даљи развој ће у многоме зависити и од владиних подстицајних мјера. Искуства су релативно лоша, а тренутно стање показује да би се ова пракса могла наставити и у будућности због слабе сарадње локалних и ентитетских власти.

Могућности за бољи привредни развој општине огледају се прије свега у сарадњи са Регионалном развојном агенцијом NERDA, близини већих тржишта за пласирање роба и услуга, те у могућности приступа ентитетским и муђународних фондовима за развој руралних и неразвијених подручја. У припреми је документација за заштиту, уређење и кориштење пољопривредног земљишта, на нивоу ентитета, која би уредила односе у овој области и омогућила становницима да се интензивније баве пољопривредом. Програми запошљавања које

спроводи Завод за запошљавање РС се такође могу искористити за смањење дуготрајне незапослености и за побољшање тренутно лошег социјалног стања у општини.

2.2.3. Инфраструктура и заштита животне средине

Велики проблеми су уочени у области остваривања права на одговарајуће стандарде живота, а односе се на стање путне инфраструктуре, питање снабдијевања питком водом, одвоза и одлагања чврстог отпада, неадекватно кориштење јавног простора, те лоше стање електромреже у свим мјесним заједницама. Утврђени приоритети су везани за остваривање права на одговарајуће стандарде живота, права на воду, права на највише достижене стандарде здравља, права на развој и сигурну животну средину, као и права на слободу кретања.

Један од кључних проблема је незадовољавајуће снабдијевање питком водом за већину становника општине Лопаре. Неадекватно снабдијевање водом узроковано је прије свега недовољним бројем изворишта питке воде, те слабом покривеношћу општине градском водоводном мрежом која је узрокована великом разуђеношћу општине. Постојећа секундарна мрежа је у лошем стању, те се јављају велики губици воде што је посебно изражено у мјесним заједницама Лопаре, Прибој и Корај. Недовољан је и број филтера за пречишћавање воде из градског водовода. Неконтролисана потрошња воде у приградским насељима и неисправне санитарије доводе до неконтролисане потрошње воде, а ЈКП „Екоком“ не чини ништа да би санкционисао несавјесне потрошаче. Нередовна контрола воде у великом броју локалних водовода уз неразвијену свијест корисника представљају опасност по људско здравље. Осим тога општа карактеристика локалних водовода је непостојање цјеловитих техничких рјешења, недостаци у извођењу радова на тим водоводима, те неорганизираност у кориштењу воде. У посљедње вријеме се ради на рјешавању неких проблема у области водоснабдијевања, те су урађени водоводи у МЗ Пељаве, Пипери, Прибој и дио МЗ Тубута. Осим тога пројекат реконструкције градског водовода, који је финансирао GAP и Дирекција за воде РС, у одређеној мјери је побољшао квалитет водоснабдијевања градском водом, иако то није дугорочно рјешење. Побољшању водоснабдијевања може допринијети искориштавање водних ресурса, које је могуће искористити и повећати капацитет постојећих изворишта, али је неопходно радити и на санирању и проширењу примарне и секундарне водоводне мреже како у урбаном тако и у руралном дијелу општине.

Недовољно раширена канализациона мрежа и слаб капацитет постојеће мреже као и велики број непрописно урађених септичких јама представљају латентну пријетњу здрављу становника. Неријешено питање уклањања и третмана отпадних вода на подручју општине узроковано је постојећим канализационим системом који је мјешовитог типа. Рјешавање питања отпадних вода је отежано и због непостојања колектора (главни колектор у МЗ Корај је дјеломично уништен) и постројења за пречишћавање, те сепаратног система канализације који би осигурао одвајање фекалних и оборинских вода.

Препреку задовољавајућем рјешавању одлагања чврстог отпада представља неодговарајућа техничка опремљеност ЈКП, лош начин прикупљања отпада, те могући високи трошкови одвоза смећа. Надаље, одвоз смећа није организиран за цијело подручје општине, а бројне су дивље депоније чије је лоцирање у току, те се очекује да би се оне могле и отклонити након што проради регионална депонија. Иако на подручју општине дјелује комунална полиција и Удружење Еко Леонардо, још увијек је присутна неразвијена свијест грађана о потреби заштите животне средине. Недовољно се примјењују мјере за санкционисање у области заштите животне средине а не постоји ни адекватна стратегија за рјешавање приоритета у области заштите животне средине (LEAP).

Градске улице и локални путеви, као и регионални пут (Тузла-Лопаре-Брчко) су у лошем стању а незавршена је и заобилазница у Лопарама (60% заобилазнице урађено прије рата). Лоша

горизонтална и вертикална сигнализација утиче на сигурност пјешака и учесника у саобраћају. Честа клизишта врло често оштете и онако лоше путеве, а изражен је и проблем недовољног паркинг простора у граду. Градско гробље је већ дужи период горући проблем општине, јер локација која је одређена за градско гробље је просторно ограничена, тако да је градско гробље тако рећи претпано, што нарушава људско достојанство. Осим тога, ова локација је критична и са аспекта клизишта. Присутан је проблем и неконтролисаног отварања нових гробља по мјесним заједницама. Наведени проблеми могли би се ријешити изградом одговарајуће просторно-планске документације, те искористити намјенска кредитна средства и финансијско учешће грађана.

Електромрежа у свим мјесним заједницама је у врло лошем стању, тако да прве кише, вјетар или снијег узрокују нестанак електричне енергије данима, а када су временске непогоде интензивније поједине мјесне заједнице немају струју и много дуже. Овај проблем се додатно усложњава када дође до отклањања кварова јер комплетна општина није у истом електродистрибутивном подручју.

Тешка финансијска ситуација у којој се Општина налази представља највећу препреку унапређењу инфраструктуре с циљем побољшања услова живота локалног становништва. Побољшање животних услова и заштите животне средине отежава и недостатак просторно-планске документације те велики утицај политичких превирања која се у последње вријеме дешавају у општини. Када је у питању заштита животне средине посебан проблем представља близина термоелектране Угљевик, која неконтролисано загађује околину, а ништа се не подузима да се то загађење смањи или да се бар региструје количина емитованих честица у зраку. Неодговоран однос шумског газдинства према неконтролисаној сјечи шума има негативан утицај на заштиту водних токова, а неконтролисана сјеча доводи и до појаве ерозије земљишта. Велику пријетњу за успјешно рјешавање проблема у области инфраструктуре и заштите животне средине представља и неусклађеност закона који се доносе на вишим нивоима са могућностима и потребама локалне заједнице.

У циљу унапређења инфраструктуре и побољшања животне средине неопходно је искористити стручност људи који су укључени у ову проблематику, те спремност локалних власти за прихватање новина. Осим тога примјећена је велика заинтересованост грађана да личним средствима учествују у рјешавању инфраструктурних проблема. Припремљена пројектна документација за одређене пројекте, одобрен дугорочни кредит за путну инфраструктуру и учешће грађана, посебно дијаспоре, добра је претпоставка за дуготрајно рјешавање путне инфраструктуре. Такође, нужно је осигурати већу сарадњу општинских власти, приватног и невладиног сектора и грађана како би покренули заједничке иницијативе и пројекте. Сарадња са међународним организацијама (донаторима), кориштење претприступних фондова ЕУ, сарадња са другим општинама и лобирање према вишим нивоима власти може значајно допринијети при рјешавању проблема у сектору инфраструктуре и заштите животне средине.

2.2.4. Социјална заштита и здравство

Због тешке социо-економске ситуације општина Лопаре се суочава са сталним повећањем броја корисника социјалне помоћи. Иако ЦСР има добру базу података о корисницима социјалне помоћи, за подручју општине није урађена социјална карта општине из које би се располагало са детаљним информацијама о социјалним приликама грађана општине Лопаре. Ово доводи до могућег изостављања дијела угрожене популације из система социјалне заштите. Запослени у ЦСР припремили су брошуру, која ће ускоро бити дистрибуирана преко МЗ, а која ће информисати грађане о доступности социјалне помоћи, критеријима и процедурама. У Општини се не води евиденција о броју рођене дјеце, склопљених и разведених бракова, коју је неопходно успоставити, јер иста би помогла и запосленима у ЦСР, а створила би и социјалну слику општине. Иако у општини живи велики број старих и изнемоглих особа (око 18%) и ментално обољелих, на подручју општине не постоји нити једна установа за смјештај ових

категорија становништва. Осим тога, општина је јако разуђена, а ЦСР Лопаре не посједује теренско возило, којим би могли доћи у све дијелове општине и на тај начин имати детаљну слику о социо-економским приликама становништва. Забрињавајућа је чињеница да се дјеца и омладина врло често срећу на улицама у касним ноћним сатима, што је узроковано продуженим радом угоститељских објеката и недовољном примјеном закона о јавном реду и миру. Неопходно је искористити добру сарадњу ЦСР и вјерских институција, уз које постоје организоване омладинске заједнице, те укључити дјецу у спортске и културне активности, а све у циљу бољег васпитања и формирања здраве младе генерације. У општини не постоји организована патронажна служба, која би уз мала улагања и међусекторалну сарадњу Дома здравља, ЦСР и Општине побољшала квалитет живота старих и изнемоглих особа. Мада су просторни капацитети ЦСР задовољавајући, исти није технички ни кадровски довољно оспособљен да би ријешио нагомилане проблеме у овој области. Мала издвајања из општинског буџета, која не могу задовољити растуће социјалне потребе, и неусвојена Одлука, од стране СО, о проширеним правима из социјалне заштите упућује да би општинске власти, као носиоци одговорности, требале улагати додатне напоре у циљу подизања нивоа животног стандарда социјално угроженог становништва. Увезивањем владиног, невладиног и приватног сектора, који је тренутно неувезан, побољшала би се комуникација између даваоца и корисника социјалне помоћи, чиме би се открили нови корисници, идентификовале њихове потребе а уз помоћ приватног сектора можда и удовољило неким од њих.

Анализа је указала и на потенцијалне пријетње у сфери социјалне заштите у општини Лопаре, а које се огледају у честим законским промјенама у области социјалне заштите, у недоречености Закона о насиљу у породици, лошој законској регулативи по питању смјештаја душевних болесника, те у удаљености надлежних судова (за случајеве одузимања пословне способности).

Прилике које се отварају и које општина Лопаре може искористити у циљу унапређења социјалне заштите огледају се прије свега у припреми законских измјена о сталној новчаној помоћи и додатку за туђу његу, лобирању преко Министарства за здравље и социјалну политику у циљу дораде закона о социјалној заштити, доношењу одлука о стимулацији склапања бракова и рађања дјеце, те у покренутој иницијативи о промјени Правилника о нормативима броја запослених радника у ЦСР.

Приступ квалитетној здравственој заштити у великој мјери је отежан за већину становника општине Лопаре. Посебно је овај проблем изражен код становника који живе у руралним дијеловима општине и који припадају теренским амбулантама. Врло лоша техничка опремљеност теренских амбуланти и недостатак одређених апарата и лабораторијске опреме у Дому здравља има негативан утицај на квалитет здравствене заштите. Осим тога, већина теренских амбуланти смјештена је у неусловним просторима, (без воде, канализације гријања) за које нису ријешени имовинско-правни односи, те из тог разлога не могу се подузмати никакви радови на адаптирању истих, а у циљу побољшања радних услова. Општина, као оснивач ЈУ „Дом здравља“, дужна је да сноси дио материјалних трошкова ове установе, али иако се буџетом предвиди мали проценат за ову ставку, врло често се ни он не исплати. Надаље, тешка ситуација у привреди има за посљедицу неуплаћивање обавеза за здравствено и пензионо осигурање, а мали број осигураних лица повлачи за собом мала издвајања из ФЗО за Дом здравља, тако да се финансијска ограничења одражавају на квалитет здравствене заштите. Иако је превентивна здравствена заштита бесплатна и доступна за сво становништво, а Дом здравља је урадио и низ брошура, те организује периодичне превентивне прегледе по мјесним заједницама, очито је да је свијест грађана о превентивном дјеловању у здравственој заштити недовољно развијена. Стога би требало подузети додатне напоре у циљу едукације становништва о важности превентивне заштите. Већ три године проводи се пројекат породичне медицине, за који постоји едуцирани кадар, али још увијек није проведена комплетна регистрација становника за потребе овог пројекта, те један број корисника није распоређен код љекара. Дом здравља је спреман да у сарадњи са ЦСР ради на регистрацији становништва, чиме би обе установе а и становништво имали корист. Један од проблема у овом сектору је и честа

флуктуације љекара, која може у скорије вријеме да изазове проблем у функционицању ове установе, те да се негативно одрази на квалитет здравствене заштите.

Када су у питању вањске прилике које се могу искористити за унапређење здравствене заштите на подручју општине Лопаре, а имајући у виду чињеницу да је финансирање здравствене заштите највећим дијелом у надлежности ентитета, неопходна је значајна финансијска подршка ентитетске власти. Неопходно је и лобирање код надлежног Министарства за здравство и социјалну заштиту са циљем добивања сагласности за отварање Центра за ментално здравље на подручју општине Лопаре, обзиром на велики број душевних болесника. Мишљење је да велику пријетњу унапређењу сектора здравства на подручју општине Лопаре па и шире регије представља непостојање свеобухватне стратегије развоја здравствене заштите.

2.2.5. *Образовање, култура и спорт*

Образовање: Интерне снаге општине Лопаре у сектору образовања се, прије свега, огледају у инфраструктурним ресурсима (дјечији вртић, три основне школе са 15 подручних школа, и Средњошколски центар) као и у ентузијазму стручног кадра који је запослен у образовним институцијама. Добра сарадња школа са Општином и приватним сектором учинила је да се у последње вријеме квалитет образовања подигао на нешто виши ниво. Ангажовање ученика и родитеља у раду школе огледа се кроз дјеловање Савјета ученика и Савјета родитеља што се показало дјелотворним посебно када је у питању сигурносна ситуација у и око школе, те васпитању дјеце и омладине. Економска приступачност образовању побољшана је у последње вријеме, јер Министарство за просвјету и културу РС готово у потпуности финансира превоз ученика основних школа. И Општина из свог скромног буџета настоји олакшати школовање студената, па тако сваке године издваја одређена средства за сипендирање дефицитарног кадра. Та средства се из године у годину повећавају.

Лоша материјално–техничка опремљеност школа, која није у складу са педагошким стандардима, недостатак квалификованог кадра за неке предмете, оскудно водоснабдијевање и лоше ријешени санитарни чворови у већини школа, те неорганизован превоз за ученике средње школе неке су слабости које су идентификоване у овом сектору. Непостојање тротоара и освјетљења испред већине школа негативно утиче на степен сигурности ученика. Ови недостаци имају негативан утицај на доступност, квалитет и физички приступ образовању. Иако је у свим основним школама уведена инклузивна настава, врло често дјеца са смјетњама у развоју упишу се у редовну школу. Када се појави потреба за оцјењивање радне способности таквог дјетета, јавља се отпор код родитеља дјеце. Стога је неопходно да се прије и након уписа у основну школу организује комисија у саставу: педагог, психолог и педијатар који ће оцјенити способност дјетета. Евидентно је да се ни у току школовања здраве дјеце не организују систематски прегледи, те је неопходно барем два пута организовати систематске прегледе у току школовања.

У окружењу су се примијетиле одређене пријетње које би могле угрозити квалитет образовања. Оне се прије свега огледају у законској регулативи и начину финансирања система образовања, који предвиђа финансирање школа по ученику. Обзиром да је у општини примјетна тенденција смањења броја ученика, по том критерију школе у Лопарама не би имале довољно средстава за нормално функционисање. Једна од мјера за превазилажење овог проблема је доношење Одлуке, на ентитетском нивоу, о стимулсању склапања бракова и рађања дјеце. Сталне и брзе промјене на тржишту рада су посебна пријетња са којом се сусреће СШЦ Лопаре. Ово се прије свега односи на уписну политику због немогућности планирања траженог кадра за период од три до четири године. Нерегулисано неформално образовање и обука на државном нивоу тренутно представља пријетњу за образовање одраслих, а рјешавањем овог проблема корист би могли имати СШЦ, локална заједница и појединац. Сматра се да нове компетенције, стечене неформалним образовањем, стварају веће могућности за запошљавање а тиме доприносе бољем квалитету живота.

Могућности које се отварају општини Лопаре за осигурање функционалног и квалитетног образовања огледају се у реформским процесима, модернизацији наставног процеса и донаторским средствима.

Култура и спорт: Одређен број институција активних у области културе (Библиотека, СПКД „Просвјета“), ентузијазам спортских и културних радника, примјетна заинтересованост омладине за укључивање у спорт и спортска дешавања, као и додјелена парцела за изградњу спортско-рекреационог центра, снаге су које се могу користити за унапређење оскудног културног и спортског живота у општини.

Лоша економска ситуација у општини и недостатак потпоре од виших нивоа власти онемогућавају бржи развој спорта и културе на овом подручју. Последица недостатака финансијских средстава су запуштени или девастирани домови културе по мјесним заједницама, па је стога приступ руралног становништва културним дешавањима ограничен. Бројни спортски клубови у општини биљеже запажене резултате (већина их се такмичи у 3. и 4. лиги), али спортисти и спортски радници немају адекватне услове за рад. Многим клубовима недостају спортски реквизити, а спортисти имају ограничене могућности да учествују у разним такмичењима (најчешће због финансијских разлога). Здравствена заштита спортиста сведена је на минимум због недостатка финансијских средстава, а могућност њиховог усавршавања је никаква. У општини не постоји спортски центар, ни спортски терени по стандардима УЕФА и ФИФЕ, а не постоји ни спортски савез. Недефинисани критерији за расподелу буџетских средстава за спорт и културу и нефункционисање општинске комисије за спорт и културу негативно се одражавају на рад посебно мањих клубова. Примјећена је и недовољно развијена свијест грађана за спортским и културним дешавањима, недовољна укљученост омладине код организовања културних манифестација, те недовољна ангажованост просвјетних радника (изван наставних активности) у овој сфери живота. Просвјетни радници би својим знањем и ауторитетом могли утицати на подизању свијести код грађана. Недовољан број препознатљивих културних и спортских манифестација, резултат су недостатака финансијских средстава, јер Општина из свог скромног буџета није у могућности да их сама финансира, а приватни сектор, који би се могао укључити у ове акције, није довољно активан.

Недостатак подршке виших нивоа власти у раду са дјецом у области културе и спорта, превисоке таксе и обавезне котизације у удружењима и асоцијацијама (нпр. Фудбалски савез БиХ), те недовољно усавршавање спортских тренера успоравају развој културног и спортског живота грађана. Ипак, позитивна законска регулатива у области спорта и културе, те финансијска подршка из донаторских средстава представљају додатну могућност која је препозната у овој области.

3. ОПШТИНА ЛОПАРЕ У БУДУЋНОСТИ

3.1. Визија развоја општине – Лопаре у 2015. години

Лопаре ће 2015. године бити средњеразвијена општина РС и угодно мјесто за живот. Становници општине ће имати једнаке могућности за уживање људских права и задовољавајући квалитет живота.

Ова визија је заснована на фундаменталним вриједностима становника Лопара које представљају основу даљег развоја општине. Она представља опис будућности Лопара каквим их виде грађани који су били укључени у процес израде Развојне стратегије. Иако визија представља идеалну слику будућности општине, она је основа за дефинисање праваца развоја Лопара. Визија је дефинисана за период до 2015. године, а осврће се на приоритетна подручја дјеловања и садржи све релевантне вриједности које заједница признаје за компаративне предности и могућности које је потребно искористити на путу остваривања развоја са аспекта људских права. Полазећи од визије развоја, те на основу великог броја дискусија и закључака изведених из анализе пет приоритетних подручја која су обухваћена процесом планирања (општинска управа и цивилно друштво, економија, инфраструктура и заштита животне средине, социјална и здравствена заштита, образовање, култура и спорт), утврђени су развојни и оперативни циљеви. Развојни циљеви се заснивају на поштовању, заштити и остваривању специфичних људских права, и дефинишу оквир за активности, чијим остварењем постављамо Лопаре на пут развоја и просперитета.

Развојни циљ 1: Ефикаснија, одговорнија и транспарентнија јавна управа која омогућава активно и једнакоправно учествовање свих грађана у процесу доношења одлука.

Развојни циљ 2: Поспјешити економски раст и смањити стопу незапослености креирањем повољног пословног окружења, искориштавањем потенцијала у области пољопривреде, привлачењем станих инвестиција, те развојем МСП-а.

Развојни циљ 3: Побољшати услове и квалитет живота становништва кроз унапређење инфраструктуре, те заштиту животне средине.

Развојни циљ 4: Становницима општине обезбиједити социјалну сигурност кроз унапријеђен систем социјалне и здравствене заштите.

Развојни циљ 5: Унаприједити квалитет васпитања и образовања и прилагодити га потребама заједнице, те свим становницима обезбиједити услове за садржајнији културни и спортски живот.

Остваривање развојних циљева ће се постићи кроз остваривање специфичних и оперативних циљева и реализацију конкретних програма, пројеката и других мјера из којих се ти циљеви састоје. Битно је имати на уму да програми, пројекти и мјере садржани у матрицама развојних циљева представљају активности дефинисане током процеса израде Стратегије у оквиру радних група. Међутим, исти не искључује додатне програме, пројекте или мјере који могу произаћи услед промјена и новонасталих потреба.

ОД ВИЗИЈЕ ДО ОПЕРАТИВНИХ ЦИЉЕВА					
ВИЗИЈА	Лопаре ће 2015. године бити средњеразвијена општина РС и угодно мјесто за живот. Становници општине ће имати једнаке могућности за уживање људских права и задовољавајући квалитет живота.				
РАЗВОЈНИ ЦИЉЕВИ	Развојни циљ 1: Ефикаснија, одговорнија и транспарентнија јавна управа која омогућава активно и једнакоправно учествовање свих грађана у процесу доношења одлука.	Развојни циљ 2: Поспјешити економски раст и смањити стопу незапослености креирањем повољног пословног окружења, искориштавањем потенцијала у области пољопривреде, привлачењем страних инвестиција, те развојем МСП-а.	Развојни циљ 3: Побољшати услове и квалитет живота становништва кроз унапређење инфраструктуре, те заштиту животне средине.	Развојни циљ 4: Становницима општине обезбиједити социјалну сигурност кроз унапријеђен систем социјалне и здравствене заштите.	Развојни циљ 5: Унаприједити квалитет васпитања и образовања и прилагодити га потребама заједнице, те свим становницима обезбиједити услове за садржајнији културни и спортски живот.
ОПЕРАТИВНИ ЦИЉЕВИ	Оперативни циљ 1.1. До 2012. године успостављен ефикасан систем управљања људским ресурсима, јавном имовином и финансијама. Оперативни циљ 1.2. До 2012. године унапријеђени механизми за информисање грађана и веће учешће грађана у процесу доношења одлука од јавног интереса.	Оперативни циљ 2.1. До 2010. године успостављени механизми за подстицај развоја пољопривреде и МСП-а Оперативни циљ 2.2. До 2012. године искориштеност обрадивог пољопривредног земљишта повећана за 50%, те осигурани механизми за откуп пољопривредних производа Оперативни циљ 2.3. До 2012. године индустријски капацитети стављени у функцију, а број оперативних малих и средњих предузећа повећан за 40%. Оперативни циљ 2.4. До 2015. године стопа запослености повећана за 50%.	Оперативни циљ 3.1: До краја 2012 усвојена просторно-планска документација и у складу с потребама становништва реконстру- исана путна и стамбена инфраструктура и електро мрежа Оперативни циљ 3.2: До краја 2013. осигурана организована дистрибуција квалитетне воде за пиће за 45% становника општине, а за остале становнике обезбијеђен приступ здравствено исправној води Оперативни циљ 3.3: До краја 2013. године 40% домаћинстава прикључено на квалитетну канализациону мрежу те осигурано пречишћавање отпадних вода из мреже Оперативни циљ 3.4: До краја 2012. повећано и унапријеђено прикупљање и одлагање чврстог отпада за 30%, деминирано 30% минираних подручја, те уређене јавне површине	Оперативни циљ 4.1 : До краја 2012. године оснажени кадровски, технички и институционални капацитети за пружање услуга социјалне заштите Оперативни циљ 4.2 : До 2012. године унапријеђени механизми комуникације између општинских власти, јавних установа, НВО-а, вјерских заједница и грађана Оперативни циљ 4.3: До краја 2012. године инфраструктурно, технички и кадровски оснажен Дом здравља и побољшана сарадња са Општином	Оперативни циљ 5. 1 : До краја 2012. године осигурани материјално-технички, инфраструктурни и кадровски капацитети за примјену савремених метода рада у школама Оперативни циљ 5. 2 : До 2012. године израђена инфраструктура за културу, а обим и квалитет културних догађања остварен у складу са потребама становништва Оперативни циљ 5. 3: До 2012. године изграђена инфраструктура за спорт, у складу са важећим стандардима за такмичења

3.2. Развојни циљеви

РАЗВОЈНИ ЦИЉ 1	
Развојни циљ	Развојни циљ 1: Ефикаснија, одговорнија и транспарентнија јавна управа која омогућава активно и једнакоправно учествовање свих грађана у процесу доношења одлука.
Оперативни циљеви	Оперативни циљ 1.1: До 2012. године успостављен ефикасан систем управљања људским ресурсима, јавном имовином и финансијама. Оперативни циљ 1.2: До 2012. године унапријеђени механизми за информисање грађана и веће учешће грађана у процесу доношења одлука од јавног интереса.
Програми, пројекти, мјере	1.1.1. Доношење критерија за оцјењивање рада службеника 1.1.2. Доношење Правилника о награђивању и санкционисању службеника 1.1.3. Стратегија комуницирања 1.1.4. Попис општинске имовине 1.1.5. Едукација одборника 1.1.6. Примјена Кодекса понашања службеника јединице локалне самоуправе 1.1.7. Увођење ISO стандарда у општинску администрацију 1.1.8. Доношење Правилника за додјелу средстава из општинског буџета НВО-а, спортским организацијама, МЗ 1.1.9. Израда плана капиталних инвестиција 1.1.10. Подизање свијести грађана за измиривање обавеза (пројекат "Измиримо обавезе, живимо боље") 1.1.11. Оживљавање и подршка раду општинских комисија 1.1.12. Реконструкција зграде Општине 1.2.1. Подизање свијести грађана о значају НВО сектора и грађанског активизма 1.2.2. Иницирање формирања и подршка НВО који пружају помоћ угроженим категоријама становништва 1.2.3. Иницирање умрежавања НВО у општини 1.2.4. Реконструкција и адаптација просторија за рад МЗ 1.2.5. Билтен Општине 1.2.6. Редовно организовање зборов грађана и јавних трибина 1.2.7. Постављање огласних табли у МЗ 1.2.8. Истраживање мишљења грађана о успјешности рада јавне управе 1.2.9. Дјеловање према вишим нивоима власти у циљу поврата институција судова и грунтовнице у општину Лопаре 1.2.10. Стратегија омладинске политике

РАЗВОЈНИ ЦИЉ 2	
Развојни циљ	Развојни циљ 2: Поспјешити економски раст и смањити стопу незапослености креирањем повољног пословног окружења, искориштавањем потенцијала у области пољопривреде, привлачењем страних инвестиција, те развојем МСП-а.
Оперативни циљеви	Оперативни циљ 2.1: До 2012. године искориштеност обрадивог пољопривредног земљишта повећана за 50%, те осигурани механизми за откуп пољопривредних производа. Оперативни циљ 2.2: До 2010. године успостављени механизми за подстицај развоја пољопривреде и МСП-а Оперативни циљ 2.3: До 2012. године индустријски капацитети стављени у функцију, а број оперативних малих и средњих предузећа повећан за 40%. Оперативни циљ 2.4: До 2015. године стопа запослености повећана за 50%.
Програми, пројекти, мјере	2.1.1. Регистар пољопривредних ресурса 2.1.2. Израда Основе заштите уређења и коришћења пољопривредног земљишта 2.1.3. Стратегија развоја пољопривреде 2.1.4. Сарадња са другим општинама и иницирање израде законских рјешења за рјешавање имовинско-правних односа у области пољопривреде 2.1.5. Програм развоја пољопривреде 2.1.6. Отварање откупних станица за откуп производа из примарне производње 2.1.7. Иницирање и подршка изградњи складишних простора и хладњача за тржишне вишкове 2.1.8. Обука пољопривредника и увођење EUROPAGAP стандард 2.1.9. Јачање задругарства 2.1.10. Помоћ изградњи мини прерађивачких капацитета (сушара) 2.2.1. Сервис за подршку предузетништву 2.2.2. Успостављање фонда за подстицај у развоју пољопривреде 2.2.3. Успостављање кредитно-гарантног фонда за стимулисање развоја пољопривреде и МСП-а 2.2.4. Иницирање промјене Закона о приватизацији државног капитала и убрзање ревизије приватизације, те измјена Закона о стечајном поступку 2.2.5. Дефинисање имовине земљорадничких задруга 2.2.6. Иницијатива Општине према вишим нивоима власти за хитније рјешавање имовинских односа у предузећима у процесу приватизације 2.2.7. Обука за менаџере 2.3.1. Израда каталога предузећа - привредна разгледница општине Лопаре 2.3.2. Иницијатива за измјену прописа о достављању података о пословању предузећа 2.3.3. Оживљавање производње у "Термалу", ФСС и др. 2.3.4. Успостављање пословног инкубатора 2.3.5. Покретање иницијативе у циљу рјешавања имовинско-правних у индустријској зони 2.3.6. Изналажње нове локације за индустријску зону 2.4.1. Стратегија развоја туризма 2.4.2. Преквалификација, доквалификација и стручно оспособљавање незапослених 2.4.3. Стратегија развоја омладинског предузетништва 2.4.4. Едукација младих о предузетништву 2.4.5. Израда документа уписне политике у СШЦ 2.4.6. Програми за приправнике и волонтере

РАЗВОЈНИ ЦИЉ 3	
Развојни и циљ	Развојни циљ 3: Побољшати услове и квалитет живота становништва кроз унапређење инфраструктуре, те заштиту животне средине
Оперативни циљеви	Оперативни циљ 3.1: До краја 2012 усвојена просторно-планска документација и у складу с потребама становништва реконструисана путна и стамбена инфраструктура и електро мрежа Оперативни циљ 3.2: До краја 2013. осигурана организована дистрибуција квалитетне воде за пиће за 45% становника општине, а за остале становнике обезбијеђен приступ здравствено исправној води Оперативни циљ 3.3: До краја 2013. године 40% домаћинстава прикључено на квалитетну канализациону мрежу те осигурано пречишћавање отпадних вода из мреже Оперативни циљ 3.4: До краја 2012. повећано и унапријеђено прикупљање и одлагање чврстог отпада за 30% деминирано, 30% минираних подручја, те уређене јавне површине
Програми, пројекти, мјере	3.1.1. Просторни план општине 3.1.2. Регулациони планови за већа насељена мјеста 3.1.3. Програм изградње путне инфраструктуре 3.1.4. Асфалтирање локалних путева (у складу са Планом капиталних инвестиција) 3.1.5. Дјеловање према вишим нивоима власти у циљу асфалтирања регионалног пута Тузла-Лопаре-Брчко 3.1.6. Асфалтирање и уређење улица у центру општине Лопаре 3.1.7. Програм изградње и реконструкције уличне расвјете 3.1.8. Програм изградње и реконструкције мостова 3.1.9. Изградња тротоара до СШЦ " Вук Караџић " Лопаре 3.1.10. Програм реализације осталих капиталних пројеката у области инфраструктуре 3.1.11. Постављање саобраћајне сигнализације 3.1.12. Дјеловање према институцијама задуженим за изградњу и одржавање примарне и секундарне електро мреже у општини Лопаре у циљу рјешавања постојећих проблема 3.1.13. Програм реконструкције девастираних објеката 3.2.1. Успостављање регистара и стављање под контролу водовода и изворишта на подручју општине Лопаре 3.2.2. Програм изградње и реконструкције водоводне инфраструктуре 3.2.3. Израда пројектне документације за реконструкцију и уређење водозавхата Веселиновац и Рисовац 3.2.4. Санација водовода у МЗ Корај 3.2.5. Забрана сјече шуме у водозахватним зонама 3.2.6. Појачати контролу и санкционисање несавјесне потрошње воде и повећати наплату комуналних услуга 3.2.7. Искориштавање водозавхата ријеке Јабланице 3.3.1. Програм изградње и реконструкције канализационе инфраструктуре 3.3.2. Санација главног канализационог вода у МЗ Корај 3.3.3. Проширење колекторског система прикупљања отпадних вода (до Веселиновца и на десној страни ријеке Гњице) 3.3.4. Уградња колектора и пречистача отпадних вода у граду Лопаре 3.3.5. Адекватно уређење септичких јама 3.3.6. Израда пројектне документације за канализациону мрежу у МЗ Прибој 3.4.1. Програм еколошког уређења општине Лопаре 3.4.2. Програм прикупљања, одвоза и одлагања отпада на подручју цијеле Општине 3.4.3. Санација постојећих дивљих депонија 3.4.4. Модернизација опреме ЈКП " Екоком" 3.4.5. Израда ЛЕАП-а 3.4.6. Уређење парка испред зграде Дјечијег вртића 3.4.7. Примјена мјера санкционисања у области заштите животне средине у циљу заштите од несавјесног понашања 3.4.8. Пошумљавање огољених површина 3.4.9. Дјеловање према ШГ " Мајевица " Лопаре у циљу заштите шумског подручја 3.4.10. Програм деминирања на простору општине Лопаре 3.4.11. Деминирање подручја у Миросавцима и Завршју 3.4.12. Едукација грађана у циљу сузбијања коровске биљке амброзије

РАЗВОЈНИ ЦИЉ 4			
Развојни циљ	Развојни циљ 4: Становницима Општине обезбиједити социјалну сигурност кроз унапређен систем социјалне и здравствене заштите		
Оперативни циљеви	Оперативни циљ 4.1 : До краја 2012. године оснажени кадровски, технички и институционални капацитети за пружање услуга социјалне заштите	Оперативни циљ 4.2 : До 2012. године унапријеђени механизми комуникације између општинских власти, јавних установа, НВО-а, вјерских заједница и грађана	Оперативни циљ 4.3: До краја 2012. године инфраструктурно, технички и кадровски оснажен Дом здравља и побољшана сарадња са Општином
Програми, пројекти, мјере	4.1.1. Запошљавање нових кадрова (дипл. психолог-педагог, дипл. правник) 4.1.2. Отварање центра за ментално здравље 4.1.3. Отварање дневног центра за стара лица 4.1.4. Отварање дневног центра за лица ометена у психо – физичком развоју 4.1.5. Израда социјалне карте 4.1.6. Иницирање формирања Удружења породица са троје и више дјеце 4.1.7. Кућна нега и помоћ старим и изнемоглим лицима 4.1.8. Повећање издвајања из општинског буџета за социјална давања 4.1.9. Доношење Одлуке о проширеним правима из области социјалне заштите 4.2.1. Промоција и јачање волонтеризма и добровољног социјалног рада 4.2.2. Побољшање услова становања за најугроженије породице 4.2.3. Унапређење међусекторалне сарадње између полиције, Центра за социјални рад, Дома здравља, Општине и образовних установа 4.2.4. Кампања упознавања грађана са Породичним законом 4.2.5. Кампања упознавања грађана са Законом о јавном реду и миру 4.2.6. Организовање рада Светосавске омладине 4.2.7. Израда информације о статусу и положају избјеглих и расељених лица на простору општине Лопаре 4.2.8. Едукативно оспособљавање чланова Удружења параплегичара, оболелих од дјечије парализе и осталих инвалидетета 4.2.9. Израда брошуре о правима становништва из области социјалне и породичне заштите 4.2.10. Подршка интеграцији малолетних деликвената у живот заједнице 4.2.11. Кампања јачања свијести родитеља о потреби укључивања дјеце у предшколске радионице 4.2.12. Идентификација дјеце с посебним потребама и развијање програма помоћи 4.2.13. Подизање свијести родитеља о важности њиховог укључивања у васпитно-образовни процес 4.3.1. Опремање и стављање у функцију амбуланте породичне медицине у Мртвици , Пиперима и Прибоју 4.3.2. Кампања о превентивној здравственој заштити с акцентом на раном откривању малигних обољења 4.3.3. Кампања о превентивном дјеловању на проблеме болести овисности 4.3.4. Извршавање обавеза Општине према Дому здравља 4.3.5. Активирање рада патронажне службе 4.3.6. Израда и ажурирање базе података по категоријама обољења 4.3.7. Програм техничког опремања Дома здравља 4.3.8. Набавка санитетског возила са потребном опремом за реанимацију 4.3.9. Програм перманентног стручног усавршавања запослених у Дому здравља 4.3.10. Систематски преглед за ученике основних школа (први,четврти и девети разред)		

РАЗВОЈНИ ЦИЉ 5			
Развојни циљ	Развојни циљ 5 : Унаприједити квалитет васпитања и образовања и прилагодити га потребама заједнице, те свим становницима обезбиједити услове за садржајнији културни и спортски живот		
Оперативни циљеви	Оперативни циљ 5.1 : До краја 2012. године осигурани материјално-технички, инфраструктурни и кадровски капацитети за примјену савремених метода рада у школама	Оперативни циљ 5.2 : До 2012. године израђена инфраструктура за културу, а обим и квалитет културних догађања остварен у складу са потребама становништва	Оперативни циљ 5.3: До 2012. године изграђена инфраструктура за спорт, у складу са важећим стандардима за такмичења
Програми, пројекти, мјере	5.1.1. Набавка наставних учила и помагала 5.1.2. Опремање кабинета за наставу 5.1.3. Набавка школског намјештаја 5.1.4. Опремање дидактичког кабинета разредне наставе (1. разред деветогодишњег образовања) 5.1.5. Набавка књига за школске библиотеке 5.1.6. Перманентна едукација наставног кадра усклађена с потребама савременог образовања и васпитања 5.1.7. Израда пројектне документације за реконструкцију водоводне мреже у школама 5.1.8. Обезбиједити воду за пиће у подручним школама 5.1.9. Изградња и реконструкција санитарних чворова у школама 5.1.10. Реконструкција подручних школа 5.1.11. Реконструкција физкултурне сале ОШ „Свети Сава“ у Лопарама 5.1.12. Доградња физкултурне сале СШЦ „Вук Караџић“ у Лопарама 5.1.13. Реконструкција унутрашњег и спољног дијела СШЦ 5.2.1. Изградња дома културе у Лопарама – II фаза 5.2.2. Попис културно-историјског наслеђа 5.2.3. Материјално-техничко опремање библиотеке 5.2.4. Набавка библиобуса 5.2.5. Материјално-техничко опремање СПКД „Просвета“ Лопаре 5.2.6. Оживљавање традиционалних културних садржаја 5.2.7. Програм подршке културним ствараоцима са простора општине Лопаре 5.2.8. Формирање музејске збирке 5.2.9. Изградња летње позорнице 5.3.1. Програм развоја спорта 5.3.2. Публиковање календара културних и спортских дешавања 5.3.3. Израда пројектне документације за изградњу градског спортско-рекреативног центра 5.3.4. Набавка реквизита за спортске клубове 5.3.5. Иницирање формирања струковних спортских савеза на нивоу општине 5.3.6. Обезбјеђивање адекватне здравствене заштите спортиста 5.3.7. Помоћ стручном усавршавању спортских тренера 5.3.8. Реконструкција свлачионице ФК „Мајевица“ Лопаре		

3.3. Годишњи акциони план

Приједлог годишњег акционог плана садржи 59 мјера и пројеката које је неопходно провести у циљу рјешавања идентификованих проблема, предузимајући кораке на путу остваривања развоја заснованог на поштовању људских права. Реализација плана постаје обавеза усвајањем Општинске развојне стратегије од стране Скупштине општине, а односи се на крај 2007. и 2008 годину. План се прије свега ослања на општински буџет за наредни период и одобрена кредитна средства, а његова потпуна реализација је могућа само уз учешће и финансијску подршку наведених партнера. Прије истека текуће године и усвајања буџета за наредну годину, потребно је извршити ревизију акционог плана, те процијенити до које мјере су планирани програми, пројекти и мјере извршени. У оквиру радних група потребно је дефинисати приоритетне активности за наредну годину, а активности које нису проведене према акционом плану текуће године потребно је пребацити у план за сљедећу.

ГОДИШЊИ АКЦИОНИ ПЛАН – ЛИСТА ПРОЈЕКТА И МЈЕРА											
Бр	НАЗИВ ПРОЈЕКТА/МЈЕРЕ	Вриједност (КМ)	Извор финансирања				Носилац	Партнери	Трајање	Почетак	Циљне групе
			Општина	Влада РС	Властита средства	Остало					
1.	Доношење Правилника о награђивању и санкционисању службеника	-					Општина	Синдикат Општине	2 мјесеца	Нов. 2007.	Службеници Општине
2.	П1 Попис општинске имовине	3.000 Буџет	X				Општина	Јавне институције, НВО	12 мјесеци	Нов. 2007.	Општина, јавне институције и грађани
3.	Доношење Правилника за додјелу средстава из општинског буџета НВО-има, спортским организацијама и МЗ-има	-					Општина	НВО, ОСЦЕ	3 мјесеца	Окт. 2007.	НВО, Општина, грађани
4.	П2 Билтен Општине	3.000 Буџет	X				Општина	Јавне институције, НВО, МЗ	12 мјесеци	Окт. 2007.	Грађани општине Лопаре, МЗ, јавне институције, медији, НВО
5.	П3 Постављање огласних табли у МЗ-има	6.500	X			X	Општина, МЗ	НВО, донатори	3 мјесеца	Нов. 2007	Грађани општине Лопаре
6.	П4 Израда Основе уређења и кориштења пољопривредног земљишта	55.000 2008 30.000 2009 25.000	X	X			Општина	Институт за агрокологију и земљиште РС, НЕРДА	15 мјесеци	Феб. 2008.	Пољопривредни произвођачи, земљорадничке задруге и удружења пољопривредника, Општина

ГОДИШЊИ АКЦИОНИ ПЛАН – ЛИСТА ПРОЈЕКТА И МЈЕРА											
Бр	НАЗИВ ПРОЈЕКТА/МЈЕРЕ	Вриједност (КМ)	Извор финансирања				Носилац	Партнери	Трајање	Почетак	Циљне групе
			Општина	Влада РС	Властита средства	Остало					
7.	П5 Стратегија развоја пољопривреде	15.000 Буџет	X			X	Општина	Удружење пољопривредника, Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде РС, Привредна комора РС, НЕРДА, донатори	4 мјесеца	Нов. 2008.	Пољопривредни произвођачи, земљорадничке задруге и удружења пољопривредника, Општина
8.	Сарадња са другим општинама и иницирање израде законских рјешења за рјешавање имовинско-правних односа у области пољопривреде	-					Општина	Удружења пољопривредника, земљорадничке задруге	Континуирано	Дец. 2007.	Пољопривредни произвођачи, земљорадничке задруге и удружења пољопривредника, Општина, инвеститори
9.	П6 Помоћ изградњи мини прерађивачких капацитета (сушаре)	10.000 Буџет	X				Сервис за подршку предузетништву	Општина, Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде РС, НЕРДА, земљорадничке задруге и удружења пољопривредника	4 мјесеца	Јун. 2008.	Пољопривредни произвођачи, незапослени
10.	П7 Сервис за подршку предузетништву	6.000 Буџет 2.000	X	X	X		Општина	Удружења привредника, Завод за запошљавање РС, НЕРДА	6 мјесеци	Јан. 2008.	Привредници, незапослени, млади, Општина
11.	Иницирање промјене Закона о приватизацији државног капитала и убрзање ревизије приватизације, те измјена Закона о стечајном	-					Општина	Привредници	Континуирано	Дец. 2007.	Привредници, Општина, незапослени, инвеститори

ГОДИШЊИ АКЦИОНИ ПЛАН – ЛИСТА ПРОЈЕКТА И МЈЕРА											
Бр	НАЗИВ ПРОЈЕКТА/МЈЕРЕ	Вриједност (КМ)	Извор финансирања				Носилац	Партнери	Трајање	Почетак	Циљне групе
			Општина	Влада РС	Властита средства	Остало					
	поступку										
12.	Иницијатива за измјену прописа о достављању података о пословању предузећа	-					Општина	Удружења привредника, Привредна комора РС, Министарство финансија РС	Континуирано	Дец. 2007.	Општина, грађани, привредници
13.	Покретање иницијативе у циљу рјешавања имовинско-правних односа у индустријској зони	-					Општина	Удружења привредника, Привредна комора РС, привредници	Континуирано	Дец. 2007.	Привредници, инвеститори, Општина
14.	Изналажење нове локације за индустријску зону	-					Општина	Удружења привредника, Привредна комора РС, привредници, НВО, НЕРДА	Континуирано	Дец. 2007.	Привредници, инвеститори, Општина
15.	П8 Едукација младих о предузетништву	3.500 Буџет 1.000	X	X			Сервис за подршку предузетништву	Општина, СШЦ „Вук Караџић“, Завод за запошљавање РС, НВО, НЕРДА	3 мјесеца	Јун. 2008.	Млади, незапослени, привредници
16.	Израда документа уписне политике у СШЦ	-					СШЦ „Вук Караџић“	Педагошки завод РС, Завод за запошљавање РС, Привредна комора РС, Општина	2 мјесеца	Март 2008.	СШЦ „Вук Караџић“, ученици основних школа, родитељи, привредници
17.	Програм за приправнике и волонтере	-					Општина	Завод за запошљавање РС	12 мјесеци	Нов. 2007.	Свршени ученици средњих школа и студенти, незапослени, привредници, Општина, 333 РС
18.	П9 Просторни план општине	100.000 2008 30.000	X	X			Општина	Агенц. за израду просторног	12 мјесеци	Нов. 2007.	Грађани општине Лопаре, Општина,

ГОДИШЊИ АКЦИОНИ ПЛАН – ЛИСТА ПРОЈЕКТА И МЈЕРА											
Бр	НАЗИВ ПРОЈЕКТА/МЈЕРЕ	Вриједност (КМ)	Извор финансирања				Носилац	Партнери	Трајање	Почетак	Циљне групе
			Општина	Влада РС	Властита средства	Остало					
		2009 70.000 Буџет 50.000						плана, Електродистр., Телеком, ЈКП ЕКОКОМ, Влада РС, ресорна министарства, Дирекција за путеве РС			држава, инвеститори
19.	П10 Асфалтирање локалних путева (у складу са Планом капиталних инвестирања)	3.120.000 130.000 Буџет	X	X	X	X	Општина Лопаре	Влада РС, Дирекција за путеве РС, грађани	12 мјесеци	Сеп. 2007.	Грађани општине Лопаре
20.	Дјеловање према вишим нивоима власти у циљу асфалтирања регионалног пута Тузла-Лопаре-Брчко	-					Општина	Јавне институције, привредници	Континуи рано	Сеп. 2008.	Грађани општине Лопаре, привредници
21.	П11 Асфалтирање и уређење улица у центру општине Лопаре	300.000	X		X		Општина	Министарство за просторно уређење, грађевинарство и екологију РС, грађани	14 мјесеци	Окт. 2007.	Грађани општине Лопаре, привредници
22.	П12 Изградња тротоара до СШЦ „Вук Караџић“ Лопаре	15.000 Буџет	X	X		X	Општина	Влада РС, донатори	5 мјесеци	Март 2008.	Ученици и запосленици СШЦ „Вук Караџић“, грађани
23.	П13 Постављање саобраћајне сигнализације	10.000 Буџет-ЗКП	X	X		X	Општина	Министарство за саобраћај и везе РС, донатори	3 мјесеца	Март 2008.	Грађани, посебно дјеца школског узраста и стари
24.	Дјеловање према институцијама задуженим за изградњу и одржавање примарне и секундарне електромреже у општини Лопаре у циљу рјешавања постојећих проблема	-					Општина	Јавне институције, грађани	Континуи рано	Дец. 2007.	Грађани општине Лопаре, јавне институције, привредници, инвеститори

ГОДИШЊИ АКЦИОНИ ПЛАН – ЛИСТА ПРОЈЕКТА И МЈЕРА											
Бр	НАЗИВ ПРОЈЕКТА/МЈЕРЕ	Вриједност (КМ)	Извор финансирања				Носилац	Партнери	Трајање	Почетак	Циљне групе
			Општина	Влада РС	Властита средства	Остало					
25.	П14 Успостављање регистра и стављање под контролу свих водовода и изворишта на подручју општине Лопаре	3.000 Буџет	X	X		X	ЈКП „Екоком”	Минист. пољоп., шумарства и водопривреде РС, Минист. здравља и социјалне заштите РС, донатори, МЗ, Институту/факултети, ДЗ	3 мјесеца	Апр. 2008.	Грађани општине Лопаре
26.	П15 Израда пројектне документације за реконструкцију и уређење водозахвата Веселиновац и Рисовац	30.000	X	X		X	Општина	Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде РС, ЈКП „Екоком“, донатори, привредници, грађани	12 мјесеци	Окт. 2007.	Грађани општине Лопаре, привредници
27.	П16 Санација водовода у МЗ Корај	49.000	X			X	Општина	Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде РС, ЈКП „Екоком“, МЗ Корај, донатори, привредници, грађани	6 мјесеци	Дец. 2007.	Становници МЗ Корај
28.	Појачати контролу и санкционисање несавјесне потрошње воде (наводњавање башти, неисправне цијеви, непостојање водомјера...) и повећати наплату комуналних услуга	-					ЈКП „Екоком“	Општина, јавне институције, грађани	Континуирано	Нов. 2007.	Грађани општине Лопаре, привредници, инвеститори
29.	П17 Санација главног канализационог вода у МЗ Корај	22.000 Буџет 4.500	X		X	X	Општина	Донатори, МЗ Корај	5 мјесеци	Март 2008.	1.400 становника МЗ Корај

ГОДИШЊИ АКЦИОНИ ПЛАН – ЛИСТА ПРОЈЕКТА И МЈЕРА											
Бр	НАЗИВ ПРОЈЕКТА/МЈЕРЕ	Вриједност (КМ)	Извор финансирања				Носилац	Партнери	Трајање	Почетак	Циљне групе
			Општина	Влада РС	Властита средства	Остало					
30.	П18 Израда пројектне документације за канализациону мрежу у МЗ Прибој	25.000 Буџет 5.000	X	X			Општина	Министарство за просторно уређење, грађевинарство и екологију РС, ЈКП „Екоком“, донатори	6 мјесеци	Феб. 2008.	Становници МЗ Прибој
31.	П19 Санација постојећих дивљих депонија	8.000 Буџет - ЗКП	X			X	ЈКП „Екоком“	Општина, донатори, МЗ	5 мјесеци	Апр. 2008.	Грађани општине Лопаре
32.	П20 Уређење парка испред зграде Дјечијег вртића	15.000 Буџет 3.000	X		X	X	Дјечији вртић	Привредници, донатори, Општина, родитељи	4 мјесеца	По изналажењу средстава	Дјеца узраста до 7 година, остали становници
33.	Примјена мјера санкционисања у области заштите животне средине у циљу заштите од несавјесног понашања становништва	-					Општина	ЈКП „Екоком“, остале јавне институције	Континуирано	Нов. 2007.	Грађани општине Лопаре, привредници
34.	П21 Едукација грађана у циљу сузбијања коровске биљке амброзија	3.000 Буџет	X	X		X	Еколошко удружење „Еколеонар до“	Општина, Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде РС, донатори	4 мјесеца	Апр. 2008.	Грађани општине Лопаре
35.	П22 Израда социјалне карте	30.000 Буџет	X	X		X	Центар за социјални рад	Министарство здравља и социјалне заштите РС, донатори, Општина, МЗ, медији	9 мјесеци	Март 2008.	Грађани општине, Општина, Центар за социјални рад
36.	П23 Кућна њега и помоћ старим и изнемоглим лицима	30.000 Буџет 10.000	X			X	Центар за социјални рад	Општина, Завод за запошљавање РС, ДЗ, Црвени крст, МЗ, Српска православна црква,	12 мјесеци	По изналажењу средстава	Стара и изнемогла лица без породичног старања, непокретна лица и лица с посебним потребама

ГОДИШЊИ АКЦИОНИ ПЛАН – ЛИСТА ПРОЈЕКТА И МЈЕРА											
Бр	НАЗИВ ПРОЈЕКТА/МЈЕРЕ	Вриједност (КМ)	Извор финансирања				Носилац	Партнери	Трајање	Почетак	Циљне групе
			Општина	Влада РС	Властита средства	Остало					
								Удружење параплегичара Лопаре, донатори			
37.	П24 Промоција и јачање волонтеризма и добровољног социјалног рада	1.200	X			X	Центар за социјални рад	Општина, школе, Светосавска омладина, МЗ, НВО, донатори	3 мјесеца	По изналажењу средстава	Грађани општине
38.	П 25 Побољшање услова становања за најугроженије породице	160.000 2008 20.000 Буџет 10.000	X			X	Одјељење за привр. и друшт. дјел. и ЦЗР	Општина, ЦЗР	Континуирано 8 година	Март 2008.	Соц. угрожене породице без ријешеног стамбеног питања, породице са четворо или више дјеце, националне мањине, породице погинулух бораца и др.
39.	Унапређење међусекторалне сарадње између полиције, Центра за социјални рад, Дома здравља, Општине и образовних установа	-					Центар за социјални рад, Дом здравља, Општина, школе	Грађани	Континуирано	Дец. 2007.	Грађани општине
40.	П26 Израда брошуре о правима становништва из области социјалне и породичне заштите	1.200	X			X	Центар за социјални рад	НВО, донатори, Општина, представници МЗ	3 мјесеца	Нов. 2007.	Ризичне групе којима је потребна социјална помоћ
41.	П27 Подршка интеграцији малољетних делинквената у живот заједнице - социо - едукативни програм	5.000 Буџет	X			X	Центар за социјални рад	НВО, образовне институције, правосудни органи, Министарство унутрашњих послова – Полицијска станица, Општина	4 мјесеца	По изналажењу средстава	Малољетни деликвенти и образовно запуштена дјеца, родитељи/старатељи, наставници

ГОДИШЊИ АКЦИОНИ ПЛАН – ЛИСТА ПРОЈЕКТА И МЈЕРА											
Бр	НАЗИВ ПРОЈЕКТА/МЈЕРЕ	Вриједност (КМ)	Извор финансирања				Носилац	Партнери	Трајање	Почетак	Циљне групе
			Општина	Влада РС	Властита средства	Остало					
42.	П28 Кампања о превентивној здравственој заштити са акцентом на раном откривању малигних обољења	2.000 Буџет	X	X		X	Дом здравља	Министарство здравља и социјалне политике РС, НВО, Општина	4 мјесеца	По изналажењу средстава	Грађани општине
43.	П29 Кампања о превентивном дјеловању на проблеме болести оvisности	2.000 Буџет	X	X		X	Дом здравља	Општина, ЦСР, Полицијска станица, СШЦ „Вук Караџић“, Министарство здравља и социјалне заштите РС, донатори	6 мјесеци	По изналажењу средстава	Грађани општине, посебно млади
44.	П 30 Изградња и реконструкција санитарних чворова у основним и средњој школи у Лопарама	50.000 Буџет 10.000	X	X		X	Основне и средња школа	Општина, Министарство просвјете и културе РС, Министарство породице, омладине и спорта РС, донатори	9 мјесеци	Јан. 2008.	Ученици основних и средње школе, запосленици школа
45.	П31 Реконструкција фискултурне сале ОШ “Свети Сава” Лопаре	25.000 Буџет 5.000	X	X		X	ОШ “Свети Сава”	Општина, Министарство просвјете и културе РС, Министарство породице, омладине и спорта РС, донатори	6 мјесеци	Мај 2008.	Ученици основне школе, спортски клубови, рекреативци
46.	П32 Доградња фискултурне сале СШЦ „Вук Караџић“ Лопаре	77.000	X	X		X	СШЦ В.Караџић	Општина, Министарство просвјете и културе РС, Министарство породице, омладине и спорта РС,	4 мјесеца	Јун 2008.	Спортски клубови, рекреативци

ГОДИШЊИ АКЦИОНИ ПЛАН – ЛИСТА ПРОЈЕКТА И МЈЕРА											
Бр	НАЗИВ ПРОЈЕКТА/МЈЕРЕ	Вриједност (КМ)	Извор финансирања				Носилац	Партнери	Трајање	Почетак	Циљне групе
			Општина	Влада РС	Властита средства	Остало					
								донатори			
47.	П33 Изградња Дома културе у Лопарама – II фаза	150.000 Буџет 50.000	X	X		X	Општина Лопаре“	Министарство просвјете и културе РС, донатори	16 мјесеци	Сеп. 2007.	Грађани, Библиотека, НВО, млади
48.	П34 Попис културно-историјског наслеђа	3.000	X	X			Народна библиотека	Општина, Министарство просвјете и културе РС, медији, образовне институције, појединци	6 мјесеци	Сеп. 2008.	Грађани, културне институције, образовне институције, туристи
49.	П35 Материјално-техничко опремање СПКД „Просвјета“ Лопаре	10.000	X	X		X	Општина	Министарство просвјете и културе РС, донатори, институције културе, дијаспора	4 мјесеца	Окт. 2008.	Чланови СПКД „Просвјета“, грађани општине
50.	Програм развоја спорта	-					Општина	Министарство породице, омладине и спорта РС, спортске организације	3 мјесеца	Март 2008.	Спортске организације, грађани, Општина
51.	П36 Публиковање календара културних и спортских дешавања	1.200	X			X	Општина	Општина, Министарство породице, омладине и спорта РС, спортски савези, СПКД „Просвјета“, Библиотека, донатори	4 мјесеца	Јан. 2008.	Грађани општине
52.	П37 Набавка реквизита за спортске клубове	10.000	X	X		X	Општина	Министарство за породицу, омладину и	3 мјесеца	Март 2008.	Чланови спортских клубова, рекреативци

ГОДИШЊИ АКЦИОНИ ПЛАН – ЛИСТА ПРОЈЕКТА И МЈЕРА											
Бр	НАЗИВ ПРОЈЕКТА/МЈЕРЕ	Вриједност (КМ)	Извор финансирања				Носилац	Партнери	Трајање	Почетак	Циљне групе
			Општина	Влада РС	Властита средства	Остало					
								спорт РС, грађани, дијаспора, донатори			
53.	Иницирање формирања струковних спортских савеза на нивоу општине	-					Општина	Спортске организације	3 мјесеца	Нов. 2007.	Спортске организације, спортисти
54.	ПЗ8 Реконструкција свлачионице ФК “Мајевица” Лопаре	10.000	X	X			ФК “Мајевица” Лопаре	Општина, Министарство за породицу, омладину и спорт РС	6 мјесеци	Сеп. 2008.	Чланови ФК “Мајевица”, гостујући тимови, рекреативци
УКУПНО:		4.369.600 2008 4.134.600									

3.4. Пројектне идеје

П1. Попис општинске имовине	Развојни циљ 1: Ефикаснија, одговорнија и транспарентнија општинска управа која омогућава активно и једнакоправно учествовање свих грађана у процесу доношења одлука.
	Оперативни циљ 1.1: До 2012. године успостављен ефикасан систем управљања људским ресурсима, јавном имовином и финансијама.
Кратак опис пројекта: Тренутно не постоје потпуни и тачни подаци о општинској имовини на простору општине Лопаре. Како би били у могућности квалитетније управљати јавном имовином, неопходно је, у складу са Законом о утврђивању и преносу права располагања имовином на јединици локалне самоуправе (Службени гласник Републике Српске бр. 70/06), формирати комисију за попис општинске имовине на простору општине. Општински начелник ће формирати Комисију, према Правилнику о интерним контролним поступцима (Општина Лопаре 04. 10. 2006. године) утврдити њене надлежности и рок за попис имовине. У свом раду, Комисија ће одредити тип базе података за чување и управљање подацима, извршити попис имовине по намјени, врсти, стању и вриједности, те припремити план за њено управљање. Комисија ће по потреби ангажовати овлаштене процјенитеље из ове области.	
Циљне групе: Општина, јавне институције, привредни субјекти и грађани	
Очекивани краткорочни резултати: • Формирана општинска комисија за попис општинске имовине • Извршен попис општинске имовине • Израђен план управљања општинском имовином	Индикатори: • Рјешење о именовању чланова Комисије • Израђен регистар општинске имовине
Очекивани дугорочни резултати: • Сређена документација о општинској имовини • Планско и ефикасно управљање општинском имовином	Индикатори: • План управљања општинском имовином
Потенцијални носиоци пројекта: Општина Лопаре	
Остали потенцијални партнери: Јавне институције, НВО	
Предуслови за реализацију: • Одлука начелника о именовању Комисије • Финансијска средства	Фактори ризика: • Неусаглашени законски прописи • Нерјешени имовинско-правни односи • Недостатак финансијских средстава
Процјена укупне вриједности пројекта: 3.000 КМ	Трајање пројекта: 12 мјесеци Почетак: Новембар 2007. године

П2: Билтен Општине	Развојни циљ 1: Ефикаснија, одговорнија и транспарентнија општинска управа која омогућава активно и једнакоправно учествовање свих грађана у процесу доношења одлука.
	Оперативни циљ 1.2: До 2012. године унапријеђени механизми за информисање грађана и веће учешће грађана у процесу доношења одлука од јавног интереса.
Кратак опис пројекта: Како би се повећала информисаност грађана општине Лопаре, неопходно је покренути штампање општинског билтена. У билтену би биле обрађене неопходне информације о раду локалне управе, раду Скупштине општине, јавних установа, као и друге информације које се тичу грађана. Начелник општине ће одредити стручни тим који ће радити на прикупљању и обради информација у сарадњи са службеницима за односе са јавношћу и информисање. Исти тим ће извршити одабир штампарије за штампање Билтена, поштујући Закон о јавним набавкама БиХ. Билтен ће се припремити и штампати у тиражу од цца 300 комада, а бит ће дистрибуисан представницима медија, МЗ-а, јавних установа, као и осталим заинтересованим. Билтен ће се штампати по потреби, минимално 4 пута годишње.	
Циљне групе: Грађани општине Лопаре, МЗ, јавне институције, медији, НВО	
Очекивани краткорочни резултати: • Израђен билтен Општине	Индикатори: • Број штампаних и дистрибуисаних билтена
Очекивани дугорочни резултати: • Боља информисаност грађана • Транспарентнији рад јавне управе	Индикатори: • Број штампаних и дистрибуисаних билтена • Повратне информације од грађана
Потенцијални носиоци пројекта: Општина	
Остали потенцијални партнери: Јавне институције, невладине организације, мјесне заједнице	
Предуслови за реализацију: • Финансијска средства • Технички услови за израду билтена • Успостављен механизам за извјештавање	Фактори ризика: • Недостатак финансијских средстава • Недовољна мотивисаност особља задуженог за припрему Билтена
Процјена укупне вриједности пројекта: 3.000 КМ	Трајање пројекта: 12 мјесеци Почетак: Октобар 2007. године

ПЗ: Постављање огласних табли у МЗ-има	Развојни циљ 1: Ефикаснија, одговорнија и транспарентнија општинска управа која омогућава активно и једнакоправно учествовање свих грађана у процесу доношења одлука.
	Оперативни циљ 1.2: До 2012. године унапријеђени механизми за информисање грађана и веће учешће грађана у процесу доношења одлука од јавног интереса.
Кратак опис пројекта: Примијеђено је да су становници општине Лопаре недовољно информисани о раду јавне управе и о дешавањима у својој општини, дијелом због њихове слабе заинтересованости, али и због недостатака адекватних механизма информисања. У циљу унапређења комуникације с грађанима и осигурања слободе приступа информацијама, неопходно је у свим мјесним заједницама поставити огласне табле на којима би биле оглашаване све важније активности на простору општине Лопаре. У 25 мјесних заједница поставила би се по једна огласна табла, затвореног типа, док би се у већим мјесним заједницама поставило и неколико додатних отворених огласних табли. Повјереник за мјесне заједнице ће вршити дистрибуцију материјала за огласне табле предсједницима МЗ, а одабир материјала вршит ће тим којег ће обредити општински начелник.	
Циљне групе: Грађани општине Лопаре	
Очекивани краткорочни резултати: Постављене огласне табле у свим МЗ	Индикатори: Број постављених огласних табли
Очекивани дугорочни резултати: - Боља информисаност грађана - Транспарентнији рад јавне управе - Веће повјерење грађана у рад локалне управе	Индикатори: - Број постављених информација - Ангажованост грађана у активностима од јавног значаја - Задовољство грађана – информације прикупљене анкетом
Потенцијални носиоци пројекта: Општина, МЗ	
Остали потенцијални партнери: НВО, донатори	
Предуслови за реализацију: Финансијска средства	Фактори ризика: Недостатак финансијских средстава
Процјена укупне вриједности пројекта: 6.500 КМ	Трајање пројекта: 3 мјесеца Почетак: Новембар 2007. године

П4. Израда Основе уређења и кориштења пољопривредног земљишта	Развојни циљ 2: Поспјешити економски раст и смањити стопу незапослености креирањем повољног пословног окружења, искориштавањем потенцијала у области пољопривреде, привлачењем страних инвестиција, те развојем МСП-а.
	Оперативни циљ 2.1: До 2012. године искориштеност обрадивог пољопривредног земљишта повећана за 50%, те осигурани механизми за откуп пољопривредних производа.
Кратак опис пројекта: Структура земљишта општине Лопаре указује да постоје значајне могућности за развој пољопривредне дјелатност, посебно у подручју воћарста. Непостојање уређене базе података о расположивом пољопривредном земљишту представља једну од основних препрека планском приступу развоју пољопривреде. Планирање развоја руралних подручја, односно развоја пољопривреде у цјелини треба посматрати из више правца обзиром на динамику пољопривреде, јер она зависи како од климе и састава тла, тако и од улагања у ту област. У циљу планског развоја пољопривреде, неопходно је изградити базу података о земљишту на подручју општине Лопаре, тј. снимити тренутно стање и начин употребе земљишта. Након тога узели би се узорци земљишта са терена, урадила анализа у Институту за агроекологију и земљиште РС, те би се израдила Основа уређења и кориштења пољопривредног земљишта (педолошка карта), чији би финални резултат био дефинисање зона земљишта које су најпогодније за одређене културе. Реализација овог пројекта ће дугорочно допринијети бољем управљању расположивог земљишта, али и новом запошљавању у области пољопривреде.	
Циљне групе: Пољопривредни произвођачи, земљорадничке задруге и удружења пољопривредника, Општина	
Очекивани краткорочни резултати: - Израђена Основа уређења и кориштења пољопривредног земљишта - Израђена база података о земљишту	Индикатори: - Број података о земљишту разврстаних по класама, бонитету и др. - Документ Основе уређења и кориштења пољопривредног земљишта доступан свим заинтересованим
Очекивани дугорочни резултати: - Ојачани општински капацитети за управљање земљишним ресурсима - Системски приступ развоју пољопривреде и већи приходи од пољопривредне производње	Индикатори: - Стратегија развоја пољопривреде - Број регистрованих газдинстава
Потенцијални носиоци пројекта: Општина	
Остали потенцијални партнери: Институт за агроекологију и земљиште РС, NERDA, Министарство за пољопривреду, шумарство и водопривреду РС	
Предуслови за реализацију: Финансијска средства	Фактори ризика: Недостатак финансијских средстава
Процјена укупне вриједности пројекта: 55.000 KM	Трајање пројекта: 15 мјесеци Почетак: Фебруар 2008. године

П5. Стратегија развоја пољопривреде	Развојни циљ 2: Поспјешити економски раст и смањити стопу незапослености креирањем повољног пословног окружења, искориштавањем потенцијала у области пољопривреде, привлачењем страних инвестиција, те развојем МСП-а. Оперативни циљ 2.1: До 2012. године искориштеност обрадивог пољопривредног земљишта повећана за 50%, те осигурани механизми за откуп пољопривредних производа.
Кратак опис пројекта: Општина Лопаре нема дефинисану Стратегију развоја пољопривреде. У том смислу изостаје и интензивирање примарне пољопривредне производње, због чега су и, поред осталог, газдинства још увијек мјешовита, уситњена и са малим обимом производње. Држава није заштитила домаћу производњу, па су пољопривредници препуштени сами себи. Из тих разлога је неопходна израда локалне стратегије развоја пољопривреде. За њену реализацију потребно је одредити носиоца активности, ангажовати стручне институције, те истражити локално тржиште. Након тога организовале би се јавне расправе на припремљени нацрт документа. Документ треба бити усвојен од стране Скупштине општине. Како би процес израде Стратегије био квалитетан, потребно је укључити и удружења пољопривредника из сусједних општина, те представнике свих пољопривредних грана у Лопарама. Потребно је истражити њихове међусобне односе, анализирати ресурсе које посједују и могућности да пруже подршку имплементацији Стратегије.	
Циљне групе: Пољопривредни произвођачи, земљорадничке задруге и удружења пољопривредника, Општина	
Очекивани краткорочни резултати: • Израђена Стратегија развоја пољопривреде • Распоживи подаци о пољопривредној производњи у општини Лопаре	Индикатори: • Документ Стратегије развоја пољопривредне производње • Број и врста података о пољопривредним произвођачима • Број и врста података о пољопривредним производима
Очекивани дугорочни резултати: • Планско управљање пољопривредном производњом • Развој руралних дијелова општине Лопаре • Повећана запосленост у примарној пољопривредној производњи	Индикатори: • Извјештаји о имплементацији Стратегије • Број запослених у примарној пољопривредној производњи • Већи приходи по јединици површине
Потенцијални носиоци пројекта: Општина	
Остали потенцијални партнери: Удружење пољопривредника, Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде РС, Привредна комора РС, NERDA, донатори	
Предуслови за реализацију: • Финансијска средства	Фактори ризика: • Недостатак финансијских средстава
Пројекта укупне вриједности пројекта: 15.000 KM	Трајање пројекта: 4 мјесеца Почетак: Новембар 2008. године

П6. Помоћ изградњи мини прерађивачких капацитета (сушаре)	Развојни циљ 2: Поспјешити економски раст и смањити стопу незапослености креирањем повољног пословног окружења, искориштавањем потенцијала у области пољопривреде, привлачењем страних инвестиција, те развојем МСП-а.
	Оперативни циљ 2.1: До 2012. године искориштеност обрадивог пољопривредног земљишта повећана за 50%, те осигурани механизми за откуп пољопривредних производа.
Кратак опис пројекта: Иако се велики број сеоских домаћинстава бави пољопривредом као основном дјелатности, веома је мали број регистровао своју самосталну дјелатност. У складу с измјенама у Закону о пољопривреди и новом начину регулisaња подстицаја пољопривредне производње, очекује се повећање интереса за регистровањем пољопривредне дјелатности. Поменутом у прилог иде и то да се Општина Лопаре планира активније укључити у стимулацију развоја пољопривреде. Велика количина старих сорти воћа, те лекобиле и јестиве гљиве остану неискориштени због непостојања прерађивачких капацитета на простору општине. Овај пројекат има за циљ промоцију предузетништва и помоћ пољопривредницима да своје производе из примарне пољопривредне производње прилагоде потребама тржишта. Монтажом 10 мини сушара на соларну енергију, снаге 4 KW, капацитета 12 м ³ омогућило би се потпуно искориштење свих производа из примарне производње, а који се у свјежем стању не могу пласирати. Општина ће спровести процедуру одабира пољопривредних произвођача којима је помоћ неопходна, а који већ имају потребу за овим видом прераде производа из примарне производње. У одабиру пољопривредних произвођача којима ће се додијелити помоћ у суфинансирању набавке сушара дат ће се предност незапосленим и другим угроженим категоријама. Уколико овај пројекат постигне планиране резултате, очекује се његова даља разрада и проширивање.	
Циљне групе: Пољопривредни произвођачи, незапослени	
Очекивани краткорочни резултати: Мини соларне сушаре у функцији	Индикатори: Број постављених сушара
Очекивани дугорочни резултати: - Запослено становништво - Развијени мини прерађивачки капацитети - Развијена еколошка пољопривредна производња	Индикатори: - Број запослених - Број прерађивачких капацитета - Број сертификованих произвођача
Потенцијални носиоци пројекта: Сервис за подршку предузетништву	
Остали потенцијални партнери: Општина, Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде РС, NERDA, земљорадничке задруге и удружења пољопривредника	
Предуслови за реализацију: Финансијска средства	Фактори ризика: Недостатак финансијских средстава
Пројена укупне вриједности пројекта 10.000 KM	Трајање пројекта: 4 мјесеца Почетак: Јуни 2008. године

П7. Сервис за подршку предузетништву	Развојни циљ 2: Пospјешити економски раст и смањити стопу незапослености креирањем повољног пословног окружења, искориштавањем потенцијала у области пољопривреде, привлачењем страних инвестиција, те развојем МСП-а. Оперативни циљ 2.2: До 2010. године успостављени механизми за подстицај развоја пољопривреде и МСП-а
Кратак опис пројекта: На подручју општине Лопаре још увијек не постоји одговарајући ниво координације између Општине и предузетника. Како би се унаприједило пословно окружење и осигурала адекватна подршка предузетницима, потребно је формирати Сервис за подршку предузетништву у склопу општинске управе. Сервис би пружао техничку помоћ предузетницима и координирао би са пословним удружењима, развојним агенцијама и привредним коморама. Кроз сервис би се пружале савјетодавне услуге, вршила би се едукација предузетника из области менаџмента, маркетинга, пословних финансија, те пружала помоћ у изради бизнис планова, организовања сајмова, итд. Сервис би израдио и одржавао базу података о предузетништву на простору општине Лопаре, те радио на промоцији предузетништва. У Сервису би поред стручног сарадника за локални економски развој (ЈЕР), који већ ради у Општини, биле ангажоване стручне особе за привреду и статистику, те особа за пољопривреду, које би пружале савјетодавне услуге. Сервис би требао прерасти у стални сервис који би дјеловао унутар Одсјека за предузетништво.	
Циљне групе: Предузетници, незапослени, млади	
Очекивани краткорочни резултати: • Успостављен Сервис • Обучени чланови Сервиса за пружање услуга • Успостављена база података о садашњим предузетницима • Израђени промотивни материјали о предузећима	Индикатори: • Број ангажованих у Сервису • Број и врста тренинга за чланове Сервиса • Број и врста пружених услуга • Број евидентираних предузећа • Број штампаног и дистрибуисаног материјала
Очекивани дугорочни резултати: • Развијеније предузетништво у Лопарама • Смањена незапосленост	Индикатори: • Број малих и средњих предузећа • Број запослених
Потенцијални носиоци пројекта: Општина	
Остали потенцијални партнери: Удружења привредника, Завод за запошљавање РС, NERDA	
Предуслови за реализацију: • Финансијска средства	Фактори ризика: • Недостатак подршке одборника у СО • Недостатак финансијских средстава
Процјена укупне вриједности пројекта: 6.000 КМ	Трајање пројекта: 6 мјесеци Почетак: Јануар 2008. године

П8. Едукација младих о предузетништву	Развојни циљ 2: Поспјешити економски раст и смањити стопу незапослености креирањем повољног пословног окружења, искориштавањем потенцијала у области пољопривреде, привлачењем страних инвестиција, те развојем МСП-а.
	Оперативни циљ 2.4: До 2015. године стопа запослености повећана за 50%.
Кратак опис пројекта: Један од највећих проблема у општини Лопаре је незапосленост младих и низак ниво предузетничког духа нових генерација. Гледано према броју становника и броју регистрованих предузећа, предузетништво је на подручју Лопара изразито неразвијено. У циљу подршке економском развоју општине, овај пројекат предвиђа обуку младих особа са простора општине Лопаре, а који имају у плану покретање приватног предузећа. Општина ће позвати заинтересоване да пријаве своје пословне идеје, а након тога ће се организовати обука. Критерији за селекцију предложених идеја, тј. кандидата, ће се накнадно утврдити, у овисности од броја пријављених. Обука би садржавала предавања и радионице о томе како развити пословну идеју, како направити пословни план (енг. бусинес план), како водити основне финансијске податке, како регистровати предузеће, те на крају које су то финансијске институције које могу помоћи у финансирању и суфинансирању реализовања пословних идеја. У оквиру обуке, полазници би развили властите пословне планове, а које би касније могли користити за аплицирање у финансијским институцијама и фондовима за развој. Обуку ће водити стручњаци из ове области, а за организацију обуке ће бити задужен Сервис за подршку предузетништву.	
Циљне групе: Млади, незапослени, привредници	
Очекивани краткорочни резултати: - Обучени млади за предузетништво - Развијени пословни планови	Индикатори: - Број обучених младих особа - Број развијених пословних планова - Број одржаних едукација
Очекивани дугорочни резултати: - Повећан број нових предузећа - Повећан број запослених	Индикатори: - Број нових предузећа - Број запослених
Потенцијални носиоци пројекта: Сервис за подршку предузетништву	
Остали потенцијални партнери: Општина, Средњошколски центар „Вук Караџић“, Завод за запошљавање РС, НВО, НЕРДА	
Предуслови за реализацију: - Финансијска средства - Довољан број заинтересованих	Фактори ризика: Незаинтересованост и неинформисаност младих за овај вид обуке
Процјена укупне вриједности пројекта: 3.500 КМ	Трајање пројекта: 3 мјесеца Почетак: Јуни 2008. године

П9: Просторни план општине	Развојни циљ 3: Побољшати услове и квалитет живота становништва кроз унапређење инфраструктуре, те заштиту животне средине.
	Оперативни циљ 3.1: До краја 2012. године усвојена просторно-планска документација и у складу с потребама становништва реконструисана путна и стамбена инфраструктура и електро мрежа.
Кратак опис пројекта: Општина Лопаре нема кровни просторно-плански документ (просторни план), који ће као план усклађен са просторним планом Републике Српске бити основ за доношење и усвајање нижих планских докумената (урбанистички и регулациони планови). Доношење овог плана је законом прописана обавеза, а такође је и предуслов за плански развој општине. За израду просторног плана потребно је одезбиједити одређене подлоге и прибавити потребне сагласности од надлежног министарства, те у складу са Законом о јавним набавкама БиХ одабрати установу за израду плана. Посједовање просторно-планске документације омогућава плански развој општине у свим сферама живота грађана. Њиме се дефинише индустријска зона, грађевинско земљиште, земљиште посебних намјена, итд.	
Циљне групе: Грађани општине Лопаре, Општина	
Очекивани краткорочни резултати: Урађена просторно-планска документација	Индикатори: Просторни план усвојен од стране СО
Очекивани дугорочни резултати: - Планско коришћење простора и развој општине - Урбани развој	Индикатори: - Већа улагања у привреду општине - Ниво инфраструктуре
Потенцијални носиоци пројекта: Општина	
Остали потенцијални партнери: Електродистрибуција, Телеком, ЈКП ЕКОКОМ, Влада Републике Српске, ресорна министарства, Дирекција за путеве РС, специјализована агенција за припрему просторног плана	
Предуслови за реализацију: - Одлука СО-е Лопаре - Финансијска средства	Фактори ризика: - Недостатак средстава - Недовољно искусна агенција за израду просторног плана - Кашњење у изради плана
Процјена укупне вриједности пројекта: 100.000 KM	Трајање пројекта: 12 мјесеци Почетак: Новембар 2007. године

П10. Асфалтирање локалних путева (у складу са Планом капиталних инвестиција)	Развојни циљ 3: Побољшати услове и квалитет живота становништва кроз унапређење инфраструктуре, те заштиту животне средине. Оперативни циљ 3.1: До краја 2012. године усвојена просторно-планска документација и у складу с потребама становништва реконструисана путна и стамбена инфраструктура и електро мрежа.
Кратак опис пројекта: Постојећи локални путеви у Лопарама не задовољавају потребе грађана и привредних субјеката, те негативно утичу на потенцијалне инвеститоре и развој општине. Од 537 км путева, само 109 км је асфалтирано. Сваке године се општинским буџетом предвиде одређена средства за путну инфраструктуру. Предвиђена средства се искључиво троше на поправке постојећих путева, а не на асфалтирање макадамских или изградњу нових путева. Скупштина општине донијела је План асфалтирања приоритетних локалних путева. Финансирање пројекта предвиђа учешће Општине и грађана. Општина Лопаре је добила и намјенски кредит у висини од 1.200.000 КМ, а чека се и одобравање новог комерцијалног кредита у вриједности од 800.000 КМ, за који је Министарство финансија РС дало сагласност. Општина Лопаре предвиђа укупно алоцирање око 2,2 милиона КМ за реализацију овог пројекта, док ће остала средства бити издвојена од стране грађана. Одборници СО Лопаре су, на сједници одржаној 19. јула 2007. године, усвојили Одлуку о учешћу општине у суфинансирању изградње и асфалтирања локалних путева. За прикупљање понуда најповољнијих понуђача за реализацију овог програма поштоват ће се Закон о јавним набавкама БиХ. Као приоритет за развој општине, а у складу са Одлуком о учешћу Општине у суфинансирању изградње и асфалтирања локалних путева, неопходно је асфалтирати следеће путеве: Улица у насељу Лопаре; Пут у Смиљевцу од Јовелића брда до раскрћа Грабовац; Пут у Горњим Пиперима од Дома – Спасојевићи; Пут у Вукосавцима од куће В. Митровића до Новаковића; Пут у Вукосавцима од куће В. Митровића до Мотела; Пут у Миросавцима; Пут у Козјаку од регионалног пута Р-458 (мост Мачковац) до куће Славка Јовића, те од куће С. Јовића до З. Благојевићи, такође од куће С. Јовића до читаонице у Козјаку и до куће Цвијетина Стјепановића; Пут у Милином Селу (Шашуља преко М. Села према Корају); Пут у Брусници; Пут у Липовицама; Пут у Тобуту (од куће В. Керовића преко Ћатиноваче ка Удригову); Пут у Прибоју – Цемат; Пут од школе у Пељавама преко Станковића до рег. пута Лопаре-Прибој; Пут у Мртвици; Пут у Јабланици од куће Саве Савића-Видиковићи-Зекићи; Пут у Доњим Пиперима – Беговићи; Пuteви у Пирковцима (за засеке Савићи и Тошићи).	
Циљне групе: Грађани општине Лопаре	
Очекивани краткорочни резултати: Асфалтирани локални путеви	Индикатори: - Технички пријем - Број и дужина асфалтираних путева
Очекивани дугорочни резултати: - Унапријеђена саобраћајна комуникација - Побољшано стање инфраструктуре - Повећана сигурност учесника у саобраћају	Индикатори: - Број саобраћајних незгода - Број интервенција на оправкама путева
Потенцијални носиоци пројекта: Општина Лопаре	
Остали потенцијални партнери: Влада РС, Дирекција за путеве РС, грађани	
Предуслови за реализацију: - Израђена пројектна документација - Ријешена имовинско-правна питања - Осигурана финансијска средства	Фактори ризика: - Временски услови - Неријешени имовинско-правни односи - Недостатак средстава
Пројена укупне вриједности пројекта: 3.120.000 КМ	Трајање пројекта: 12 мјесеци Почетак: Септембар 2007. године

П11.	Развојни циљ 3: Побољшати услове и квалитет живота становништва кроз унапређење инфраструктуре, те заштиту животне средине.
Асфалтирање и уређење улица у центру општине Лопаре	Оперативни циљ 3.1: До краја 2012. године усвојена просторно-планска документација и у складу с потребама становништва реконструисана путна и стамбена инфраструктура и електро мрежа.
Кратак опис пројекта: Градске улице у Лопарама су у лошем стању, без прописно изграђених пјешачких стаза и прелаза, са доста оштећења на асфалту, што отежава кретање како пјешака тако и моторних возила. У циљу унапређења путне инфраструктуре, те побољшања услова живљења локалног становништва неопходно је приступити санирању улица у ужој градској језгри. У наредном периоду предвиђа се санација улице Краља Петра у дужини 240 м, улице од Дјечијег вртића до Цркве дужине 640 м, улице поред Поште у дужини 90 м, улице Цара Лазара у дужини 100 м и улице Мајке Ангелине у дужини 35 м. У склопу асфалтирања и уређења градских улица, водиће се рачуна о прилагођавању тротоара потребама инвалидних лица. За реализацију овог пројекта потребно је да Скупштина општине донесе Одлуку, након чега би се расписао јавни оглас и извршио одабир извођача радова у складу са Законом о јавним набавкама БиХ. Финансирање реализације овог пројекта предвиђа и учешће грађана. Висина учешћа грађана у реализацији пројекта ће се накнадно одредити, у овисности од потребе.	
Циљне групе: Грађани општине Лопаре, предузетници	
Очекивани краткорочни резултати: Асфалтиране локалне улице	Индикатори: - Технички пријем - Дужина асфалтираних улица - Уложена финансијска средства
Очекивани дугорочни резултати: - Побољшана путна инфраструктура - Повећана сигурност учесника у саобраћају - Љепши изглед града	Индикатори: - Број интервенција на одржавању локалних улица - Извјештај ПУ о саобраћајним незгодама - Задовољство грађана – информације прикупљене анкетањем
Потенцијални носиоци пројекта: Општина	
Остали потенцијални партнери: Министарство за просторно уређење, грађевинарство и екологију РС, грађани	
Предуслови за реализацију: - Донесена Одлука СО - Израђена пројектна документација - Осигурана финансијска средства	Фактори ризика: - Временски услови - Недостатак средстава
Пројена укупне вриједности пројекта: 300.000 КМ	Трајање пројекта: 14 мјесеци Почетак: Октобар 2007. године

П12. Изградња тротоара до СШЦ „Вук Караџић“ Лопаре	Развојни циљ 3: Побољшати услове и квалитет живота становништва кроз унапређење инфраструктуре, те заштиту животне средине.
	Оперативни циљ 3.1: До краја 2012. године усвојена просторно-планска документација и у складу с потребама становништва реконструисана путна и стамбена инфраструктура и електро мрежа.
Кратак опис пројекта: СШЦ „Вук Караџић“, којег похађа око 400 ученика, смјештен је на излазу из града, на врло прометној локацији. У том дијелу града не постоји уређена површина која је намијењена за кретање пјешака, тако да је сигурност ученика и наставног особља на врло ниском нивоу. У циљу повећања сигурности грађана, а прије свега ученика неопходно је приступити изградњи тротоара који би се пружао од постојеће бензинске пумпе до СШЦ. Након доношења Одлуке СО о изградњи тротоара на предвиђеној дионици, неопходно је урадити пројектну документацију, а затим у складу са Законом о јавним набавкама БиХ извршити одабир извођача радова и реализацију пројекта.	
Циљне групе: Ученици и запосленици СШЦ „Вук Караџић“, грађани општине Лопаре	
Очекивани краткорочни резултати: • Изграђен тротоар према СШЦ „Вук Караџић“	Индикатори: • Технички пријем • Дужина изграђеног тротоара
Очекивани дугорочни резултати: • Унапријеђена инфраструктура на подручју општине • Повећана безбједност учесника у саобраћају	Индикатори: • Број саобраћајних несрећа • Задовољство грађана – информације прикупљене анкетирањем
Потенцијални партнери за имплементацију: Општина	
Остали потенцијални партнери: Влада РС, донатори	
Предуслови за реализацију: • Подршка пројекту • Одлука СО • Обезбијеђена финансијска средства	Фактори ризика: • Недостатак финансијских средстава
Процјена укупне вриједности пројекта: 15.000 КМ	Трајање пројекта: 5 мјесеци Почетак: Март 2008. године

П13. Постављање саобраћајне сигнализације	Развојни циљ 3: Побољшати услове и квалитет живота становништва кроз унапређење инфраструктуре, те заштиту животне средине. Оперативни циљ 3.1: До краја 2012. године усвојена просторно-планска документација и у складу с потребама становништва реконструисана путна и стамбена инфраструктура и електро мрежа.
Кратак опис пројекта: Општина Лопаре је смјештена на магистралном путу Бијељина – Брчко – Тузла. Поменута магистрала пролази кроз центар града, угрожавајући безбједност грађана. Међу најугроженије грађане спадају дјеца школског узраста, због локације школских објеката у непосредној близини прометница и недостатка адекватне сигнализације. Стога је потребно извршити постављање вертикалне свијетлеће сигнализације, посебно у близини школа: ОШ „Свети Сава“ и СШЦ „Вук Караџић“, те у МЗ-има: Прибој, Корај, Вукосавци и Тобут. Прије реализације овог пројекта, неопходно је да Скупштина општине Лопаре донесе Одлуку о постављању адекватне саобраћајне сигнализације. За одабир најповољнијег извођача користит ће се Закон о јавним набавкама БиХ. Постављањем адекватне саобраћајне сигнализације повећала би се сигурност свих учесника у саобраћају, а посебно ученика основне и средње школе.	
Циљне групе: Грађани, посебно дјеца школског узраста и стари	
Очекивани краткорочни резултати: Постављена вертикална сигнализација	Индикатори: - Технички пријем - Број изграђених објеката вертикалне сигнализације
Очекивани дугорочни резултати: - Изграђена саобраћајна култура учесника у саобраћају - Повећана сигурност учесника у саобраћају	Индикатори: - Извјештај ПУ о броју саобраћајних несрећа - Задовољство грађана – информације прикупљене анкетирањем
Потенцијални носиоци пројекта: Општина Лопаре	
Остали потенцијални партнери: Министарство за саобраћај и везе РС, Министарство просвјете и културе РС, донатори	
Предуслови за реализацију: - Одлука СО - Урађена планска документација - Финансијска средства	Фактори ризика: - Недостатак финансијских средстава - Недостатак подршке Општинских власти
Пројена укупне вриједности пројекта: 10.000 KM	Трајање пројекта: 5 мјесеца Почетак: Март 2008. године

П14. Успостављање регистра и стављање под контролу свих водовода и изворишта на подручју општине Лопаре	Развојни циљ 3: Побољшати услове и квалитет живота становништва кроз унапређење инфраструктуре, те заштиту животне средине. Оперативни циљ 3.2: До краја 2013. године осигурана организована дистрибуција квалитетне воде за пиће за 45% становника општине, а за остале становнике обезбијеђен приступ здравствено исправној води.
Кратак опис пројекта: Општина Лопаре располаже бројним извориштима воде. Међутим, не постоји евиденција изворишта, нису проведена ни истраживања квалитета воде, а не постоје ни мјере заштите овог природног богатства. У циљу праћења функционисања система водоснабдијевања указала се потреба за успостављањем регистра система водоснабдијевања у општини, као и регистра потенцијалних изворишта за напајање водом у будућности. ЈКП „Екоком“ у сарадњи са представницима МЗ-а пописали би све водоводе и изворишта, те сачинили регистар са потребним карактеристикама. Поред поменутог, потребно је извршити картирање врела, одредити физичко-хемијске и микробиолошке карактеристике воде и измјерити издашност врела. Када се овај процес оконча, потребно је израдити и провести пројекте заштитних зона изворишта. Предуслови за реализацију пројекта су усвојена Одлука о успостављању регистра и стављање под контролу свих водовода и изворишта у општини Лопаре од стране Скупштине општине. Након пописаних водовода и изворишта, те њихове контроле, успоставио би се регистар-база података.	
Циљне групе: Грађани општине Лопаре	
Очекивани краткорочни резултати: • Успостављен регистар водовода и изворишта на простору општине • Водоводи и изворишта стављени под контролу општинских власти	Индикатори: • Број регистрираних водовода, бунара, чесми и изворишта
Очекивани дугорочни резултати: • Заштићени природни потенцијали • Планско коришћење водовода и изворишта у функцији развоја • Квалитетније одржавање система • Мање редукције воде	Индикатори: • Број заштићених зона изворишта • Број контролираних система • Број редукција воде
Потенцијални носиоци пројекта: ЈКП „Екоком“	
Остали потенцијални партнери: Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде РС, Министарство здравља и социјалне заштите РС, донатори, МЗ, Институту/ факултети, Дом здравља	
Предуслови за реализацију: • Одлука СО • Финансијска средства	Фактори ризика: • Недостатак знања • Недовољна подршка стручних институција • Недостатак финансијских средстава
Процјена укупне вриједности пројекта: 3.000 КМ	Трајање пројекта: 3 мјесеца Почетак: Април 2008. године

П15. Израда пројектне документације за реконструкцију и уређење водозахвата Веселиновац и Рисовац	Развојни циљ 3: Побољшати услове и квалитет живота становништва кроз унапређење инфраструктуре, те заштиту животне средине. Оперативни циљ 3.2: До краја 2013. године осигурана организована дистрибуција квалитетне воде за пиће за 45% становника општине, а за остале становнике обезбијеђен приступ здравствено исправној води.
Кратак опис пројекта: Општина Лопаре нема на адекватан начин ријешено питање снабдијевања водом. Са хидрогеолошког становишта подручје општине Лопаре је веома неповољно, тако да ни у једној фази развоја град Лопаре није располагао довољним количинама воде. Тренутно се снабдијевање водом врши са два водозахвата, отворених бујучних водотока, Веселиновац и Рисовац. Издашност оба извора заједно у нормалним условима не прелази 15 литара/сец, док се у љетним мјесецима издашност смањује на испод 3 литара/сец што аутоматски доводи до редукције у испоруци воде, јер су потребе прикључених потрошача око 12-15 литара/сец. С тим у вези неопходна је изградња одређеног система акумулације сирове воде која би служила да премости критичне периоде у љетним мјесецима, када је драстично смањен доток воде, као и у периодима интензивних кишних падавина када долази до драстичног замућења предметних водотока. Изградњом брана на ова два водозахвата вршила би се у повољним мјесецима акумулација воде која би на водозахвату Веселиновац износила око 90.000 м ³ воде, а на водозахвату Рисовац око 60.000 м ³ воде, што би значило да би град Лопаре у сваком тренутку располагао са четворомјесечним залихама воде. Циљ пројекта је израда пројектне документације за реконструкцију и уређење водозахвата Веселиновац и Рисовац. За реализацију овог пројекта СО Лопаре ће донијети одлуку о његовој реализацији, а након усвојене Одлуке расписат ће се јавни оглас за одабир најповољнијег понуђача у складу са Законом о јавним набавкама БиХ.	
Циљне групе: Грађани општине Лопаре, предузетници	
Очекивани краткорочни резултати: Припремљена студија изводљивости изградње брана	Индикатори: - Студија изводљивости - Технички пријем
Очекивани дугорочни резултати: Редовна испорука квалитетне воде корисницима	Индикатори: Број редукција посебо у љетном периоду
Потенцијални носиоци пројекта: Општина	
Остали потенцијални партнери: Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде РС, ЈКП „Екоком“, донатори, предузетници, грађани	
Предуслови за реализацију: - Одлука СО Лопаре - Финансијска средства	Фактори ризика: - Недостатак подршке - Недостатак финансијских средстава
Пројена укупне вриједности пројекта: 30.000 КМ	Трајање пројекта: 12 мјесеци Почетак: Октобар 2007. године

П16.	Развојни циљ 3: Побољшати услове и квалитет живота становништва кроз унапређење инфраструктуре, те заштиту животне средине.
Санација водовода у МЗ Корај	Оперативни циљ 3.2: До краја 2013. године осигурана организована дистрибуција квалитетне воде за пиће за 45% становника општине, а за остале становнике обезбијеђен приступ здравствено исправној води.
Кратак опис пројекта: МЗ Корај је имала изграђен водовод још 1978. године, а становништво се снабдијевало водом системом са преко 1.000 прикључака и укупном дужином водоводне мреже од око 17.000 м, са два бунара у склопу којих су постојале и потисне пумпе, двије пумпе са аутоматским хлоринатором, трафо станицом и другим пратећим и резервним материјалом. С обзиром да је у вријеме изградње водовода уграђиван материјал слабог квалитета (ПВИЦ цијеви), те због десетогодишњег периода неодржавања дошло је до већих оштећења која су узроковала евидентан проблем нередовног снабдијевања водом. Један дио водовода је саниран улагањем мјештана, али упркос томе остао је несаниран велики дио водоводног система. Наиме, у несанираном дијелу долази до великих губитака воде. ЈКП „Екоком“ из Лопара није било заинтересовано за улагања у водовод, те је исти предат на даље располагање МЗ Корај. Чак и поред чињенице да потрошачи редовно измирују своје обавезе, још увијек није дошло до санирања оштећења. Санација водоводна би укључивала измјену постојећих цијеви, те припрему за прикључке нових корисника. Радње које су неопходне за санацију су: изградња главног вода кроз Башић Махалу од куће Бегић Фетаха до вакуфске куће у Пашићима; изградња линије од куће Бегић Фетаха до трафо станице Хамидовача кроз центар насеља; изградња линије од шахта Османа Халиловића кроз насеље Мурселовићи до шахта Хајрудина Дењагића; изградња линије од шахта Османа Халиловића до Џамије у Доњој махали и изградња линије од Хамидоваче до куће Хамзић Менсура. Санацијом водоводне мреже, обезбиједило би се организовано снабдијевање за око 280 домаћинстава.	
Циљне групе: 1.400 становника МЗ Корај	
Очекивани краткорочни резултати: • Саниран водовод у МЗ Корај	Индикатори: • Технички пријем • Дужина санираног водовода у метрима • Број изграђених прикључака
Очекивани дугорочни резултати: • Побољшано стање водоводне инфраструктуре • Редовно снабдијевање водом становништва у МЗ Корај • Стварање бољих услова за повратнике	Индикатори: • Број интервенција на водоводу у МЗ Корај • Губици воде и број редукција воде у МЗ Корај • Број повратника
Потенцијални носиоци пројекта: Општина	
Остали потенцијални партнери: Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде РС, ЈКП „Екоком“, МЗ Корај, донатори, предузетници, грађани	
Предуслови за реализацију: • Финансијска средства • Припремљена пројектна документација	Фактори ризика: • Недостатак финансијских средстава
Пројена укупне вриједности пројекта: 49.000 КМ	Трајање пројекта: 6 мјесеци Почетак: Децембар 2007. године

П17: Санација главног канализационог вода у МЗ Корај	Развојни циљ 3: Побољшати услове и квалитет живота становништва кроз унапређење инфраструктуре, те заштиту животне средине. Оперативни циљ 3.3: До краја 2013. године 40% домаћинстава прикључено на квалитетну канализациону мрежу, те осигурано пречишћавање отпадних вода из мреже.
Кратак опис пројекта: Услуге одвода отпадних вода осигуране су само за уже градско подручје. МЗ Корај, која броји око 1.400 становника, имала је урађену канализациону мрежу кроз читаво село и прије рата. Али, у току или након рата, дио главног вода са цијевима Ø 120 мм у дужине 150 метара је девастиран, па и без обзира што у МЗ постоји исправна секундарна канализациона мрежа, све отпадне воде које се улијевају у главни вод расипају се у насељено мјесто и директно угрожавају 30 до 40 домаћинстава. Стога је неопходно извршити оправку главног вода, која би се састојала од постављања цијеви одговарајућег профила. За овај пројекат није потребно радити пројектну документацију, јер се ради само о санацији постојећег система, али је потребно обезбиједити неопходни материјал, а мјештани би својим личним ангажманом извршили санацију канализационог вода.	
Циљне групе: 1.400 становника МЗ Корај	
Очекивани краткорочни резултати: • Обновљен главни канализациони вод • У функцији канализациони систем кроз МЗ Корај	Индикатори: • Постављено 150 метара бетонских цијеви • Прикључено 350 домаћинстава на канализациону мрежу
Очекивани дугорочни резултати: • Чистија и здравија животна средина • Стварање бољих услова за повратнике	Индикатори: • Задовољство грађана • Број повратника
Потенцијални носиоци пројекта: Општина	
Остали потенцијални партнери: Грађани, МЗ Корај, донатори	
Предуслови за реализацију: • Финансијска средства	Фактори ризика: • Недостатак финансијских средстава • Недостатак подршке од стране Општине
Процјена укупне вриједности пројекта: 22.000 КМ	Трајање пројекта: 5 мјесеци Почетак: Март 2008.године

П18. Израда пројектне документације за канализациону мрежу у МЗ Прибој	Развојни циљ 3: Побољшати услове и квалитет живота становништва кроз унапређење инфраструктуре, те заштиту животне средине.
	Оперативни циљ 3.3: До краја 2013. године 40% домаћинстава прикључено на квалитетну канализациону мрежу, те осигурано пречишћавање отпадних вода из мреже.
Кратак опис пројекта: МЗ Прибој је приградско насеље са око 1.500 становника, а нема урађену канализациону мрежу. Како се број становника повећава, овај проблем постаје израженији, посебно са аспекта здравља становништва ове МЗ. Циљ овог пројекта је припрема пројектне документације и главног изведбеног пројекта колектора са пречистачем. Припремљена пројектна документација створиће услове за изналагање средстава, али и дефинисања начина за рјешавање питања третмана отпадних вода, што ће допринијети здравијој и чистијој животној средини за грађане МЗ Прибој. За реализацију пројекта, неопходно је усвајање одлуке од стране Скупштине општине. За одабир најповољнијег понуђача поштоват ће се Закон о јавним набавкама БиХ.	
Циљне групе: Становници МЗ Прибој	
Очекивани краткорочни резултати: • Припремљена пројектна документација • Створени предуслови за изградњу канализационе мреже	Индикатори: • Пројектна документација
Очекивани дугорочни резултати: • Изграђена канализациона мрежа у МЗ Прибој • Унапријеђена заштита животне околине	Индикатори: • Дужина канализационе мреже • Подаци о стању околиша
Потенцијални носиоци пројекта: Општина	
Остали потенцијални партнери: Министарство за просторно уређење, грађевинарство и екологију РС, ЈКП „ЕКОКОМ“, донатори	
Предуслови за реализацију: • Одлука општинских власти • Финансијска средства	Фактори ризика: • Недостатак подршке пројекту • Недостатак финансијских средстава
Процјена укупне вриједности пројекта: 25.000 КМ	Трајање пројекта: 6 мјесеци Почетак: Фебруар 2008.године

П19. Санација постојећих дивљих депонија	Развојни циљ 3: Побољшати услове и квалитет живота становништва кроз унапређење инфраструктуре, те заштиту животне средине. Оперативни циљ 3.4: До краја 2012. године повећано и унапријеђено прикупљање и одлагање чврстог отпада за 30%, деминирано 30% минираних подручја, те уређене јавне површине.
Кратак опис пројекта: Непоштовање општинских одлука о комуналном уређењу (Службени гласник општине Лопаре 4/04) и о комуналним таксама (Службени гласник општине Лопаре 2/06) о обавезном плаћању такси и уредном одлагању смећа на за то прописана мјеста, узроковало је појаву великог броја дивљих депонија, а тачан број тих депонија није познат. У циљу спречавања даљег нарушавања околиша, неопходно је санирати дивље депоније на локалитетима шумског земљишта, у непосредној близини водотока и са земљишта које је могуће обрађивати. Санација депонија омогућава прилагођавање намјени одређених површина пољопривредног земљишта, као и уређење локација за излетишта и рекреацију. Упоредо са санирањем дивљих депонија потребно је да ЈКП „Екоком“ повећа контролу одлагања чврстог отпада на простору општине.	
Циљне групе: Грађани општине Лопаре	
Очекивани краткорочни резултати: • Санирани дивље депоније	Индикатори: • Број санираних дивљих депонија • Издвојена финансијска средства • Очишћена површина земље у m² • Количина уклоњеног отпада у m³
Очекивани дугорочни резултати: • Унапријеђена заштита животне околине и сузбијена појава ширења дивљих депонија • Заустављено даље девастирање околиша на очишћеним локалитетима • Смањена могућност појаве заразних обољења • Повећана површина обрадивог земљишта	Индикатори: • Број дивљих депонија • Број излетишта и терена за рекреацију • Нове обрадиве површине у m² • Задовољство грађана
Потенцијални носиоци пројекта: ЈКП „Екоком“	
Остали потенцијални партнери: Општина, Цивилна заштита РС, донатори, МЗ	
Предуслови за реализацију: • Финансијска средства • Обезбијеђен приступ грађевинским машинама	Фактори ризика: • Недостатак подршке • Недостатак финансијских средстава
Пројена укупне вриједности пројекта: 8.000 KM	Трајање пројекта: 5 мјесеци Почетак: Април 2008. године

П20. Уређење парка испред зграде Дјечијег вртића	Развојни циљ 3: Побољшати услове и квалитет живота становништва кроз унапређење инфраструктуре, те заштиту животне средине. Оперативни циљ 3.4: До краја 2012. године повећано и унапријеђено прикупљање и одлагање чврстог отпада за 30%, деминирано 30% минираних подручја, те уређене јавне површине.
Кратак опис пројекта: Најмлађе категорије становништва по мјесним заједницама у општини Лопаре ускраћене су за квалитетно заједничко дружење и предшколско образовање и васпитање. Ови недостаци негативно се одражавају на процес здраве социјализације и одрастања. Недостатак игралишта и забавишта за дјецу узраста до 7 година може имати негативне посљедице у виду потешкоћа у толеранцији и сарадњи са другима, одгојној запуштености, те недовољној физичкој развијености. У општини Лопаре не постоји градски парк, нити сличан простор за игру дјеце узраста до 7 година. У Дјечијем вртићу постоји парк који је некада био адекватно уређен за игру дјеце овога узраста, али је у међувремену запуштен. Указала се потреба за уређење парка код зграде Дјечијег вртића у центру Лопара. Пројекат би обухватио постављање оgrade око Дјечијег вртића, а затим на за то предвиђеном мјесту поставиле би се клацкалице, љуљашке, тобоган и други реквизити, чиме би се побољшао квалитет услуге у вртићу, али и уљепшала градска језгра. Усвајањем Акционог плана створит ће се претпоставке за реализацију пројекта, те осигурати неопходна финансијска средства. С обзиром на вриједност пројекта, за одабир најповољнијег извођача радова расписат ће се јавни оглас, а поштовајући Закон о јавним набавкама БиХ.	
Циљне групе: Дјеца узраста до 7 година, остали становници	
Очекивани краткорочни резултати: • Уређен парк испред Дјечијег вртића • Побољшан квалитет услуга Дјечијег вртића • Повећан број дјеце која користе услуге Дјечијег вртића	Индикатори: • Технички пријем • Број дјеце уписане у вртић • Број дјеце која користе парк за игру • Задовољство дјеце и родитеља – информације прикупљене анкетом
Очекивани дугорочни резултати: • Боља социјализација дјеце узраста до 7 година	Индикатори: • Резултати акнетирања при упису у школу
Потенцијални носиоци пројекта: Дјечији вртић	
Остали потенцијални партнери: Општина, предузетници, донатори, родитељи	
Предуслови за реализацију: • Подршка пројекту од стране Општине • Осигурана финансијска средства	Фактори ризика: • Недостатак финансијских средстава
Пројекат укупне вриједности пројекта: 15.000 КМ	Трајање пројекта: 4 мјесеца Почетак: По изналажењу средстава

П21. Едукација грађана у циљу сузбијања коровске биљке амброзија	Развојни циљ 3: Побољшати услове и квалитет живота становништва кроз унапређење инфраструктуре, те заштиту животне средине. Оперативни циљ 3.4: До краја 2012. године повећано и унапријеђено прикупљање и одлагање чврстог отпада за 30%, деминирано 30% минираних подручја, те уређене јавне површине.
Кратак опис пројекта: На подручју општине у посљедње вријеме масовно се распространила амброзија, биљка која изазива алергију дисајних органа, а до сада нису подузете активности на њеном сузбијању и уништавању. Планира се извршити едукација грађана с циљем њиховог упознавања с изгледом биљке, штетности по људско здравље и начину њеног сузбијања, те упознавање грађана са потенцијалним локацијама на којима је биљка најраспрострањенија. У склопу пројекта планира се одржати предавање у свим МЗ, отворена емисија на локалним медијима, гдје би лице стручно за ову област говорило о штетности биљке и одговарало на постављена питања слушаца. Планиран је и једнодневни излет у природу са представницима мјесних заједница, гдје би се на терену учесници упознали са биљком. Такође је планирана израда и дистрибуција пропагандног материјала на ту тему.	
Циљне групе: Грађани општине Лопаре	
Очекивани краткорочни резултати: - Одржана предавања о штетности амброзије - Одржане радио емисије - Израђене брошуре о амброзији	Индикатори: - Број одржаних предавања по мјесним заједницама и број учесника - Број одржаних радио емисија и број учесника у емисијама (гостију, грађана) - Број одштампаних и подијељених брошура
Очекивани дугорочни резултати: - Дјеломично заустављено ширење амброзије - Смањен број алергијских обољења повезаних с амброзијом - Повећана површина обрадивог земљишта	Индикатори: - Површине покривене амброзијом - Број алергијских обољења - Обрадиве површине у ха
Потенцијални партнери за имплементацију: Еколошко удружење „Еко-Леонардо“	
Остали потенцијални партнери: Општина, Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде РС, донатори	
Предуслови за реализацију: - Финансијска средства - Стручна особе - Волонтери за дистрибуцију материјала	Фактори ризика: - Незаинтересованост становништва - Недостатак финансијских средстава
Процјена укупне вриједности пројекта: 3.000 КМ	Трајање пројекта: 4 мјесеца Почетак: Април 2008. године

П22.	Развојни циљ 4: Становницима општине обезбиједити социјалну сигурност кроз унапријеђен систем социјалне и здравствене заштите.
Израда социјалне карте	Оперативни циљ 4.1: До краја 2012. године оснажени кадровски, технички и институционални капацитети за пружање услуга социјалне заштите.
Кратак опис пројекта: Велики проблем за пружање адекватне социјалне заштите, у складу са потребама становништва представља недостатак одговарајућих, ажурираних и систематизованих података о лицима у стању социјалне потребе. Пројекат социјалне карте обухвата формирање тимова који би снимили стање на терену и евидентирали социо-демографску ситуацију свих домаћинстава, са посебним освртом на социјално угрожене категорије становништва. Уз прикупљање података о социјалном стању грађана, извршило би се прикупљање демографских података и попис пољопривредних газдинстава. Неопходно је обучити анкетаре, те опремити Центар за социјални рад потребном рачунарском опремом, развити базу података за обраду и чување прикупљених података. Овим ће се осигурати да Центар за социјални рад, као и сви субјекти на подручју општине имају јединствену базу података о броју и стању свих домаћинстава.	
Циљне групе: Грађани општине Лопаре, Општина, Центар за социјални рад	
Очекивани краткорочни резултати: • Урађена социјална карта • Опремљен Центар за социјални рад • Развијена база података • Ажурирани подаци о броју и стању домаћинстава на простору општине Лопаре • Извршен попис пољопривредних газдинстава	Индикатори: • Број лица по појединим категоријама, којима је потребна посебна социјална заштита • Набављена рачунарска опрема за Центар за социјални рад • База података са ажурираним подацима
Очекивани дугорочни резултати: • Ажурирани подаци о броју и стању домаћинстава • Планирање услуга социјалне заштите у складу са потребама • Рационалнија потрошња средстава за социјалну заштиту	Индикатори: • База података са ажурираним подацима • Број корисника услуга • Повећано задовољство корисника услуга – информације прикупљене анкетирањем
Потенцијални носиоци пројекта: Центар за социјални рад	
Остали потенцијални партнери: Министарство здравља и социјалне заштите РС, донатори, Општина, МЗ, медији	
Предуслови за реализацију: • Финансијска средства • Подршка пројекту	Фактори ризика: • Недостатак подршке пројекту • Недостатак финансијских средстава
Процјена укупне вриједности пројекта: 30.000 KM	Трајање пројекта: 9 мјесеци Почетак: Март 2008. године

П23. Кућна нега и помоћ старим и изнемоглим лицима	Развојни циљ 4: Становницима општине обезбиједити социјалну сигурност кроз унапријеђен систем социјалне и здравствене заштите.
	Оперативни циљ 4.1: До краја 2012. године оснажени кадровски, технички и институционални капацитети за пружање услуга социјалне заштите.
Кратак опис пројекта: Једна од најугроженијих категорија становника на подручју општине Лопаре су пензионери чији број у 2006. години износи цца. 1.332. Највећи број пензионера прима минималну пензију која износи 116 КМ. У оквиру ове категорије у посебно тешкој ситуацији су лица која су непокретна или имају отежано кретање, а немају ближих чланова породице који би им осигурали потребну негу и подршку. Пројекат предвиђа пружање социјалне подршке за до 50 најугроженијих корисника из ове категорије кроз редовне кућне посјете корисницима (2-3 пута седмично) и пружање помоћи у кући, те обављање услуга попут куповине лијекова, плаћања рачуна и сл. Поред тога, пројектом би се осигурало побољшање хигијенских и здравствених услова живота тих лица, укључујући набавку пелена и других хигијенских средстава, овисно о појединачним потребама корисника (30 КМ по кориснику мјесечно). Одабир корисника би се вршио у сарадњи са Центром за социјални рад и Удружењем пензионера, док би активности кућних посјета и пружање услуга из пројекта обављале волонтерке (5 ангажованих жена) које и саме долазе из социјално угрожених категорија (самохране мајке, жене из породица без примања), те би се на овај начин и за њих осигурала мјесечна примања (200 КМ мјесечно по ангажованој особи).	
Циљне групе: Стара и изнемогла лица без породичног старања, непокретна лица и лица са посебним потребама	
Очекивани краткорочни резултати: - Социјално и медицински збринуте корисници кућне неге и помоћи - Унапријеђена комуникација корисника са средином - Осигурана примања за 6 жена из социјално угрожених категорија	Индикатори: - Број посјета - Број корисника - Број ангажованих особа
Очекивани дугорочни резултати: Побољшана квалитета живљења старих и изнемоглих	Индикатори: Степен задовољства корисника кућне неге и помоћи
Потенцијални носиоци пројекта: Центар за социјални рад	
Остали потенцијални партнери: Општина, Завод за запошљавање РС, Дом здравља, Црвени крст, МЗ, Српска Православна црква, Удружење параплегичара Лопаре, донатори	
Предуслови за реализацију: - Финансијска средства - Информације о потенцијалним корисницима	Фактори ризика: Недостатак финансијских средстава
Процјена укупне вриједности пројекта: 30.000 КМ	Трајање пројекта: 12 мјесеца Почетак: По изналажењу средстава

П24. Промоција и јачање волонтеризма и добровољног социјалног рада	Развојни циљ 4: Становницима општине обезбиједити социјалну сигурност кроз унапријеђен систем социјалне и здравствене заштите. Оперативни циљ 4.2: До 2012. године унапријеђени механизми комуникације између општинских власти, јавних установа, НВО-а, вјерских заједница и грађана.
Кратак опис пројекта: Примећено је да на подручју Лопаре волонтерски рад није развијен, те да постоји мала заинтересованост за овом врстом активности, посебно међу омладином. Обзиром на тешку социо-економску ситуацију у општини и исказану потребу за хуманитарним активностима (кућна нега и помоћ, акција добровољног даривања крви и др.), неопходно је едуцирати особе-волонтере који ће бити носиоци активности код реализације пројекта социјалне природе. Пројекат јачања волонтеризма и добровољног социјалног рада реализоват ће се у сарадњи између Центра за социјални рад, образовних институција, МЗ-а, Светосавске омладине и НВО-а. Центар за социјални рад, као носилац пројекта, ће у сарадњи са осталим партнерима организовати 2 радионице са циљем едукације волонтера. Едукатори ће бити стручњаци из регије. Након завршетка едукације, припремит ће се план волонтерских активности, организовати округли сто са евалуацијом пројекта, тј. презентација урађеног као и презентација даљих волонтерских активности. Даље активности ће се промовисати у медијима, како би се дала већа важност овом пројекту. Обучени волонтери ће радити на реализацији плана волонтерских активности.	
Циљне групе: Волонтери, грађани општине Лопаре	
Очекивани краткорочни резултати: • Едуковани волонтери • План волонтерских активности за 2007/2008	Индикатори: • Број едукованих волонтера • Број укључених организација • Израђен план активности
Очекивани дугорочни резултати: • Развој хуманизма, осјећаја за пружање помоћи лицима у стању социјалне потребе • Повећан број хуманитарних акција	Индикатори: • Број добровољних активности • Број особа обухваћених овим активностима
Потенцијални носиоци пројекта: Центар за социјални рад	
Остали потенцијални партнери: Општина, школе, Светосавска омладина, МЗ, НВО, донатори	
Предуслови за реализацију: • Споразум о партнерству • Обезбијеђена финансијска средства	Фактори ризика: • Недостатак финансијских средстава
Процјена укупне вриједности пројекта: 1.200 КМ	Трајање пројекта: 3 мјесеца Почетак: По изналажењу средстава

P25. Побољшање услова становања за најугроженије породице	Развојни циљ 4: Становницима општине обезбиједити социјалну сигурност кроз унапријеђен систем социјалне и здравствене заштите. Оперативни циљ 4.2: До 2012. године унапријеђени механизми комуникације између општинских власти, јавних установа, НВО-а, вјерских заједница и грађана.
Кратак опис пројекта: Општина Лопаре нема израђен документ из области стамбеног збрињавања социјално угрожених породица, породица са четворо и више дјеце и других који немају на адекватан начин ријешено стамбено питање. Потребно је урадити базу података прикупљањем и обједињавањем релевантних информација које имају: Центар за социјални рад, МЗ-е, Борачка организација, надлежна одјељења ОАС-е, Удружења и др. Након тога неопходно је кренути у активност на рјешавању ове проблематике стављајући акценат на породице са четворо и више дјеце, националне мањине, породице погинулих бораца и остале рањиве групе. Пројекат би се спроводио континуирано у наредних осам година издвајањем одређених средстава из буџета сваке године и уз помоћ донатора за рјешавање стамбеног питања наведених категорија становништва.	
Циљне групе: Социјално угрожене породице без ријешеног стамбеног питања, породице са четворо или више дјеце, националне мањине, породице погинулих бораца и др.	
Очекивани краткорочни резултати: - План стамбеног збрињавања - Стамбено збринуте најугроженији	Индикатори: - Број изграђених станова - Број укључених организација - Број дограђених и реновираних стамбених објеката
Очекивани дугорочни резултати: - Развој хуманизма, осјећаја за пружање помоћи лицима устању социјалне потребе - Повећан број хуманитарних акција	Индикатори: - Број смјештених породица - Број особа обухваћених овим активностима
Потенцијални носиоци пројекта: Одјељење за привредне и друштвене дјелатности, Центар за социјални рад	
Остали потенцијални партнери: Привредници општине Лопаре, донатори	
Предуслови за реализацију: Обезбијеђена финансијска средства	Фактори ризика: Недостатак финансијских средстава
Процјена укупне вриједности пројекта: 160.000 КМ	Трајање пројекта: 8 година (сваке године по 20.000 КМ) Почетак: март 2008. године

П26. Израда брошуре о правима становништва из области социјалне и породичне заштите	Развојни циљ 4: Становницима општине обезбиједити социјалну сигурност кроз унапријеђен систем социјалне и здравствене заштите. Оперативни циљ 4.2: До 2012. године унапријеђени механизми комуникације између општинских власти, јавних установа, НВО-а, вјерских заједница и грађана.
Кратак опис пројекта: У циљу што бољег информисања грађана о њиховим правима и могућностима које могу остварити у области социјалне заштите, потребно је урадити брошуру у којој би били обрађени сви појмови социјалне политике, појам социјалне заштите, појам социјалне потребе, ко су корисници социјалне помоћи, права из социјалне заштите, права из породичне заштите итд. Брошура ће бити припремљена од стране Центра за социјални рад. Упоредо би се урадили леци и постери са основним правима из ове области. Поштујући Закон о јавним набавкама БиХ, расписат ће се јавни оглас за штампање материјала, одабрати најповољнији понуђач, штампати брошуре, леци и постери, те извршити презентација и дистрибуција истих у МЗ-има, Општини, Центру за социјални рад, Дому здравља, јавним установама, итд.	
Циљне групе: Лица којима је потребна социјалне и породичне заштите	
Очекивани краткорочни резултати: • Припремљена брошура • Израђени постери и леци • Направљена презентација и дистрибуција	Индикатори: • Број припремљених брошура, летака и постера • Број дистрибуисаних брошура, летака, постера • Број урађених презентација
Очекивани дугорочни резултати: • Повећана информисаност грађана о правима у области социјалне и породичне заштите • Транспарентнији рад институција у области социјалне и породичне заштите • Мањи притисак странака на Центар за социјални рад	Индикатори: • Број посјета у ЦСР • Број жалби на рад институција у области социјалне и породичне заштите
Потенцијални носиоци пројекта: Центар за социјални рад	
Остали потенцијални партнери: НВО, донатори, Општина, представници МЗ-а	
Предуслови за реализацију: • Финансијска средстава • Заинтересованост и воља за реализацију пројекта од стране запослених у Центру	Фактори ризика: • Недостатак финансијских средстава
Пројена укупне вриједности пројекта: 1.200 КМ	Трајање пројекта: 3 мјесеца Почетак: Новембар 2007. године

П27. Поддршка интеграцији малољетних делинквената у живот заједнице	Развојни циљ 4: Становницима општине обезбиједити социјалну сигурност кроз унапријеђен систем социјалне и здравствене заштите. Оперативни циљ 4.2: До 2012. године унапријеђени механизми комуникације између општинских власти, јавних установа, НВО-а, вјерских заједница и грађана.
Кратак опис пројекта: Подаци ЦСР-а, који су презентирани у Годишњем извјештају о раду у 2005. години показују да је малољетничка делинквенција досегла забрињавајуће размјере, како по броју извршилаца, тако и по структури извршених дјела. Према подацима Центра за социјални рад, на подручју општине Лопаре малољетничка делинквенција је у порасту за 20% у односу на исти период прошле године. Пораст малољетничке делинквенције у уској је вези са сиромаштвом у општини, економском нестабилношћу породице и одсуством дјеловања свих мјера које заједници стоје на располагању за сузбијање ове појаве. Стога приоритетно треба радити на успостављању механизма превентивног дјеловања, као и на стварању материјалних, кадровских и финансијских услова за извођење различитих пројеката у овој области. Социо-едукативни програм са малољетним делинквентима ће се организовати кроз индивидуални и групни рад са дјецом и њиховим родитељима и наставницима. Индивидуални рад са дјецом ће имати за циљ одвицавање од негативног понашања, развијање позитивних страна њихове личности, те измјене њихових ставова и поступака. У реализацији пројекта ће се ангажовати стручњаци из регије (социјални радник, педагог, психолог), који би уз рад обучили локалне професионалце за рад са дјецом. Формирале би се три групе дјеце различитог узраста са по 10 учесника и исто толико родитеља дјеце. Обучени професионалци би у року од 4 мјесеца одржали 3 радионице за сваку групу дјеце и по двије радионице за родитеље и наставнике на тему: Превенција поремећаја у понашању (ПУП).	
Циљне групе: Малољетни делинквенти и образовно запуштена дјеца, родитељи/ старатељи, наставници	
Очекивани краткорочни резултати: • Припремљен и проведен социо-едукативни програм са малољетним делинквентима • Повећана свијест родитеља и наставника о превенцији ПУП-а • Обучени запосленици ЦСР-а	Индикатори: • Број ангажованих стручњака • Број малољетних делинквената обухваћен социо-едукативним програмом • Број родитеља/ старатеља укључених у програм • Број одржаних радионица • Број обучених запослених у ЦСР-у
Очекивани дугорочни резултати: • Смањен број малољетних делинквената • Развијен модел сарадње ЦСР-а и школе на превенцији малољетничке делинквенције • Унапријеђена организација рада ЦСР-а	Индикатори: • Број заједничких активности ЦСР-а и школа на превенцији малољетничке делинквенције • Одлука директора ЦСР о измјени организације рада • Опис послова социјалних радника који ће радити савјетовања у школама
Потенцијални носиоци пројекта: Центар за социјални рад	
Остали потенцијални партнери: НВО, образовне институције, правосудни органи, Министарство унутрашњих послова – Полицијска станица, Општина	
Предуслови за реализацију: • Финансијска средства • Споразум о партнерству носилаца активности	Фактори ризика: • Негативан однос и отпор дјеце и родитеља корисника пројекта
Пројена укупне вриједности пројекта: 5.000 КМ	Трајање пројекта: 4 мјесеца Почетак: По изналажењу средстава

П28. Кампања о превентивној здравственој заштити са акцентом на раном откривању малигних обољења	Развојни циљ 4: Становницима општине обезбиједити социјалну сигурност кроз унапријеђен систем социјалне и здравствене заштите. Оперативни циљ 4.3: До краја 2012. године инфраструктурно, технички и кадровски оснажен Дом здравља и побољшана сарадња са Општином.
Кратак опис пројекта: Према подацима Дома здравља, број новооткривених малигних обољења је у порасту. Примијеђена је појава и пораст обољелих од до сада ријетко дијагностицираних тумора на овим просторима, као нпр: тумора мозга, јајника, плућа, јетре и простате. Да би рана превенција била правовремено и ефикасно урађена, наопходна је перманентна едукација становништва са циљем повећања знања о малигним обољењима, али и материјална и социјална подршка како би одређена испитивања у циљу превенције малигних обољења била урађена (нпр. мамографија, ПАПА тест, ЕХО разних органа, колоноскопија, итд.). Кампања подразумијева израду брошура тиража од око 500 комада, летака од око 1.000 комада, и организацију трибина. Брошуре и леци ће бити дистрибуисани у Дому здравља, Општини и другим јавним институцијама, као и на отвореним трибинама. Трибине ће се организовати у већим МЗ-има (минимално 3 МЗ-а).	
Циљне групе: Грађани општине Лопаре	
Очекивани краткорочни резултати: • Проведена кампања о превентивној здравственој заштити • Израђена и дистрибуисана брошура • Израђени и дистрибуисани леци	Индикатори: • Број трибина и број учесника на трибинама • Број брошура • Број летака
Очекивани дугорочни резултати: • Повећан број превентивних здравствених прегледа • Побољшано здравље грађана	Индикатори: • Број прегледа • Број обољелих
Потенцијални носиоци пројекта: Дом здравља	
Остали потенцијални партнери: Општина, Министарство здравља и социјалне заштите РС, НВО	
Предуслови за реализацију: • Финансијска средства	Фактори ризика: • Недостатак стручних кадрова • Недостатак заинтересованости локалног становништва
Процјена укупне вриједности пројекта: 2.000 КМ	Трајање пројекта: 4 мјесеца Почетак: По изналажењу средстава

П29.

П29. Кампања о превентивном дјеловању на проблеме болести оvisности	Развојни циљ 4: Становницима општине обезбиједити социјалну сигурност кроз унапријеђен систем социјалне и здравствене заштите. Оперативни циљ 4.3: До краја 2012. године инфраструктурно, технички и кадровски оснажен Дом здравља и побољшана сарадња са Општином.
Кратак опис пројекта: Иако не постоје тачни показатељи о броју регистрованих и нерегистрованих овисника о опојним дрогама, опште је познато да тај број из године у годину расте. Проблеми оvisности највише погађају омладину, доводе до социјалних поремећаја, нередовног похађања школе, одласка на посао, и до озбиљних породичних проблема. У циљу превенције злоупотребе дрога међу омладином, пројекат предвиђа низ активности које би подузео Дом здравља у сарадњи са Центром за социјални рад, школама и родитељима ученика, Општином, невладиним организацијама и Полицијском станицом Лопаре. Пројектом ће бити обухваћене слиједеће активности: (и) одабир и обука заинтересованих младих волонтера за активирање на превенцији оvisности (10 младих); (ии) одржавање радионица са дјецом из средње школе; (иии) одржавање радионице, за наставнике и родитеље, о препознавању оvisности/дјеловању опојних дрога. Волонтери ће бити обучени за вођење радионица и семинара који ће се након овог пројекта наставити проводити у школи, а како би се осигурало континуирано преношење знања на нове генерације. Кампања ће, поред радионица, садржавати припреме и штампање брошура, те њихову дистрибуцију. Обуку волонтера и одржавање радионица у првој години пројекта водит ће стручне особе из ове области, након чега ће посао преузети за то обучени волонтери. Због његове важности, пројекат би требало реализовати сваке године.	
Циљне групе: Грађани општине, посебно млади	
Очекивани краткорочни резултати: • Припремљена брошура • Организоване радионице за ученике и родитеље • Обучени волонтери за борбу против болести оvisности	Индикатори: • Број припремљених и дистрибуисаних брошура • Број радионица и број учесника дјете и родитеља • Број обучених волонтера
Очекивани дугорочни резултати: • Смањен број оvisника • Информисани грађани о могућностима превентивног дјеловања против болести оvisности • Сигурнија животна средина	Индикатори: • Извјештај о раду Дома здравља • Извјештај о раду Полицијске станице Лопаре • Извјештај о раду Центра за социјални рад • Задовољство грађана – информације прикупљене анкетом
Потенцијални носиоци пројекта: Дом здравља	
Остали потенцијални партнери: Центар за социјални рад, Општина, Полицијска станица, СШЦ „Вук Караџић“, Министарство здравља и социјалне заштите РС, донатори	
Предуслови за реализацију: • Финансијска средства	Фактори ризика: • Недостатак финансијских средстава • Недостатак подршке потенцијалних партнера
Процјена укупне вриједности пројекта: 2.000 КМ	Трајање пројекта: 6 мјесеци Почетак: По изналажењу средстава

П30. Изградња и реконструкција санитарних чворова у основним и средњој школи у Лопарама	Развојни циљ 5: Унаприједити квалитет васпитања и образовања и прилагодити га потребама заједнице, те свим становницима обезбиједити услове за садржајнији културни и спортски живот. Оперативни циљ 5.1: До краја 2012. године осигурани материјално-технички, инфраструктурни и кадровски капацитети за примјену савремених метода рада у школама.
Кратак опис пројекта: Постојећи санитарни чворови у свим школама налазе се у веома лошем стању, те је потребно извршити њихову хитну и комплетну санацију, како би се избјегла могућност евентуалних заразних обољења и дјеци осигурали адекватни хигијенски услови за похађање наставе. Системи одвођења фекалних вода се налазе у лошем стању, одводне цијеви су дотрајале, санитарни уређаји су у лошем стању и нису у функцији. Потребно је извршити сљедеће радове: - Демонтажу оштећене и дотрајале керамике; - Демонтажу постојеће лоше и неадекватне столарије; - Демонтажу нефункционалних санитарних уређаја; - Контролу комплетног одводног система са отклањањем оштећених цијеви и санацијом истих; - Изведбу керамичарских, столарских, инсталатерских, монтажних, молерско-фарбарских и поднополагачких радова. Радови ће се изводити у три централне основне и свим подручним школама, те СШЦ „Вук Караџић“ у Лопарама.	
Циљне групе: Ученици основних и средње школе, запосленици школа	
Очекивани краткорочни резултати: • Реконструисани санитарни чворови • Створени адекватни хигијенски услови	Индикатори: • Број реконструисаних санитарних чворова • Квалитет изведених радова
Очекивани дугорочни резултати: • Осигурани адекватни услови за извођење наставе	Индикатори: • Број интервенција на одржавању
Потенцијални носиоци пројекта: Основне и средња школа	
Остали потенцијални партнери: Општина, Министарство просвјете и културе РС, Министарство породице, омладине и спорта РС, донатори	
Предуслови за реализацију: • Финансијска средства • Одобрење Министарства	Фактори ризика: • Недостатак финансијских средстава
Процјена укупне вриједности пројекта: 50.000 КМ	Трајање пројекта: 9 мјесеци Почетак: Јануар 2008. године

ПЗ1. Реконструкција фискултурне сале ОШ „Свети Сава” Лопаре	Развојни циљ 5: Унаприједити квалитет васпитања и образовања и прилагодити га потребама заједнице, те свим становницима обезбиједити услове за садржајнији културни и спортски живот.
	Оперативни циљ 5.1: До краја 2012. године осигурани материјално-технички, инфраструктурни, и кадровски капацитети за примјену савремених метода рада у школама.
Кратак опис пројекта: Општини недостаје спортско-рекреативни центар, а тренутно сви спортски клубови користе фискултурне сале СШЦ и ОШ „Свети Сава“ Лопаре. Фискултурна сала ОШ „Свети Сава” Лопаре је у доста лошем стању. Паркет је похабан, освјетљење врло слабо, зидови обијени, недостаје већи дио реквизита за извођење наставе. Због оваквог стања упитно је и даље извођење редовне наставе за ученике школе, али и даље одвијање спортско-рекреативног живота у општини Лопаре. Циљ пројекта је реконструисати фискултурну салу, чиме би се побољшали услови за извођење наставе за ученике. Да би се објекат довео у функцију потребно је извршити замјену паркета, крпљење и бојење зидова, те поправак и замјену електро инсталације.	
Циљне групе: Ученици основне школе, спортски клубови, рекреативци	
Очекивани краткорочни резултати: - Реконструисана фискултурна сала - Побољшани услови за извођење наставе	Индикатори: - Технички пријем - Површина замијењеног паркета - Површина покрпљених и обојених зидова - Дужина постављеног електро кабла - Број постављених утичница
Очекивани дугорочни резултати: - Одрастање здравијих генерација - Омасовљавање спорта	Индикатори: Број корисника
Потенцијални носиоци пројекта: ОШ „Свети Сава“	
Остали потенцијални партнери: Општина, Министарство просвјете и културе РС, Министарство породице, омладине и спорта РС, донатори	
Предуслови за реализацију: Финансијска средства	Фактори ризика: Недостатак финансијских средстава
Процјена укупне вриједности пројекта: 25.000 КМ	Трајање пројекта: 6 мјесеци Почетак: Мај 2008.године

П32. Доградња фискултурне сале СШЦ „Вук Караџић“ Лопаре	Развојни циљ 4: Унаприједити квалитет васпитања и образовања и прилагодити га потребама заједнице, те свим становницима обезбиједити услове за садржајнији културни и спортски живот. Оперативни циљ 4.1: До краја 2012. године осигурани материјално-технички, инфраструктурни, и кадровски капацитети за примјену савремених метода рада у школама.
Кратак опис пројекта (оправданост и активности): Фискултурна сала СШЦ Лопаре је једини објекат на подручју општине Лопаре која задовољава минимум услова за такмичења спортских екипа (одбојка), али нема услова за присуство публике. С тим у вези неопходно је извршити проширење једног дијела фискултурне сале како би се омогућило присуство гледалаца утакмицама, тј. доградњу трибина за око 250 гледалаца. Поред тога наведени простор би се могао користити за организацију културних и других манифестација. За наведену активност је припремљен предмјер и предрачун радова и исти би био реализован уз помоћ Сердњошколског центра.	
Циљне групе: Спортисти, ученици, рекреативци, остали грађани	
Очекивани краткорочни резултати: • Изграђене трибине за публику у фискултурној сали СШЦ	Индикатори: ⇒ Технички пријем ⇒ Број сједећих мјеста за гледаоце
Очекивани дугорочни резултати: ⇒ Обезбијеђени услови за спортска такмичења ⇒ Већи број спортских манифестација	Индикатори: ⇒ Број спортских и других манифестација
Потенцијални партнери за имплементацију: Средњошколски центар Лопаре, Општина	
Остали потенцијални партнери и њихов допринос: Министарство породице, омладине и спорта РС, донатори	
Предуслови за реализацију: ⇒ Финансијска средства ⇒ Грађевинска дозвола	Фактори ризика: ⇒ Недостатак финансијских средстава
Пројена укупне вриједности пројекта: 77.000 КМ	Трајање пројекта: 4 мјесеца Почетак: јун 2008.године

ПЗЗ. Иградње Дома културе у Лопарама –II фаза	Развојни циљ 5: Унаприједити квалитет васпитања и образовања и прилагодити га потребама заједнице, те свим становницима обезбиједити услове за садржајнији културни и спортски живот.
	Оперативни циљ 5.2: До 2012. године изграђена инфраструктура за културу, а обим и квалитет културних догађања остварен у складу са потребама становништва.
Кратак опис пројекта: У Лопарама за сада не постоји посебан објект у којем би се могле одржавати културне и сличне манифестације. Изградњом Дома културе у Лопарама обезбиједили би се услови за садржајнији културни живот грађана. Радови на изградњи Дома културе су у току и објект је изграђен и постављена кровна конструкција. За крај 2007. и 2008. годину планира се уградња столарије, постављање електро инсталација, унутрашњи и спољашњи молерско-фасадерски радови. У буџету општине Лопаре издвојен је дио средстава, а затражена је помоћ и од ресорног министарства. Пројекат се реализује у фазама, у овисности од расположивих финансијских средстава. Комплетна изградња и стављање у функцију Дома културе очекује се до 2010. године. Изградњом Дома културе обезбиједит ће се и просторије за Библиотеку и локалне невладине организације.	
Циљне групе: Грађани општине, Општина, Библиотека, НВО, млади	
Очекивани краткорочни резултати: • Изграђен Дом културе	Индикатори: • Технички пријем • Број извршених радова
Очекивани дугорочни резултати: • Библиотека усељена у нови простор • Отворене канцеларије НВО-а • Проширена културна понуда општине	Индикатори: • Склопљени уовори са НВО-има о кориштењу простора и број НВО-а усељених у Дом културе • Садржаји и дешавања у Дому културе • Број посјетилаца
Потенцијални носиоци пројекта: Општина Лопаре	
Остали потенцијални партнери: Министарство просвјете и културе РС, донатори	
Предуслови за реализацију: • Финансијска средства	Фактори ризика: • Недостатак финансијских средстава
Процјена укупне вриједности пројекта: 500.000 КМ Друга фаза имплементације: 150.000 КМ	Трајање пројекта: 36 мјесеци, II фаза траје 16 мјесеци Почетак: Септембар 2007. године

ПЗ4. Попис културно-историјског наслеђеја	Развојни циљ 5: Унаприједити квалитет васпитања и образовања и прилагодити га потребама заједнице, те свим становницима обезбиједити услове за садржајнији културни и спортски живот. Оперативни циљ 5.2: До 2012. године изграђена инфраструктура за културу, а обим и квалитет културних догађања остварен у складу са потребама становништва.
Кратак опис пројекта: Досадашња (парцијална) истраживања показала су да општина Лопаре има богато културно-историјско наслеђе. Како до сада није извршено систематско прикупљање података и формирање писаних записа о њима, потребно је израдити попис културно-историјског наслеђеја Лопара. Забиљежени подаци били би и у електронском облику, како би се омогућило једноставно претраживање, али и дистрибуција података заинтересованим. Документа након прикупљања, обраде, класификовања, могу се објавити и публиковати. На овај начин ствара се основа и за музејску збирку Лопара. Носилац активности је НБ „Десанка Максимовић“.	
Циљне групе: Грађани општине Лопаре, културне институције, образовне институције, туристи	
Очекивани краткорочни резултати: • Извршен попис вриједности културно-историјског наслеђеја • Створена основа за музејску збирку	Индикатори: • Број евидентираних и систематизованих културно-историјских добара
Очекивани дугорочни резултати: • Очувана културно-историјска добра • Повећана културна свијест грађана • Интернет презентација	Индикатори: • Број стручних публикација • Број посјетилаца Интернет странице • Број уређених локалитета културних добара
Потенцијални носиоци пројекта: Народна библиотека „Десанка Максимовић“	
Остали потенцијални партнери: Општина, Министарство просвјете и културе РС, медији, школе, појединци	
Предуслови за реализацију: • Стручни кадар • Финансијска средства	Фактори ризика: • Недостатак финансијских средстава • Недостатак подршке пројекту
Процјена укупне вриједности пројекта: 3.000 КМ	Трајање пројекта: 6 мјесеци Почетак: Септембар 2008. године

П35. Материјално-техничко опремање СПКД „Просвјета“ Лопаре	Развојни циљ 5: Унаприједити квалитет васпитања и образовања и прилагодити га потребама заједнице, те свим становницима обезбиједити услове за садржајнији културни и спортски живот.
	Оперативни циљ 5.2: До 2012. године изграђена инфраструктура за културу, а обим и квалитет културних догађања остварен у складу са потребама становништва.
Кратак опис пројекта: Како би се унаприједили услови рада и створиле могућности за снажнији развој културног живота и веће укључивање грађана, а посебно младих, у културна дешавања, неопходно је материјално-технички опремити СПКД „Просвјета“, као једног од носиоца културног живота у општини Лопаре. У смислу материјално-техничког опремања, потребно је обезбиједити рачунар са штампачем, гарнитуре ношњи за фолклор, инструменте и озвучење.	
Циљне групе: Чланови СПКД „Просвјета“, остали грађани општине Лопаре	
Очекивани краткорочни резултати: Опремљена СПКД “Просвјета”	Индикатори: - Број и врста набављене опреме - Број ношњи за фолклор - Број музичких инструмената - Озвучење
Очекивани дугорочни резултати: - Повећан број секција - Већа укљученост омладине у рад секција - Подстицање развоја културног живота у општини - Повећавање социјализације	Индикатори: - Број секција - Број чланова друштва - Број културних дешавања
Потенцијални носиоци пројекта: СПКД „Просвјета“	
Остали потенцијални партнери: Општина, Министарство просвјете и културе РС, донатори, институције културе, дијаспора	
Предуслови за реализацију: - Подршка пројекту - Финансијска средства	Фактори ризика: Недостатак финансијских средстава
Процјена укупне вриједности пројекта: 10.000 КМ	Трајање пројекта: 4 мјесеца Почетак: Октобар 2008. године

П 36. Публиковање календара културних и спортских дешавања	Развојни циљ 5: Унаприједити квалитет васпитања и образовања и прилагодити га потребама заједнице, те свим становницима обезбиједити услове за садржајнији културни и спортски живот. Оперативни циљ 5.3: До 2012. године изграђена инфраструктура за спорт, у складу са важећим стандардима за такмичења.
Кратак опис пројекта: Надостатак медија на подручју општине утиче на неадекватно информисање грађана о свим дешавањима, укључујући и дешавања у области културе и спорта. Културна и спортска дешавања организују се од стране невладиног сектора и спортских клубова, а поред финансијске помоћи, у организацију се укључује и Општина. Како је питање благовременог информисања установљено као један од проблема у општини, могуће превазилажење истог остварило би се публиковањем календара културних и спортских дешавања, који има за циљ и промоцију културе и спорта посебно код младих. Публиковани календар садржавао би основне податке о називу и датуму одржавања манифестације, мјесту одржавања, називу организатора манифестације и друге битне информације. Календар би се дистрибуисао путем Општине, спортских клубова, јавних институција, мјесних заједница и НВО-а. Календар би се публиковао једном годишње у 700 примјерака.	
Циљне групе: Грађани општине Лопаре	
Очекивани краткорочни резултати: • Публикован календар културних и спортских дешавања	Индикатори: • Број публикованих и дистрибуисаних календара
Очекивани дугорочни резултати: • Боља информисаност грађана • Већа укљученост грађана и јавних институција у организовање културног и спортског живота • Повећан број манифестација	Индикатори: • Повећан број посјетилаца културних и спортских дешавања • Број манифестација • Број приједлога за спортска дешавања
Потенцијални носиоци пројекта: Општина, спортске организације	
Остали потенцијални партнери: Министарство породице, омладине и спорта РС, спортски савези, СПКД „Просвјета“, Библиотека, донатори	
Предуслови за реализацију: • Подршка пројекту • Финансијска средства	Фактори ризика: • Недостатак финансијских средстава
Процјена укупне вриједности пројекта: 1.200 КМ	Трајање пројекта: 4 мјесеца Почетак: Јануар 2008. године

П37. Набавка реквизита за спортске клубове	Развојни циљ 5: Унаприједити квалитет васпитања и образовања и прилагодити га потребама заједнице, те свим становницима обезбиједити услове за садржајнији културни и спортски живот. Оперативни циљ 5.3: До 2012. године изграђена инфраструктура за спорт, у складу са важећим стандардима за такмичења.
Кратак опис пројекта: На простору општине Лопаре постоји више спортских клубова, али се не такмиче у вишим лигама, како због непостојања адекватних просторија за тренинг и такмичења, тако и због недостатка основних материјално-техничких средстава, реквизита. Финансирање рада спортских клубова на подручју општине врши се издвајањем средстава из општинског буџета. Највећим дијелом се одобрена средства троше за организацију спортских такмичења, док се средства за набавку опреме и реквизита најчешће издвајају у најнеопходнијим случајевима. Да би се створили услови за несметано функционисање клубова, потребно их је опремити са одговарајућим реквизитима. Реквизите је потребно набавити за омладинску школу фудбала (лопте број 4, маркер мајице у двије боје, двобојне чуњеви, мале голове), каратисте (татами, ручне фокусере, цак за тренинг, еластичне гуме, заштитне прслукe) и за одбојкаше (мреже, лопте, и др.).	
Циљне групе: Чланови спортских клубова, рекреативци	
Очекивани краткорочни резултати: • Обезбијеђени реквизити за спортске клубове	Индикатори: • Број набављених спортских реквизита
Очекивани дугорочни резултати: • Побољшани услови рада спортских клубова • Побољшан имиџ општине	Индикатори: • Постигнути спортски резултати • Број спортиста • Број клубова у такмичарским лигама
Потенцијални носиоци пројекта: Општина	
Остали потенцијални партнери: Министарство за породицу, омладину и спорт РС, грађани, дијаспора, донатори	
Предуслови за реализацију: • Подршка пројекту • Финансијска средства	Фактори ризика: • Недостатак финансијских средстава
Процјена укупне вриједности пројекта: 10.000 КМ	Трајање пројекта: 3 мјесеца Почетак: Март 2008. године

П38. Реконструкција свлачионице ФК “Мајевица” Лопаре	Развојни циљ 5: Унаприједити квалитет васпитања и образовања и прилагодити га потребама заједнице, те свим становницима обезбиједити услове за садржајнији културни и спортски живот. Оперативни циљ 5.3: До 2012. године изграђена инфраструктура за спорт, у складу са важећим стандардима за такмичења.
Кратак опис пројекта: Објект свлачионице на стадиону ФК “Мајевица” Лопаре изграђен је 1970. године и као такав једва да испуњава основне услове за такмичења. Ово посебно негативно утиче на рад са млађим категоријама. У потпуности су дотрајале инсталације водовода, канализације, мокри чворови, електро инсталације, кровна конструкција и кровни покривач. Преко 250 дјеце користи ове просторије, а постоји могућност да им се због оваквих услова онемогући такмичење. Пројектом би се реконструисала свлачионница ФК „Мајевица“, што подразумева санацију водоводних и електро инсталација, мокрих чворова, набавку опреме за свлачионицу и реконструкција крова.	
Циљне групе: Чланови ФК “Мајевица“, рекреативци	
Очекивани краткорочни резултати: Реконструисана свлачионице ФК “Мајевица”	Индикатори: Површина реконструисаног простора
Очекивани дугорочни резултати: - Побољшани услови за тренинг - Повећан број спортиста - Повећан број дјеце која се баве спортом	Индикатори: Број нових регистрованих играча
Потенцијални носиоци пројекта: ФК “Мајевица” Лопаре	
Остали потенцијални партнери: Општина Лопаре, Министарство за породицу, омладину и спорт РС	
Предуслови за реализацију: Финансијска средства	Фактори ризика: Недостатак финансијских средстава
Процјена укупне вриједности пројекта: 10.000 КМ	Трајање пројекта: 6 мјесеци Почетак: Септембар 2008. године